

ŽELEZAR

JESENICE, 30. SEPTEMBRA 1982

ŠTEVILKA: 38 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval s redom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Jozeta Vard. Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oprosti! Prometnega davka po pristojnem mnenju stav.: 421/1-72

POSVET O DELU DELEGATOV DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

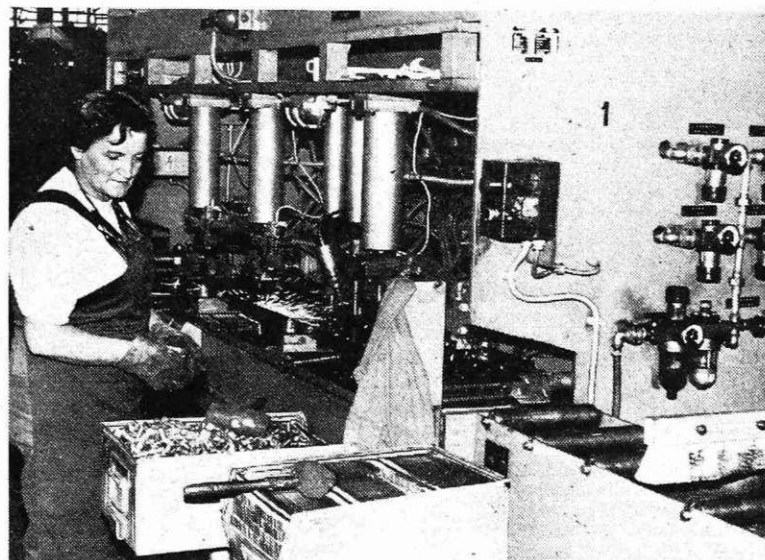
V sredo, 22. septembra, je bil v sejni dvorani poklicne gasilske in reševalne čete železarne Jesenice posvet o delu delegatov delavskega sveta Železarne. Na posvet so bili vabljeni delegati delavskega sveta, predsedniki delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, vodje temeljnih organizacij in strokovnih služb, člani poslovnega odbora in predstavniki družbenopolitičnih organizacij v Železarni in v občini.

Posvet je bil organiziran na pobudo samih delegatov delavskega sveta in poslovnega odbora. Namen posveta je bil, da v tovariškem pogovoru dobijo najbolj jasno sliko o delu delavskega sveta. Ugotovili naj bi,

kakšni so problemi in pomanjkljivosti pri delu, s predlogi in nasveti za bodoče delo pa bi izboljšali delo delavskega sveta.

Po tej kratki predstavitvi namena posveta je predsednik delavskega sveta odprl razpravo, v kateri naj bi delegati govorili o svojih težavah in dali predloge za boljše delo.

»Ko govorimo o delu delegatov, bi morali pogledati tudi, kaj je s prisotnostjo delegatov na sejah samoupravnih organov in konferencah delegacij. Delegati se konference in sej ne udeležujejo, pa tudi opravičijo se ne,« je spregovoril Stefan Ščerbic, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne. »Vodstva temeljnih organizacij in delovnih skupnosti bi morala bolj resno spremljati delo delegatov, ki so jih izvolili in spodbujati njihovo

(Nadaljevanje na 2. strani) Sodelavka v TOZD Vratni podboji (Foto I. Kučina)

NAŠA DRUŽBA JE SPOSOBNA, DA USPEŠNO REŠUJE NAKOPIČENE POOSTRENE GOSPODARSKE TEŽAVE

Tretjo sejo centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je bila 24. septembra v Beogradu, bi morali pri obravnavi na seji sprejetih ugotovitev in sklepov ponoviti v vseh osnovnih organizacijah in organih zveze komunistov, da bi konkretno opredelili naloge komunistov v njihovih okoljih. Na seji centralnega komiteja razpravljali niso opisovali stanja in problemov, temveč so zelo konkretno govorili o tem, kaj moramo komunisti narediti, da bomo kos sedanjim težkim razmeram.

Kljub zelo konkretnim sklepom tretjega kongresa samoupraviteljev Jugoslavije in sklepom kongresov zveze komunistov Slovenije in Jugoslavije še vedno izgublamo veliko besed o opisovanju stanja in o tem, kaj bi morali narediti, zelo malo pa o tem, kaj bi morali narediti vsak posameznik, najbolj odgovorni delavci, posamezni organ ali organizacija, da bi bolj ustvarjalno uresničevali temeljne naloge gospodarske in družbene stabilizacije.

Cepprav se še vedno soočamo z zelo hudimi gospodarskimi težavami, nekateri doseženi rezultati dokazujejo, da smo sposobni s poostreno odgovornostjo do dela vseh, ne samo nekaterih, in z enotno akcijo vseh družbenih dejavnikov reševati nakopičene in poostrene gospodarske težave, ki jih pogosto zapleteni in težki notranji in zunanji pogoji. S povečanimi naporami delavskega razreda in vseh delovnih ljudi smo uspeli povečati izvoz in zmanjšati trgovinski primanjkljaj kljub težkim razmeram na svetovnem trgu. Tudi v naši občini se je, na primer, izvoz v prvem polletju letos v primerjavi z enakim obdobjem lani povečal za 36,3 %, od tega na konvertibilno področje kar 97,4 %, vendar je treba omeniti, da smo dosegli le 43,2 % planiranega letnega izvoza. Z večjimi naporami, bolj organiziranim in strokovnim delom dosegamo lepe rezultate tudi na kmetijskem in nekaterih drugih področjih.

Rezultati bi bili nedvomno še večji in lepši, če bi v naporih družbe, da bi se izklopala iz sedanjega neugodnega položaja, sodelovali vsi in če bi bilo breme stabilizacije enakomerno porazdeljeno na vse. Tako pa se še vedno deli družbe, čeprav je, oziroma bi moralo biti vsem jasno, da če se bodo taki gospodarski tokovi nadaljevali, bo to imelo hude gospodarske, socialne in politične posledice, obnašajo lagodno, neodgovorno in prilagodljivo. Če vzamemo kot primer izvoz v naši občini, največ k temu prispeva industrija, čeprav večkrat tudi na škodo domačega trga, medtem ko pomembno za svojimi planskimi obvezami zaostaja turizem in gostinstvo, trgovina pa niti ni vključena med izvoznike. Pri tem gre nedvomno za lagodnost. Čeprav vemo, da se skozi našo občino predvsem v sezoni vali množica tujih turistov, predvsem s konvertibilnega področja, v poznih večernih ali zgodnjih jutranjih urah, ko je frekventnost na naših cestah največja, si turist še za tako dragoceno devizo ne more privoščiti prigrizka ali osvežitve pijače. Podobno je s trgovino, ki bi vsaj v turistični sezoni morala »skočiti« iz svojega konvencionalnega urnika in upoštevati, da bi marsikateri turist oziroma inozemski gost rad pripravil svoja devizna sredstva. Še bi morda našli primere, s katerimi bi lahko povečali naše izvozne učinke.

Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije poziva vse delovne ljudi v organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnostih, da storijo vse za občutnejše povečanje izvoza, zlasti na konvertibilno področje. Zagotoviti zunanjo likvidnost države je najtežja gospodarska in politična naloga in zato bomo morali tudi v naši občini poiskati in izkoristiti vse možnosti, da povečamo svoj delež v izvozu. Pri tej nalogi morajo sodelovati vsi, če drugače ne, morajo vsaj solidarnostno podpirati izvozna prizadevanja, ne pa da kolebajo pri sprejemanju samoupravnega sporazuma za združevanje sredstev za stimulacijo izvoza.

Ob bok tej nalogi stopa neizprosna bitka za kvalitetnejše gospodarjenje na družbeno-lastninski podlagi, za večjo proizvodnjo in produktivnost dela, kar bo mogoče le z zaostrovanjem odgovornosti do dela in uresničevanja nalog na vsakem delovnem mestu, v vseh delovnih kolektivih, v ustanovah in organizacijah našega sistema ob sočasni krepitvi dohodkovnih odnosov in v tem okviru nagajevanja po delu in rezultatih dela. V okvir teh prizadevanj sodi tudi iskanje notranjih rezerv, boljše organizacija dela, varčevanje z vsemi reprodukcijskimi sredstvi, še prav posebno z nafto in naftnimi derivati in vso energijo.

Reševanja teh nalog in ostalih, ki jih je na zadnji seji opredelil centralni komite jugoslovanske partije, se bomo morali lotiti s konkretnimi zadolžitvami posameznikov, grup, vodstev in podobno. Pri tem se bomo morali tudi dosledno ravnati po besedah centralnega komiteja, ki je opredelil: »Vsi tisti, ki ne bodo po ustavi, zakonih, resolucijah in drugih samoupravnih aktih izvajali svojih funkcij in nalog, se bodo morali zaradi tega zagovarjati, vodilni pa bodo morali svoje položaje zapustiti. Za takšne ljudi v zvezi komunistov ni prostora.«

KAKO IZOBRAŽEVATI ZA ŽELEZARSTVO

Potrebe po kadrih v železarstvu so danes odvisne od doslednosti posameznih izobraževalnih ustanov, ki se ukvarjajo z izobraževanjem za železarstvo, oziroma od tega, kakšen je trend v izobraževalni stopnji ne glede na poklicne zahteve. Hiter napredek znanosti in tehnologije je samo spremenil železarstvo, ne pa tudi izobraževalnih ustanov. Seveda je to do neke mere razumljivo, vendar je prav ta razkorak bil povod in izhodišče zahodnonemške raziskave v železarskih podjetjih in v šolah za usmerjeno izobraževanje in njim pripadajočih stopnjah v višjih usmeritvah.

(Nadaljevanje na 7. strani)

PROIZVODNI STROŠKI V AVGUSTU NIŽJI OD NAČRTOVANIH

Proizvodni stroški železarne Jesenice, nastali v mesecu avgustu, so bili nižji od načrtovanih za 42,2 milijona dinarjev. Stroški pri predelavi so bili višji za 33,4 milijonov dinarjev, v glavnem zaradi nedoseganja dvanajstine planirane proizvodnje, saj je plan dosegla samo temeljna organizacija Plavž. Nižji od predvidenih so bili stroški vložnega materiala in to na račun spremenjene strukture vložka, manjše porabe rude, kovinskih dodatkov in nižjih cen nabavljenega vložka. Nižje cene nabavljenega vložka so stroške znižali za 57,1 milijona dinarjev. Pri uporabi tujega vložka so temeljne organizacije imele dodatne stroške za 10,9 milijona dinarjev.

Planiranega izplena niso presegle le štiri temeljne organizacije: Valjarna bluming - štekel, Profilarna, Elektrode in Želblarna. Zaradi nedoseganja planiranega izplena v Valjarni bluming - štekel so bili stroški vložka na nivoju Železarne višji od predvidenih za 14,5 milijona di-

narjev. Temeljne organizacije, ki so v avgustu presegle načrtovane stroške, so: Jeklarna, Valjarna bluming - štekel, Valjarna žice in profilov, Vratni podboji, Jeklovlek, Elektrode, Strojne delavnice, Remontne delavnice in Vzdrževanje.

V temeljni organizaciji PLAVŽ so bili v avgustu dejanski stroški manjši od planiranih za 12 milijonov dinarjev.

(Nadaljevanje na 3. strani)

ŠESTEGA OKTOBRA SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Predsedniki Marjan Žitnik, Rina Klinar in Dante Jasnič sklicujejo v sredo, 6. oktobra, ločene seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice. Na vseh treh sejah bodo ločeno obravnavali:

POROČILO O URESNIČEVANJU DRUŽBENEGA PLANA V PRVEM POLLETJU

Čeprav smo o uresničevanju družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981-1985 za prvo polletje v Železarni že poročali, podajamo kratak pregled poslovanja.

Materialni okvir razvoja gospodarstva v občini v letu 1982 so izhajali iz naslednjih načel: povečanje izvoza na konvertibilno področje, doseči skladnejše blagovno denarne odnose, zavreti stopnjo inflacije, krepiti materialno osnovo združenega dela, zavreti upadanje življenjskega standarda, izvajati selektivno politiko cen in izvajati vrsto drugih

pomembnih nalog. Kazalci doseganja teh ciljev v prvem polletju nam kažejo:

- fizični obseg proizvodnje naj bi se v letošnjem letu povečal za 4 % v primerjavi z lanskim letom, v prvem polletju pa se je povečal le 0,2 %;
- družbeni proizvod, ki je zaradi sprememb v obračunu amortizacije hkrati tudi primerljivi dohodek, se je nominalno povečal za 26,28 % (plan: družbeni proizvod 25 %, dohodek 19 %). To je več, kot je planirano nominalno povečanje družbenega proizvoda in dohodka, vendar je tudi porast cen precej višji od predvidenega z družbenim planom;

Nadaljevanje na 12. strani

SPLOŠNA PORABA V OBČINI JESENICE V LETU 1982

Splošne družbene potrebe, ki se financirajo prek proračuna občine Jesenice, so po vsebini regulirane z zakonom o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih, višina sredstev za vsako leto posebej pa z družbenim dogovorom o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin.

Tako v občini Jesenice v skladu z določili zakona o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih zagotavljamo sredstva za naslednja področja oz. skupine izdatkov:

- Dejavnost organov družbenopolitičnih skupnosti, v okviru katerih se največ sredstev namenja za delovanje celotnega skupščinskega sistema, pravosodnega sistema in del sredstev za potrebe ljudske obrambe.
- Dejavnost organov družbenopolitičnih organizacij, kjer se zagotavljajo sredstva za delo OK SZDL, OK ZSMS in OO ZZB NOV Jesenice.
- Negospodarske investicije, kjer so največji izdatki za namene

prostorskega planiranja, formiranja blagovnih rezerv občine Jesenice ter za sofinanciranje posameznih dogovorjenih negospodarskih investicij širšega pomena.

- Socialno varstvo so skupine izdatkov, ki so namenjeni za priznavalne borcem NOV ter za podpore družinam kadrovcem.
- Zdravstveno varstvo, ki so izdatki za preventivne zdravstvene ukrepe.
- Dejavnost krajevnih skupnosti je postavka, s katero zagotavljamo sredstva za izvajanje osnovne dejavnosti oz. delegatskega sistema v krajevnih skupnostih.

(Nadaljevanje na 6. strani)

NIČ KAJ OBETAVNI REZULTATI V SEPTEMBRU

Doseženi delovni rezultati tri dni pred zaključkom meseca niso nič kaj obetavni, razen v TOZD Plavž, kjer pomembno presegajo mesečni družbeni načrt. Seveda je temu delno pripomogla tudi redukcija električne energije, ki je najbolj prizadela TOZD Jeklarna, oziroma oddelek elektropeči, pa tudi nekatere druge temeljne organizacije.

Po statističnih podatkih sektorja za ekonomiko smo 27. septembra izkazovali 100.226,3 tone skupne proizvodnje, kar je 77,3 % v odnosu na mesečni družbeni plan, oziroma 79,8 % v odnosu za okroglo 5.000 ton zmanjšan operativni program.

V tem času je bilo za prodajo izdelanih 28.674,8 tone izdelkov ali 78,9 % mesečnega družbenega plana, oziroma 85,1 % za okroglo 2.600 ton zmanjšane operativnega načrta.

Delavci v TOZD Plavž so izdelali 13.209,5 tone groblja, kar je 100,1 % mesečnega družbenega plana ali 91,1 % za 1.300 ton povečane operativnega programa, čeprav je tudi njih nekoliko prizadela redukcija električne energije.

V TOZD Jeklarna so v 27 dneh septembra izdelali 30.756 ton surovega jekla, kar je 74,4 % družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu. Zaradi redukcij električne energije so izgubili 1.700 ton proizvodnje, kar je dobre štiri odstotke mesečne planirane količine.

Če upoštevamo, da bi linearna realizacija na ta dan morala znašati 90 %, potem je razvidno, da se nam ne obetajo nič kaj ugodni delovni rezultati v tem mesecu.

POSVET O DELU DELEGATOV DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

aktivnost. Sindikat se bo v akcijo za boljše delo vključil tudi s tem, da bo uveljavil odpoklic delegatov kot temeljno moralno sankcijo.

»Povod za današnji posvet je bila zadnja seja delavskega sveta, ki je bila problematična zaradi sklepčnosti in sprejemanja odločitev,« je razložil Vinko Rotar, delegat TOZD Remontne delavnice. »Vodstva temeljnih organizacij in strokovne službe na tem področju niso naredile vsega, kar bi morale, vendar tudi delegati niso dovolj pripravljeni za delo v delavskem svetu. Premaio namreč poznajo ekonomsko politiko in zakone in zato ne vedo, da določeni sklep, ki so ga sprejeli, ni zakonit, oziroma v skladu z ekonomsko politiko. Zato bi bil nujen nekakšen uvajalni seminar za delegate delavskega sveta, pa tudi priročnik, ki bi nas opozarjal na najbolj bistvene stvari pri odločanju, bi nam zelo koristil.«

»Kar se tiče slabe udeležbe na sejah, je le-ta odraz neresnosti delegatov,« je nadaljeval tovariš Rotar. »Vsak delegat je pisno privolil, da bo opravljal to funkcijo, zato bi moral vsak več in bolj resno delati. To velja tudi za tiste delegate, ki predčasno odhajajo s sej in tako vodje TOZD ne vedo, kakšna je udeležba njihovih delegatov na sejah. Nad pravilnostjo oziroma zakonitostjo sprejetih sklepov bi morale bolj bedeti pristojne strokovne službe.«

»Samoupravljanje ni lahko delo,« je nadaljeval z razpravo Janez Tušar, vodja kadrovskega sektorja. »Zato se morajo delegati stalno dodatno usposabljati in nabirati novo znanje, da lahko obvladujejo probleme. Ravno zaradi tega ne more vsakdo upravljati, zato je potrebna izbira delegatov. Današnji posvet je namenjen predlogom za boljše delo delavskega sveta, zato predlagam, da ponovno uvedemo tiste stare samoupravne delovne skupine, kjer se bodo delavci pogovarjali o svojih problemih in ne toliko o raznih samoupravnih sporazumih. Pri sankcijah bi morali poleg odpoklica uvesti tudi klicanje neodgovornih delegatov na zagovor.«

»V Železarni obstaja poslovnik o delu delegacij, vendar ga ne poznamo, ker ga nismo dobili,« je opozoril Vlado Stenovec iz TOZD Želbljarna. »Ko govorimo o najbolj primernem času za seje delavskega sveta, bi se morali tudi mi bolj stabilizacijsko obnašati. Zato skličimo sejo na pravo soboto, vendar me zanima, kdo bo prišel.«

»Poslovnik o delu delegacij je bil sprejet decembra 1978. leta,« je na prejšnjo pripombo odgovoril Janez Pikon, delegat delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje. »V njem med drugim piše, da je za sklic seje delavskega sveta odgovoren predsednik delavskega sveta in je zato on prvi, ki mora poslovnik poznati. Glede odsotnosti delegatov pa smo se dogovorili, da naj bi poslovni odbor do 18. avgusta pripravil poročilo o izvajanju sklepov delavskega sveta, vendar je bila podana le ustna informacija, kar pa ni dovolj. V prihodnje naj bi v informacijah natančno navedli, kaj je izvršeno in kako in kaj smo storili s tistimi, ki so odgovorni za neizvrševanje sprejetih sklepov.«

Se nekaj besed o tem, zakaj na sejah delavskega sveta ni razprave. O skladu skupne porabe smo veliko razpravljali, vendar še sedaj ne vemo, kam gre naš denar. Zato bi morali pri takih odločitvah uvesti dvofazni postopek — najprej osnutek, potem predlog in šele na koncu sprejetje. Drug primer je samoupravni sporazum o posebnih raziskovalnih skupnosti za energetiko in mineralne surovine. Mi smo najprej glasovali proti sporazumu, ker v njem piše, da si skupščina skupnosti prilašča pravico, da odloča o prispevni stopnji za vsako prihodnje leto. Kasneje smo sporazum sprejeli, vendar s pripombo, da odločanje o prispevni stopnji ni v njeni pristojnosti in da o tem lahko odločajo samo delavci v materialni proizvodnji. Na delavskem svetu pa so sporazum sprejeli brez naše pripombe.

Pri odločanju bi morali uvesti nadzor nad izvajanjem določb v samoupravnih sporazumih in sprejetimi sklepi kot drugo fazo odločanja. V vsakem gradivu, ki ga prejmemo, bi moralo pisati, kaj je izvršeno in kaj ni in kakaj neka stvar ni izvršena.

»Ljudi je treba zainteresirati, vendar je vprašanje, kako. Najbolj primerno bi bilo skozi kontrolo sklepov, saj bi tako delegati dobili zaupanje, ker bi videli, da je neko delo dobro

opravljeno. Vsak delegat bi se moral zavedati,« je dodal Srečo Mlinarič, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, da je biti delegat delavskega sveta zelo težko delo in da bi moral vsak delegat posvetiti nekaj prostega časa za dodatne informacije in pogovore s sodelavci. Prav tako mora vsak delegat vedeti, da mu vseh podatkov ne moremo prinesiti na krožniku in da se mora kdaj tudi sam pozanimati za kakšno stvar.

»Delo delavskega sveta ni tako kritično, kot je videti,« je razložil predsednik delavskega sveta. »Res je, da imamo nekaj težav, vendar ni tako hudo, kot je iz razprave videti. Najbolj problematična je povezava med delegati delavskega sveta Železarne, delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in samimi delavci. Zato bi bilo dobro, če bi tudi za delegacije samoupravnih organov Železarne uvedli konference delegacij, kot jih imajo pri samoupravnih interesnih skupnostih.«

V razpravi je bilo izrečenih tudi nekaj pripomb glede dela in vloge centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja. Izraženo je bilo mnenje, da ne opravlja svojega dela in da ga je treba preoblikovati. Na te pripombe je odgovoril Janko Kavalar, vršilec dolžnosti vodje centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja:

»Center naj bi v organizacijskem smislu posredoval vse informacije in jih opremil s mnenjem strokovnih služb. Lahko je kritizirati in nič ne prispevati. Dejstvo je namreč, da je organizacijsko center prišel le na pol poti, pa tudi pravega sodelovanja med centrom in strokovnimi službami še ni. Za dobro delo centra so zato dolžni vsi zaposleni in zato takšno kritiziranje, ki nič ne prispeva k iz-

boljšanju, ne prispeva k temu, da bi center bolje izvrševal svoje naloge.«

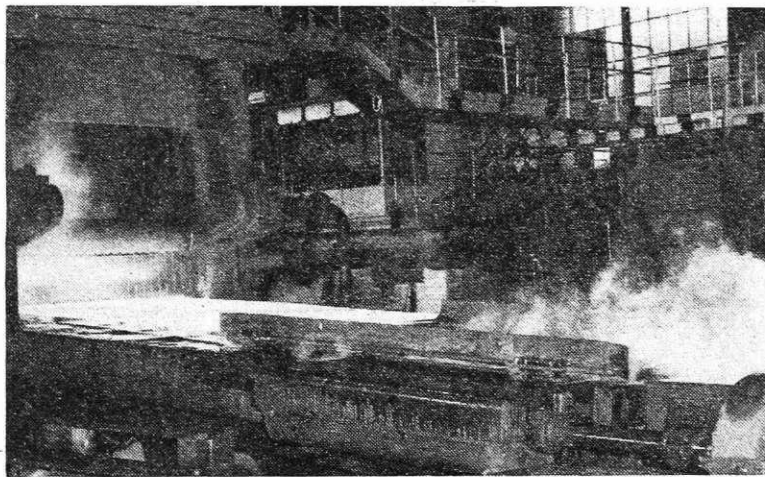
Boris Bregant, predsednik poslovnega odbora, je na kratko povzel ugotovitve iz razprave in povedal svoje predloge:

»Posvet ni bil sklican zato, da bi bili plat zvona, dejstvo pa je, da je nekatere stvari treba izboljšati. V temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih je vodstvo odgovorno za samoupravno odločanje in delovanje delegatskega sistema. Delegati in delegacije niso vedno dovolj pripravljeni za razpravo, ker nimajo stališč baze. Zato pa so krivi oni sami in pripravljenci gradiva. V bodoče bi morali poleg gradiva pripraviti predlog ustreznega zaključka oziroma ustrezen sklep. Vodje temeljnih organizacij in delovnih skupnosti bi morali biti prisotni na sejah delegacij, da se delegacija lahko posvetuje. Tako bi bili vodje seznanjeni tudi s stališči tistih organov, na katerih sami niso prisotni in o vseh stvareh bi se lažje in bolj realno odločali. Še vedno trmasto vztrajamo na nekem predlogu, čeprav je bilo v razpravi izrečenih dosti alternativ. Tudi to je eden od vzrokov za nezainteresiranost. Razprava o poslovniku je tipična. O njem ne vemo dosti niti tisti, ki bi po svoji poslovni funkciji o tem morali vedeti kaj več.«

Ob koncu posveta so sprejeli naslednje zaključke: razprave oziroma stališča delegatov naj bodo predložene v pisni obliki; čas, kdaj naj bi bile seje delavskega sveta, bodo določili na prihodnji seji delavskega sveta, prisotnost delegatov pa bodo preverjali tudi ob koncu seji.

Nedvomno je posvet dal nekaj konstruktivnih mnenj in predlogov za boljše delo delegatov in delavskega sveta Železarne in zato bi morali take oblike dela razvijati tudi v prihodnje.

Lilijana Kos

Valjarna debele pločevine (Foto I. Kučina)

DOGOVOR O ZBIIRANJU IN PRODAJI ODPADNIH OLJ V TOZD JEKLARNA

Komisija za varstvo okolja Železarne nadaljuje z delom v zvezi z zbiranjem in prodajo odpadnih olj. Vodstvo oddelka za ekologijo in varstvo okolja je 12. avgusta sklicalo drugi sestanek za ureditev zbiranja v TOZD Jeklarna.

Navzoči predstavniki temeljne organizacije, nabavnega sektorja in sklicatelja so ugotovili, da je po popisu iz leta 1981 letna količina starih olj precejšnja. Gre predvsem za odpadna transformatorska olja, ki po pravilniku o ravnanju z odpadnimi olji (Ur. list SRS 4, z dne 4. febr. 1980) spadajo v vrsto »C«. Teh je na leto približno 3.600 kg, v primeru okvar pa celo do 18.000 kg. Razen teh imajo v Jeklarni še odpadna hidravlična olja, ki spadajo v »B« vrsto in reduktorska, ki so razporejena v »A« vrsto.

Dogovorili so se, da bo v Jeklarni zadolžen za reševanje teh nalog mazilni tehnik, ki bo vodil evidenco o izrabih olj in zbiranju odpadnih količin v skladu z določili 15. člena omenjenega pravilnika. Mazilni tehnik bo o zbranih količinah obveščal odgovorno osebo za smotrno ravnanje z olji, oziroma asistenta za delovne naprave v Jeklarni. Ta bo prek nabavnega sektorja poskrbel za prodajo starega olja pooblaščenim organizacijam. Ob menjavi večjih enkratnih količin olj v transformatorjih pri EOP, ASEA, LECTROMELT, BBC ali v hidravliki kontiliva in pri škarijah za razrez starega železa bosta mazilni tehnik oziroma asistent za delovne naprave obvestila nabavni sektor, ki bo naročil avtosterno pri Petrolu za prečrpavanje in odvoz izrabljenega olja.

Manjše količine starih olj bodo v Jeklarni zbirali v zbiralnikih, ki jih bodo glede na vrsto olj »A«, »B«, »C« ustrezno označili. Manjše količine olj bodo zbirali v sodih, večje pa v ustreznih kontejnerjih, ki jih bodo naročili prek nabavnega sektorja.

Za požarnovarno skladišče — kontejner (EMO).

Ko bo komisija pregledala vse TOZD, kjer imajo odpadna olja, bo SEO sedanje navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj z dne 14. avgusta 1979 ustrezno dopolnil. Kot je bilo že navedeno na tretji strani Železarja 3. junija 1982, bo v navodilu naveden tudi postopek za prodajo odpadnih olj in postopek za obračun. Da do izida dopolnil tega navodila pri delu ne bo težav, je treba vedeti, da se prodaja olja opravi po veljavnem postopku za prodajo izdelkov. Na podlagi ugotovljene teže pristojni v TOZD (delovni skupnosti) izstavi dobavni list, v katerega je treba vpisati tudi podatke o žiro računu. Na podlagi tega dobavnega lista in dobropisa kupca (Petrol, Ina) izstavi fakturni oddelek račun. Po prejetem obvestilu o plačilu, FRS (saldakonti) knjižijo znesek v korist tiste TOZD, ki je prodala odpadno olje.

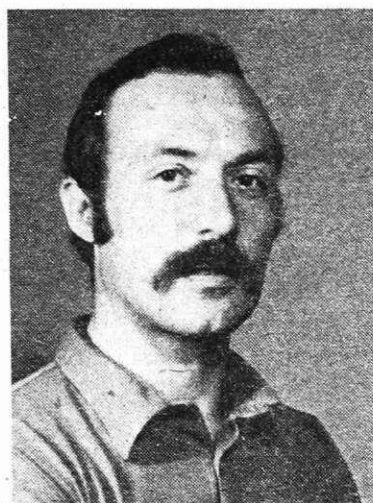
Za prodajo in odpravo odpadnega olja torej ni zadržkov tudi tam, kjer omenjena komisija še ni bila.

Naša nabavna služba je po določilih 18. člena pravilnika dolžna vsake tri mesece poročati o zbranih in oddanih količinah odpadnih olj odboru za racionalnejše gospodarjenje z energetiko in sekundarnimi surovinami pri Gospodarski zbornici Slovenije. Prav tako morajo temu odboru poročati o zbranih količinah odpadnih olj zbiralni centri in reciklerji. Z oddajo odpadnih olj ne bomo prispevali samo k čistejšemu okolju, ampak tudi k odpravljanju težav pri pridobivanju in nabavi teh energetskih virov.

B. B.

INOVATORJI O NOVATORSTVU

Naš današnji sogovornik je SAŠO PIBER, predsednik društva inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav. To odgovorno in v današnjem času tako pomembno funkcijo je prevzel letos, potem ko je društvo osem let uspešno vodil Janez Faletič, ki je sedaj podpredsednik društva. Sašo je vodja proizvodnje v TOZD Žičarna in tudi sam uspešen inovator. Kot soavtor je doslej sodeloval pri treh inovacijah, od katerih se ena nanaša na povečanje proizvodnje, drugi dve pa sta s področja varstva pri delu oziroma izboljšanja delovnih pogojev. Prijavi je že četrto inovacijo, ki bo tudi pripomogla k povečanju proizvodnje. Peta inovacija pa, kot pravi, še ni dovolj preizkušena, da bi jo prijavil.

Najin pogovor se je vrtil okoli dela društva in okoli nalog, ki stoje pred društvom v prihodnje. »Naše društvo združuje vse inovatorje in avtorje tehničnih izboljšav v jeseniški občini, toda ker inovacijska dejavnost v drugih OZD v občini ni razvita, ga večina sestavljamo delavci Železarne,« je pojasnil Sašo. »Društvo je lani praznovalo 20-letnico in v svoji, sedaj že enainvajsetletni zgodovini, doseglo velike uspehe, zlasti na področju spodbujanja inovacijske dejavnosti pri nas. Osnovni namen društva je, tako kot je to zapisano v našem pravilniku, pospeševati inventivno dejavnost v občini, prenašati dosežke inovatorjev v gospodarstvo ter spodbujati, usmerjati in povezovali dejavnosti inovatorjev. Inovatorji so v teh letih veliko pripomogli k reševanju raznih tehničnih in proizvodnih problemov v Železarni. Veliko zaslug za to ima prav gotovo tudi DIATI.«

Povedal je tudi, da je inovacijska dejavnost v Železarni še vedno bolj naključna kot usmerjena. Zato bo v prihodnje ena vidnejših nalog društva usmerjati inovacijsko dejavnost v Železarni. Eden od načinov za doseg tega cilja je tudi, da vodstva temeljnih organizacij objavljajo v Železarni razpise za reševanje vseh tehničnih, tehnoloških in organizacijskih problemov, ki se pojavljajo v proizvodnji. Tudi za tiste probleme, kjer so rešitve že znane, saj s tem še ni rečeno, da delavci inovatorji za odpravo takega problema nimajo boljše rešitve. »Do sedaj so bili taki razpisi že objavljani, toda rok za idejno rešitev je bil najbrž prekratek in problemi, ki so se pojavljali v razpisih, so bili predvsem težji. Reševanje takih problemov bi moralo priti tudi v gospodarske načrte temeljnih organizacij, prav gotovo pa jih bo potrebno, zaradi današnje gospodarske situacije, v še večji meri reševati na tak način in ne le z nakupi novih strojev. Z objavljanjem razpisov bi k reševanju posameznih problemov pritegnili tudi širši krog sodelavcev.«

V društvu smo se že večkrat pogovarjali o tem, kdaj bomo lahko zadovoljni s svojim delom. Menimo, da takrat, ko bomo zbrali po sto inovacijskih predlogov letno. To je bil naš cilj, ki se mu sedaj približujemo. Tega, da bi bilo med inovatorji deset procentov vseh zaposlenih, kot je bilo rečeno na problemski konferenci o inovatorstvu pred dvema letoma na Ravnah, pa zlepa ne bomo dosegli.

Omenil je tudi razgovore z inovatorji v Železarni. Nekateri inovatorji so kot enega od pojavov, ki povzročajo nezadovoljstvo med avtorji, navedli tudi to, da nekateri odgovorni delavci v temeljnih organizacijah predstavljajo svoj lonček in neupravičeno izsilijo delež pri avtorstvu. Vse to se, po njegovih besedah, ne bi dogajalo, ko bi v vseh temeljnih organizacijah imeli izdelan sistem zbiranja idej, saj bi bil tako avtor znan že od samega začetka. Na ta način bi v Železarni odpravili tudi ilegalno izvajanje inovacij in spore zaradi avtorstva. »Prav sedaj imamo dva primera, pri katerih je avtorstvo sporno in to pri inovacijah, ki bi morale biti predstavljene na razstavi na Reki.«

Sodelavci večkrat med seboj razpravljajo o delu in o reševanju takih problemov v proizvodnji. Nekdo pove svojo zamisel za rešitev, drugi pa jo sam zase razvija in izvede izboljšavo. Tako pride do spora zaradi avtorstva. Ko bi inovacijske komisije opravljale svojo dolžnost, bi delavci vsako idejo lahko registrirali in do sporov zaradi avtorstva najbrž ne bi več prihajalo.

Tudi o tem, kaj je delovna dolžnost in kaj inovacija je Sašo povedal svoje mnenje. »Menim, da o inovaciji oziroma o inovacijskem prihranku lahko govorimo takrat, ko je presežena zastavljena delovna naloga. Tisti, ki rešuje določen problem, bi moral imeti jasno začrtan cilj svojega dela. Delno je to rešeno že z opisom delovnih nalog in opravil. Povsod tam, kjer je delovni cilj presežen, lahko v nekem smislu govorimo o inovacijski dejavnosti.«

Med drugim bomo morali poživiti tudi delo aktivov inovatorjev v temeljnih organizacijah. Ti aktivni obstajajo, vendar niso dovolj delavni. Spodbujati jih bomo morali, da si bodo inovatorji med seboj pomagali in da bodo pomagali tudi tistim, ki prvi uresničujejo svojo zamisel. Tudi tako bomo dosegli, da bo ta dejavnost postala bolj množična.

Ena od nalog, ki jih v prihodnje čaka, je tudi sprememba pravilnika o izumih in tehničnih izboljšavah v SOZD SŽ, ki je v veljavi le še v naši delovni organizaciji in njegovo vsebino uskladiti z novim zakonom o patentih, izumih in znakih razlikovanja ter z zakonom o združenem delu. Z novim pravilnikom bi spodbudili k oživilanju inovacijske dejavnosti tudi druge delovne organizacije na območju jeseniške občine, kar je tudi eden od ciljev društva.

Pri delavskem svetu Železarne je že obstajal odbor za racionalizacijo, ki pa ga sedaj žal ni več. Inovatorji so v pogovorih, objavljenih v Železarni, večkrat izrazili potrebo po takem odboru, ki bi obravnaval večje inovacije in povedal svoje mnenje o njihovi uporabnosti v praksi ter sodeloval pri reševanju sporov med avtorji in TOZD. »V pravilniku bomo morali izpostaviti potrebo po takem odboru in precizirati njegove naloge. Tudi težave zaradi nevoščljivosti, s katerimi se morajo ubadati nekateri inovatorji, bi spremenjeni pravilnik moral odpraviti, saj bo v njem moralo biti natančno določeno, kdo in kako naj pomaga inovatorjem, oziroma bodo morale biti opredeljene naloge vodilnih delavcev v temeljnih organizacijah v zvezi z inovacijsko dejavnostjo.«

Sašo je izvoljen za delegata Železarne na desetem kongresu Zveze sindikatov Slovenije. V prispevku, s katerim bo sodeloval na kongresu, bo obravnaval probleme množične inventivne dejavnosti. Že sam naslov pove, da bo govoril o težavah, ki ovirajo razvoj te dejavnosti. »Mnoge stvari na tem področju še niso rešene,« je dejal. »Ne samo pri nas, tudi širše: od ugotavljanja inovacijskega dohodka do raznih finančnih predpisov.«

Iz inovacijskega dohodka bi morali osnovati poseben fond, iz katerega bi črpali sredstva za realizacijo večjih inovacij v posameznih TOZD. Sedaj gre vse to iz žepa temeljne organizacije in vprašanje je, katera TOZD si v današnjem času lahko privoščijo izdatke za kakšno večjo inovacijo ali racionalizacijo. Z ustanovitvijo takega sklada bi bili taki posegi lažje izvedljivi.

DIATI namenja del svojega fonda (0,5% od inovacijskega dohodka), ki ni ravno majhen, tudi za spodbujanje dela tehničnih krožkov na šolah, saj v mladih, ki jih tehnika zanima, vidijo bodoče inovatorje. V prihodnje bodo poskušali sodelovati tudi pri nagrajevanju koristnih idej v temeljnih organizacijah.

Letos bo na Reki jubilejna deseta razstava RAST YU '82, katere pokrovitelj je Železarna. Pri urejanju nasega dela razstave bosta sodelovala oddelka za zaščito družbene lastnine in DIATI. »Skušali bomo predstaviti Železarno, naše društvo in delo mladih na Jesenicah, saj bomo prikazali njihove izdelke, predstavili pa se bomo tudi z deli naših inovatorjev. Na dosedanjih razstavah je bilo doseženih že precej vidnih uspehov. Poželi smo veliko priznanj in nagrad, tako Železarna in društvo kot posamezniki. Menimo, da bo tako tudi tokrat.«

Želim si, da bi vsi člani našega društva razširjali inovacijsko miselnost med sodelavci. Ne samo, da bi jim prikazovali težave in probleme, s katerimi se srečujejo, ampak predvsem tako, da bi inovacijsko dejavnost spodbujali in razširjali na vse sredine v naši železarni ter da bi z medsebojnim sodelovanjem reševali probleme, ki se pojavljajo v proizvodnji v dobro nas vseh.

»Biti član društva,« je še pribil, pomeni predvsem izvrševati svojo dolžnost in šele potem sprejemati vse ugodnosti, ki jih nudi članstvo v društvu.

PROIZVODNI STROŠKI V AVGUSTU NIŽJI OD NAČRTOVANIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Stroški vložka so bili nižji od predvidenih za 8,3 milijona dinarjev. Zaradi manjše porabe koks in nižje porabe rude na plavžu so stroške vložka znižali za 7,8 milijona dinarjev. Z večjo porabo domače rude v primerjavi s planirano porabo uvožene rude, so stroške znižali za 0,5 milijona dinarjev.

Stroški predelave so bili nižji od planiranih za 3 milijona dinarjev predvsem zaradi dobre proizvodnje.

V temeljni organizaciji **JEKLARNA** so v avgustu planirane stroške presegle za 13,9 milijona dinarjev.

V **SM jeklarni** so imeli za 8 milijonov dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili višji zaradi večje porabe domačega železa (za 8 milijonov dinarjev), nedoseganja planiranega izplena (za 0,3 milijona dinarjev) ter internih reklamacij s strani valjarn (za 3,4 milijona dinarjev). Nižja poraba kovinskih dodatkov in rude so stroške vložka znižale za 11,5 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili v skupnem znesku višji za 11,9 milijona dinarjev od načrtovanih predvsem zaradi večje porabe zemeljskega plina (48,92 Nm³/t) in kisika (14,09 kg/t) ob sicer nižji porabi mazuta (11,1 kg/t) — 6,3 milijona dinarjev ter višjih kalkulativnih odpisov remontov. Boljši asortiment proizvodnje je stroške znižal za 4,1 milijona dinarjev.

V **elektrojeklarni** so stroške vložka znižali z manjšo porabo surovega železa in večjo porabo koksne zlozme — višini 4,2 milijona dinarjev ter s preseganjem predvidenega izplena za 0,4 milijona dinarjev. Obremenitve s strani valjarn so bile v višini 4,2 milijona dinarjev, tako da so bili v skupnem stroški vložka nižji za 0,4 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 17,8 milijona dinarjev predvsem zaradi višjih kalkulativnih odpisov remontov za 10 milijonov dinarjev, večje porabe elektrod za 2,4 milijona dinarjev in zemeljskega plina za 2 milijona dinarjev ter nedosežene planirane proizvodnje. Zaradi več odlitih nerjavnih jekel je bila vrednost proizvodnje večja za 10 milijonov dinarjev.

Na **kontilivu** so bili stroški nižji za 3,2 milijona dinarjev zaradi nižje porabe pomožnih materialov, materiala na delovni nalog in kvalitetnejšega asortimenta oddanih brušenih gredic.

V **PTO oddelku** so planirane stroške presegle za 1,7 milijona dinarjev zaradi neizkopenega starega železa, ker so imeli mehanske okvare v separaciji.

Boljši izplen ter sprememba v asortimentu vložka v jeklolivarni sta vplivala na 0,01 milijona dinarjev nižje stroške v temeljni organizaciji **LIVARNA**.

Temeljna organizacija **VALJARNA BLUMING ŠTEKEL** je v avgustu presegle načrtovane stroške za 28,9 milijona dinarjev, od tega pri vložnem materialu za 25,1 milijona dinarjev, pri predelavi pa za 3,8 milijona dinarjev.

Slabši izplen tako na blumingu kot na šteklu je stroške zvišal za 20,3 milijona dinarjev. Obremenitve s strani TOZD HV Bela in TOZD HV Jesenice so bile v višini 5 milijonov dinarjev. Nižje doseženi dobropisi za odpadke in dvakratno valjanje domačih slabov je stroške vložka zvišalo za 5,7 milijona dinarjev. Na TOZD Jeklaro pa so se razbremenili za 6,2 milijona dinarjev. Višje cene tujega vložka so stroške zvišale še za 0,2 milijona dinarjev. Ker dvanajstina planirane proizvodnje ni bila dosežena, so bili stroški pri predelavi višji za 3,9 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji **VALJARNI ŽICE IN PROFILOV** so imeli za 2,5 milijonov dinarjev višje stroške od predvidenih. Stroški vložka so bili nižji za 1,1 milijon dinarjev. Zaradi preseganja planiranega izplena za 1,1 odstotno točko so stroške znižali za 1,8 milijonov dinarjev. Višje cene gredic so stroške zvišali za 0,7 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 3,1 milijona dinarjev zaradi nedoseganja plana. Doseženi dobropisi so bili manjši za 0,5 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji **VALJARNA DEBELE PLOČEVINE** so bili stroški za 27,8 milijona dinarjev nižji od planiranih, od tega za 26,1 milijona dinarjev na vložnem materialu in za 0,7 milijona dinarjev pri predelavi.

Doseganje planiranega izplena in spremembe v nedovršeni proizvodnji so stroške vložka znižali za 9,2 milijona dinarjev. Za 0,4 milijona dinarjev manj je bilo doseženih dobropisov. Nižje cene nabavljenih slabov so stroške vložka znižale za 17,3 milijona dinarjev. Pri predelavi teh slabov so imeli za 4,1 milijona dinarjev dodatnih stroškov.

V temeljni organizaciji **HV BELA** so planirane stroške zmanjšali za 22,3 milijona dinarjev. Stroški pri predelavi so bili višji za 9,8 milijona dinarjev predvsem zaradi nedoseganja planirane dvanajstine proizvodnje. Stroški vložnega materiala so bili nižji za 8,5 milijona dinarjev. TOZD Valjarna bluming-štekla in TOZD Jeklaro so z internimi reklamacijami obremenili za 5,8 milijona dinarjev. Planirani izpleni so presegle za 3 odstotne točke ter tako zmanjšali stroške vložka za 2,7 milijona dinarjev. Znižanje za 23,6 milijona dinarjev je nastalo zaradi nižje cene nabavljenega vložka, tako da je skupno znižanje na vložku za 32,1 milijona dinarjev. Dodatnih stroškov pri predelavi tujega vložka temeljna organizacija ni imela.

Za 14,8 milijona dinarjev nižje stroške od predvidenih je imela tudi temeljna organizacija **HLADNA VALJARNA JESENICE**. Stroški pri predelavi so bili manjši za 0,6 milijona dinarjev zaradi manjše porabe. Stroški vložka so bili nižji za 0,6 milijona dinarjev, zaradi internih reklamacij za 0,4 milijona dinarjev in preseganja planiranega izplena (za 0,3 odstotne točke) za 0,2 milijona dinarjev. Nižji stroški za 13,6 milijona so nastali zaradi nižje cene nabavljenih HVT. Vrednost proizvodnje je bila zaradi uporabe tujega vložka manjša za 6,1 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji **ŽICARNA** so bili v avgustu nastali stroški nižji od načrtovanih za 1,7 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 0,6 milijona dinarjev zaradi nedoseganja plana in večje porabe. Predvideni izplen so presegle (za 1,5 odstotne točke) in tako stroške znižali za 1,9 milijona dinarjev. Zvišanje v višini 0,7 milijona dinarjev je zaradi spremembe v asortimentu vložka. Na račun nižjih cen nabavljenih žic so bili stroški nižji za 1,1 milijona dinarjev. Vrednost proizvodnje je bila zaradi uporabe tujega vložka nižja za 0,7 milijona dinarjev.

Temeljna organizacija **PROFILARNA** je imela za 2,9 milijona dinarjev nižje stroške od planiranih. Stroški vložka so bili višji za 0,1 milijona dinarjev zaradi nedoseganja predvidenega izplena. Stroški prede-

lave so bili nižji za 3 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

V temeljni organizaciji **VRATNI PODBOJI** so planirane stroške presegle za 0,7 milijona dinarjev. Stroški vložka izkazujejo znižanje za 0,1 milijona dinarjev zaradi preseganja planiranega izplena (za 2,5 odstotne točke). Stroški predelave so bili višji za 0,8 milijona dinarjev zaradi nedoseganja planirane proizvodnje.

V temeljni organizaciji **JEKLOVLEK** so načrtovane stroške presegle za 0,2 milijona dinarjev. Stroški pri predelavi so bili nižji za 0,5 milijona dinarjev, stroški vložka pa so bili višji za 0,7 milijona dinarjev zaradi višje cene nabavljenega vložka in preklasifikacij za 0,1 milijona dinarjev. Planirani izpleni so presegle ter tako planirane stroške znižali za 0,1 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji **ELEKTRODE** so bili stroški večji za 2,7 milijona dinarjev. Vse zvišanje gre na račun višjih stroškov predelave zaradi nedoseganja plana in večje porabe. Planiranega izplena niso dosegli, zato so bili stroški vložka višji za milijon dinarjev. Nižja cena kupljene Emone je stroške vložka znižala za milijon dinarjev.

Temeljna organizacija **ŽEBLJARNA** je v avgustu imela za 1,7 milijona dinarjev nižje stroške od predvidenih. Z večjo porabo valjane žice so stroške znižali za 0,7 milijona dinarjev, nedoseganje planiranega izplena pa je stroške vložka zvišalo za 0,1 milijona dinarjev. Na račun nižjih cen nabavljenih žic so bili stroški nižji za 1,4 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 0,3 milijona dinarjev zaradi nedoseganja planirane proizvodnje.

Planirane stroške so presegle tudi v temeljnih organizacijah **STROJNE DELAVNICE, REMONTNE DELAVNICE in VZDRŽEVANJE** predvsem zaradi nedoseganja planiranih izdelavnih ur.

V temeljni organizaciji **ENERGETIKA** so imeli za 11,9 milijona dinarjev nižje stroške zaradi manjše porabe mazuta in zemeljskega plina, ker parni kotel Bela še ne obratuje.

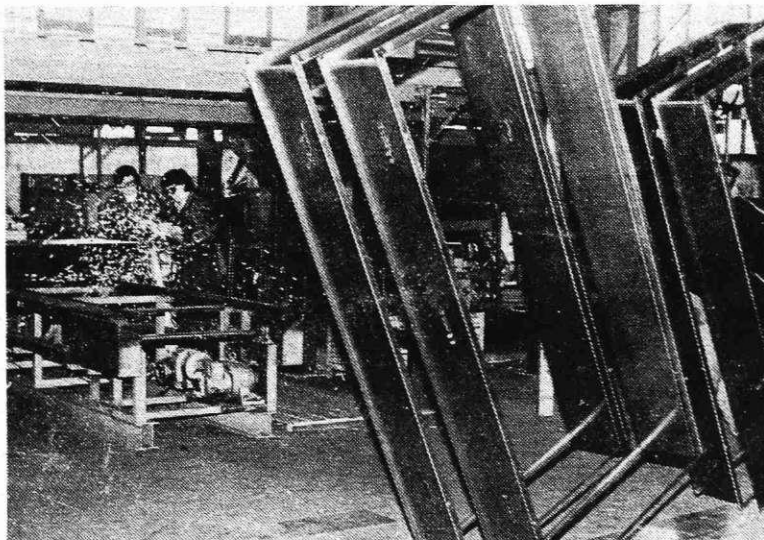
Tudi v temeljni organizaciji **TRANSPORT** o bili planirani stroški manjši za 0,7 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov materiala za popravilo.

Stroški v vseh treh delovnih skupnostih so se gibali v okviru predvidenih.

H. J.

ZVIŠANJE — ZNIŽANJE STROŠKOV V AVGUSTU

TOZD	avgust	jan.—avgust	povprečje
Plavž	— 12.079.037	— 52.285.688	— 6.535.711
Jeklaro	13.865.455	— 76.684.812	— 9.585.602
Livarna	— 10.707	— 1.627.549	— 203.444
Valjarna bluming štekla	28.948.671	60.200.642	7.525.080
Valj. žice in profilov	2.504.197	— 12.949.960	— 1.618.745
Valjarna debele pločevine	— 26.855.628	— 19.981.687	— 2.497.711
Hladna valjarna Bela	— 22.304.756	— 151.968.843	— 18.996.105
Hlad. valj. Jesenice	— 14.860.263	— 130.074.815	— 16.259.352
Žičarna	— 1.712.766	— 20.935.556	— 2.616.944
Profilarna	— 2.890.827	— 10.358.427	— 1.294.803
Vratni podboji	730.682	8.166.096	1.020.762
Jeklovlek	164.990	— 10.525.968	— 1.315.746
Elektrode	2.759.301	— 11.279.659	— 1.409.957
Žebljarna	— 1.729.803	— 15.537.325	— 1.942.165
Strojne delavnice	1.111.837	— 1.112.932	— 139.117
Remontne delavnice	1.261.879	— 3.826.874	— 478.359
Vzdrževanje	1.535.768	— 854.918	— 105.740
Energetika	— 11.954.459	— 87.285.094	— 10.910.637
Transport	— 741.725	— 1.195.656	— 149.457
S k u p a j	— 42.257.191	— 537.718.713	— 67.214.839

V TOZD Vratni podboji (Foto I. Kučina)

ČLANOM ZVEZE INŽENIRJEV IN TEHNIKOV

Obveščamo vse člane ZIT, da elektrotehniško društvo po sklepu UO ZIT organizira v ponedeljek, 4. oktobra, ogled razstave **SODOBNA ELEKTRONIKA** na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Odhod bo ob 12. uri s parkirnega prostora pred Železarno. Udeleženci ekskurzije plačajo ob prijavi 100 din.

Prijave sprejema do 1. oktobra, oziroma do polne zasedbe avtobusa, tov. Rekar — telefon 2058.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 4.DO 10. OKTOBRA

4. oktobra, OSKAR KÜRNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, štev. tel. 81-214;
 5. oktobra, MIRO NOČ, vodja TOZD Remontne delavnice, Lesce, Na Trati št. 30, štev. tel. 75-991;
 6. oktobra, JANEZ TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava št. 16B, štev. tel. 83-082;
 7. oktobra, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklaro, Jesenice, Udarca št. 9, štev. tel. 83-193;
 8. oktobra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, štev. tel. 88-771 (pri Butinar);
 9. oktobra, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela št. 49a;
 10. oktobra, JANEZ POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica št. 12.
- Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 4. 10.	AHMED TELALOVIČ	VITOMIR PRETNAR
TOREK — 5. 10.	STANE ERŽEN	BERTI KRAPEŽ
SREDA — 6. 10.	BOGOMIR SVETINA	BRANKO CEPIČ
ČETRTEK — 7. 10.	IVAN MEŽIK	PRIMOŽ ŽVAB
PETEK — 8. 10.	ALOJZ SLIVNIK	DUŠAN BAK
SOBOTA — 9. 10.	FRANC ARNEŽ	DUŠAN ŠMID
NEDELJA — 10. 10.	JOŽE RAVNIK	JANEZ ARH

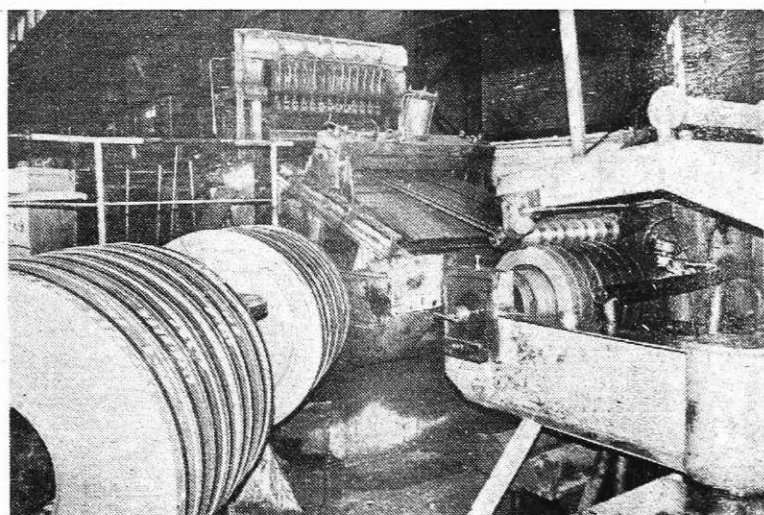
Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 4. do 9. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.
DISPANZER ZA BORCE: IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta dr. Marija Može-Kovačič ali dr. Nada Jensterle.
V soboto, 9. oktobra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Janez Resman.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.
Za borce: vsak dan od 11. do 12. ure II. zobna ambulanta.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 9. oktobra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

Bronx škarje v valjarni Bela (Foto I. Kučina)

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu oktobru bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Husein DINDIČ, Jeklaro — 10. oktobra, Rahmo MIDŽON, Jeklaro — 11. oktobra, Franc ŠTROS, Vzdrževanje — 15. oktobra, Branko RESMAN, Valjarna deb. ploč. — 16. oktobra, Božo PANCUR, kadrovski sektor — 17. oktobra, Branko SLEPČEVIČ, Plavž — 18. oktobra, Anton MRAK, Remontne delavnice — 20. oktobra, Janez POKLUKAR, Strojne delavnice — 21. oktobra, Alojz KEC, Jeklovlek — 24. oktobra, Ivica VESKOVIČ, FRS — 24. oktobra, Bernarda GRILC, FRS — 27. oktobra in Marija LOGAR, Družbena prehrana — 31. oktobra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

RAZPIS RUŠENJA STAREGA OBJEKTA

SŽ Železarna Jesenice, delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje razpisuje rušenje starega objekta.

Vse delavce v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih železarni Jesenice obveščamo, da je DEŽMANOVA hiša na Koroški Beli, Cesta talcev št. 6, predvidena za rušenje.

Delavci, ki so resni kandidati za pridobitev gradbenih materialov z rušenjem starega objekta, naj se prijavijo v kadrovskem sektorju železarni Jesenice, oddelek za družbeni standard, soba 11, do vključno 8. oktobra 1982. Ob prijavitvi morajo navesti, za katere vrste gradbenega materiala so zainteresirani (strešna opeka, ostrišje, žlebovi, instalacije, zidaki, odpadli les) in za kakšno količino.

Po preteku razpisnega datuma bomo sklicali vse zainteresirane in se po govorili o pogojih rušenja ter sklenili pogodbo o rušenju.

Železarna Jesenice — delovna skupnost KS

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Bela

17 SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta Miha Sajovic je sklical 17. redno sejo 10. septembra. Na seji so obravnavali pritožbo Fadila Štilića na začasno odstranitev in preložitve delovnih nalog prvih rezalcev na delovne naloge prvi adjuster. Posredovane so bile tudi pisne izjave delavcev očitne in mnenje osnovne organizacije sindikata. Iz vsega navedenega gradiva in izjave kršitelja delavski svet ni našel olajševalnih okoliščin, zato je soglasno sprejel sklep, da se ukrep o odstranitvi, ki ga je izrekel vodja TOZD Hladna valjarna Bela, potrdi in ugovor kot neutemeljen zavrne. Razporeditev velja do končne odločitve skupne disciplinske komisije TOZD in delovnih skupnosti Železarnice.

V nadaljevanju seje je pomočnik vodje TOZD Janez Jamar prisotne člane seznanil z izvrševanjem sklepov 16. seje. Ugotovljeno je bilo, da še vedno ni realiziran sklep 15. seje o prodaji nerjavnih jekel na mali prodaji, o čemer naj razpravlja odbor za gospodarstvo pri DS Železarnice, sklepi 16. seje pa so bili realizirani, oziroma so vključeni v sanacijski program.

Delavski svet je sprejel na znanje analizo vzrokov in predlog ukrepov za odstranitev motenj v poslovanju v prvem polletju 1982, ki jo je prisotnim posredoval pomočnik vodje TOZD. Podrobno so bili seznanjeni z utemeljitvijo vzrokov izgube in programom ukrepov, ki zajema pomembne zadolžitve in plan proizvodnje in izvoza za drugo polletje 1982.

Delavski svet je ob programu ukrepov potrdil tudi predlog odbora za delovna razmerja in sprejel sklep, s katerim zadoljuje vodstvo TOZD, da ob povečanem obsegu dela in ob težavah pri preskrbi z vložnim materialom v posameznih oddelkih, lahko prerazporedi delovni čas.

Ta sklep so sprejeli, ker je TOZD v izjemni situaciji zaradi izgube in da bi se proizvodnja odvijala normalno. Kljub temu bodo še vedno morali pomanjkanje delavcev reševati s prerazporeditvami znotraj TOZD. Za načrtovano proizvodnjo bo potrebno dvigniti stavež delavcev kot predvideva plan za leto 1982.

Sekretar osnovne organizacije zveze komunistov je delegate delavskega sveta seznanil, da je osnovna organizacija predlog ukrepov obravnavala in ugotovila, da je sanacijski program narejen na osnovi zagotovila drugih TOZD glede oskrbe z vložkom in uslugami. Zato so sprejeli sklep, da če navedeni ukrepi ne bodo izvajani, bo potrebno sklicati problemsko konferenco.

Ker so rezultati poslovanja pokazali, da se je v mesecu juliju in po ocenah za mesec avgust izguba še povečala, je pomočnik vodje TOZD pri-

sotne seznanil, da je to že upoštevana v sanacijskem programu.

Delavski svet je obravnaval tudi kadrovske problematiko v TOZD in ugotovil, da do plana za leto 1982 manjka 22 delavcev. Predstavnik kadrovskega sektorja je razložil s kakšnimi problemi se srečuje kadrovske sektor in poudaril, da je potrebno poiskati vse notranje rezerve. Prioriteto za nove delavce ima še vedno TOZD Jeklarne, vendar bi morali delavce razporediti tudi po ostalih delih proizvodnega procesa.

Sekretar je opozoril člane na probleme v adjustaži. Treba je premisliti, kako bi izboljšali pogoje in omejili fluktuacijo.

Pomočnik vodje TOZD je dejal, da so vzroki znani: predvsem individualna norma, fizično težko delo, ki bi bilo precej izboljšano s povečevalno linijo, ki pa je bila črtana iz investicij. Zato je vodstvo TOZD zahtevalo od sektorja novogradnje pregled možnosti o izdelavi povezovalne linije doma.

Eden od vzrokov za fluktuacijo so tudi nižje vrednotena dela in naloge, vendar je napredovanje glede na tako fluktuacijo možno.

Kadrovik Oto Pestotnik je menil, da se ustvarja nezadovoljstvo med delavci, ki morajo nadomeščati odsotnega delavca, čeprav jim pripadajo manjkajoče ure.

TOZD Hladna valjarna Jesenice

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 16. septembra, je bila 13. redna seja delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Jesenice, ki jo je sklical in vodil predsednik Kazimir Kotnik. Na začetku seje so se seznanili z izvajanjem sklepov zadnje seje in ugotovili, da so bili sklepi izvršeni.

Na seji so obravnavali stabilizacijski program in ukrepe za njegovo uresničitev. Izvajanje stabilizacijskega programa v dosedanjem obdobju je dokaj uspešno, za kar ima zaslug tako kolektiv TOZD kakor tudi zunanji dejavniki. Za ostalo obdobje tega leta se predvideva poslabšanje pogojev dela, zato delavski svet zadoljuje kolektiv za še intenzivnejše izvrševanje dosedanjih sklepov samoupravnih organov.

V zvezi s predhodnimi sklepi samoupravnih organov Železarnice in TOZD so potrdili ukrepe za dosledno

izvrševanje programa stabilizacije, tehnološke in delovne discipline.

Sanacijske programe, ki so jih izdelale TOZD, ki so v prvem polletju poslovale z izgubo, naj bi odgovorna služba in samoupravni organi na nivoju Železarnice pregledali in uskladili ter nato podali delavskemu svetu skupen predlog, oziroma oceno.

Potrdili so predlog vodje TOZD, da ga v primeru izjemnih okoliščin (redukcije el. energ. okvare, remont...) pooblašajo, da prerazporedi delovni čas grupi posameznikov na določenih strojih, na podlagi česar se bo zmanjšal ali preprečil izpad proizvodnje.

Delegati so potrdili osnutek pravilnika o ugotavljanju z delom pridobljenih zmoglosti, ki so ga predhodno obravnavale samoupravne delovne skupine in nanj niso imele pripomb.

Na seji so potrdili tudi samoupravni sporazum o zdručenju sredstev za pospeševanje izvoza v letu 1982 s pripombo, naj SIS že v začetku leta planirajo nižje prispevne stopnje. S tem ne bi prihajalo do kasnejših poravn, osebni dohodki v SIS pa bi bili usklajeni z gospodarsko dejavnostjo.

Delegati so ugotovili, da sta bila predlog o najetju kredita za sovlaganje v rudarsko metalurški kombinat Zenica in samoupravni sporazum o sovlaganju v »Siliko« Gostivar

obravnavana na sestankih SDS in z večino glasov sprejeta.

Sprejeli so pobudo in zahtevo družbenega pravobranilca samoupravljanja v zvezi s spremembami in dopolnitvami samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in delovnimi skupnostmi ter odpravo pomanjkljivosti in neskladnosti v ostalih samoupravnih dokumentih.

Ob zaključku seje so obravnavali še zeleno galico kot stranski produkt v lužilnici. Do pred kratkim je bila zelena galica — železov fosfat problematična glede deponiranja. Zdaj se je pokazala možnost prodaje na domačem trgu. Zeleno galico bo potrebno nakladati v kontejnerje ali vreče, kar pa ni v popisu del in nalog galicarija. Sklenili so, da se dopolni 51. člen pravilnika o osnovah in merilih OD in dela sklada skupne porabe, ki je bil sprejet 14. aprila 1978 z naslednjo alinejo:

— zelena galica — 20 % priznane vrednosti

Zeleno galico bi nakladali člani kolektiva izven delovnega časa. Sredstva, pridobljena na osnovi dopolnjevanja 51. in 52. člena, se bodo nakazovala osnovni organizaciji sindikata, ki bo tudi odločala o njihovi razporeditvi.

ss

POPOLNEJŠE ZAVAROVANJE DELAVCEV Z NEZGODNIM ZAVAROVANJEM

Odbor za kadre in družbeni standard pri DS Železarnice je sprejel sklep, da se s 1. oktobrom 1982 sklene novo kolektivno nezgodno zavarovanje delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarnice, iz katerega bo upravičen do odškodnine sleherni delavec, ki bo začasno ali trajno nesposoben za delo zaradi nezgode.

V ta namen bo Železarnica iz dohodka plačevala mesečno po 37,00 din na zaposlenega delavca za zavarovalne vsote:

— smrt zaradi nezgode	51.050,00
— invalidnost	102.030,00
— dnevna odškodnina	51,05
— smrt zaradi bolezni	10.000,00

S sklenitvijo novega zavarovanja se ukine dosedanje zavarovanje z mesečno premijo 10,00 din na zaposlenega in zavarovalnimi vsotami:

— smrt zaradi nezgode	36.340,00
— invalidnost	72.680,00
— dnevna odškodnina	nič
— smrt zaradi bolezni	4.000,00

Razlika med dosedanjim in novim zavarovanjem je poleg višjih zavarovalnih vsot tudi v vključitvi dnevne odškodnine, ki pripada delavcu od dneva po začetku zdravljenja za primere nezgode pri delu, doma, na po-

tovanju, športu itd. V primeru trajne nesposobnosti za delo — invalidnosti — pripada delavcu poleg dnevne odškodnine še odškodnina, ki je odvisna od telesne poškodbe v odstotku po razpredelnicah na osnovi zdravniškega spričevala.

V primeru smrti delavca pripada svojem ena od zavarovalnih vsot.

Za izplačilo dnevne odškodnine ne bo treba skrbeti delavcu, saj bo po končanem zdravljenju to opravila socialno-zdravstvena služba in odškodnino nakazala zavarovancu na dom.

V primeru trajnih posledic invalidnosti nezgodnega primera pa ostane postopek nespremenjen. Referent za zavarovanje Železarnice skupaj s prizadetim delavcem izpolni prijavo nezgode in ga z obrazcem zaključnega zdravniškega spričevala napoti k lečečemu zdravniku. Zavarovalna skupnost bo izplačala odškodnino po pogojih nezgodnega zavarovanja.

PREGLED SESTANKOV SAMOUUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

V minulih štirinajstih dneh se nam je nabralo kar precej zapisnikov, vendar posebne razprave o ožji obratni problematiki, ki jo običajno povzemamo v teh pregledih, ni bilo. SDS so obravnavale skladno s programom samoupravnih aktivnosti za september predvsem samoupravni sporazum o sovlaganju v Siliko Gostivar ter predlog o najetju kredita za sovlaganje v Rudarsko metalurški kombinat (RMK) Zenica. Ponekod so obravnavale tudi osnutek pravilnika o ugotavljanju z delom pridobljene delovne zmoglosti, čeprav bi se morala razpravljati zaključiti že s-30. avgustom, pobudo družbenega pravobranilca samoupravljanja za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi, ali pa tudi ukrepe za izboljšanje proizvodnje. V TOZD DRUŽBENA PREHRANA so obravnavali tudi sporazum o združevanju sredstev za graditev in obnovo objektov in omrežja pitne vode na območju občine Biograd. Kaj so SDS v posameznih TOZD iz programa samoupravnih aktivnosti obravnavale, ne bomo posebej navajali, ampak se bomo omejili predvsem na vprašanja v zvezi z ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, plavž 1 in 4 ter aglomeracija 3. Na sestanku SDS plavž 4 je bilo razen o nekaterih zadevah, ki jih omenjamo v uvodu, govora tudi o sindikalnem izletu ter o varčevanju z zaščitnimi sredstvi in orodjem.

Iz TOZD JEKLARNE smo prejeli zapisnike SDS livna jama 3 in 4, priprava vložka 2, 3 in 4, ter elektropeči 1 in 3. Na sestanku SDS elektropeči 1 (dne 17. septembra) je bilo, kot sami pravijo, pod točko razno »kar preveč glasno«. Problem je nastal zaradi tega, ker je peč stala, in je moralo nekaj delavcev prisilno koristiti letni dopust. Delavce prve izmene je zato zanimalo, če »peči stojijo zaradi objektivnih ali subjektivnih vzrokov« ter zakaj je moralo nekaj delavcev prisilno koristiti letni dopust. Če se bo to še dogajalo, naj se za takšne primere izda pisni nalog, pravijo. Dopust namreč vsakdo planira in ga takšno nenačrtno koriščenje dopusta prizadane, kar velja zlasti še za delavce iz drugih republik. SDS elektropeči 3 je obravnavala program za odpravo izgube. Ugotovila je, da bi izgubo lahko preprečili samo z doseganjem planskih obveznosti. To pa je pogojeno samo z nemotenim delom vseh petih oddelkov jeklarne, z boljšo tehnološko in delovno disciplino in z normalnim obratovanjem delovnih naprav. Sanacijski program skupina v celoti podpira.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, karisti ter odprema. V tej temeljni organizaciji so SDS med drugim obravnavale tudi proizvodnjo

v avgustu in izglede za september ter program stabilizacije in druge ukrepe. SDS vodstvo TOZD je ugotavljalo, da je bil plan v avgustu celo malenkostno presežen kljub težavam, ki se pojavljajo že dalj časa (slaba dobava vložka, neodgovarjajoča kvaliteta, velika odsotnost delavcev, ...). Za september je bila mnenja, da bo situacija še slabša zaradi predvidenega remonta Siemag valjavskega stroja ob siceršnjem neznižanem planu proizvodnje. SDS hladna valjarna 1 pod razno vprašuje, če Železarnica izpolnjuje program izvoza in kdo je zadolžen za uvoz TVT za hladno valjarno. Ta naj bi poskrbel, da bodo dobivali kvalitetnejši vložek. Pritožuje se tudi, da je vedno dosti govora le o reklamacijah, da pa nihče ne da tudi pojasnila, kako je s premijami. Tudi SDS hladno valjarno 3 zanima, kaj je s premijami. Sicer pa SDS opozarja še na to, da pušča streha (bliža se zima!), na pokvarjena vrata in razbita stekla v kabinah in na pipe v kopalnici, ki puščajo. SDS žarilnica 2 opozarja, da je treba na zvonastih pečeh popraviti žerjavno progo in saržirne klešče ter da je treba napraviti omarice za orodje. SDS karisti pa pravi, da je treba napraviti nov plug za sneg, ker je stari že čisto dotrajan. SDS odprema v zvezi s stabilizacijskim programom in drugimi ukrepi meni, da če želimo doseči zaželeno stopnjo stabilizacije, je nujno potrebno, da izvajamo že sprejete programe in ukrepe, ne pa da na določena obdobja te programe administrativno obnavljamo.

Iz TOZD ŽEBLJARNA smo prejeli zapisnike SDS žeb-ljarna 2, orodjarna ter adjustaža žeb-ljarne. SDS so med drugim podprle v uvodu omenjeno pobudo družbenega branilca samoupravljanja, poleg ostalega pa so seznanile tudi z okolišnicami o pojavu črevesnih obolenj in o potrebi po poostreni higieni. Na sestanku SDS adjustaža žeb-ljarne so precej razpravljali tudi o koriščenju delovnega časa in o delovni disciplini, še zlasti ročnih adjusterk, ki pakirajo žeb-lje za izvoz v zavrtke po 45 dekagramov.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS orodjarna 1 in 2 ter težka obdelava Javornik. SDS orodjarna 1 je podprla kandidaturu Aleksandra Svetina za delovno orodjarno. Govorili so tudi o težavah v zvezi z rezkalcem v orodjarni Delavec, ki je bil na to dolo sprejet na osnovi razpisa, namreč ne more delati v šestmesečni uvajalni dobi samo na dopoldanski dnini, ker nima urejenega varstva otrok. Na »ostrem brušenju« nujno potrebuje dva brusilca. Imenovala je tudi dva namestnika skupinovodij. Govorili so še o disciplini in o urejenosti sanitarij. SDS orodjarna 2 se pritožuje, da še vedno ni dobila odgovora na vprašanje z dne 10. junija glede malice. Tudi ta SDS je potrdila kandidaturu Aleksandra Svetina za delovno orodjarno in dva namestnika skupinovodij. SDS težka obdelava Javornik se je 10. septembra ponovno sestala, da bi razčistila problem ogrevanja delavnice. Sestanek, ki so ga sklicali 6. septembra na pobudo petih članov SDS, so tedaj namreč preložili zaradi odsotnosti vodje TOZD. Slabo ogrevanje, še zlasti v zimskem času, ko se vrata pogosto odpirajo, je glavni problem delavnice. Delavnica se stalno povečuje, zato je tudi vse več kamionskih dovozov. V delavnici je tudi orodno skladišče za vso Železarno in zato je prometa še več. Zato je SDS zahtevala, da se do zime pri vratih postavi dodatni kaloriferji ali zračna zavesa in da je treba izolirati zahodno steno delavnice, če je ne bodo več dograjevali. Delavce je zanimalo, kolikšna je bila cena klime naprave, ki ne deluje tako, kot bi morala in kdo jo je prevzel.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 1, 2 in 3, vzdrževanje

jeklarne 1 in 2, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje HVŽ 1 in 2, vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5 ter vzdrževanje Hladne valjarne Bela 1 in 2. SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 sta pod razno zahtevali, da se jim uradno razloži, če ključavnice čarji iz vzdrževanja jeklarne smejo ali ne smejo opravljati na žerjavih nekatera manjša dela, kot je, na primer, popravo stikalnih omar, kabelske vleke, podstavkov za motorje, ograje, varjenje cevovodov in podobno. SDS vzdrževanje HVŽ pod razno ugotavlja, da s spremembo faktorja za ugotavljanje gibljivega dela iz naslova dosežene proizvodnje ni bila seznanjena in zato zahteva, da se še naprej uporablja prej veljavna merila. SDS vzdrževanje Bela 1 in 2 sta pod razno razpravljali o letnem remontu ogrodij bluming-stekla, o delovni in tehnološki disciplini, o ukrepih za izboljšanje preventivnega dela vzdrževalcev ter o premijah. Zahtevali sta tudi, da je treba pred zimo poskrbeti za ogrevanje garderob in zagotoviti toplo vodo. SDS vzdrževanje Bela 4 pa med drugim omenja, da je okvar pri brusilnih strojih toliko, da jih vzdrževalci ne morejo sprosti odpravljati. SDS vzdrževanje Bela 5 v zvezi z delovno disciplino meni, da je treba povečati delovno zavest, izboljšati odnos do strojev in naprav ter kvaliteto dela, da se je treba hitreje lotevati popravil in da je treba izboljšati sodelovanje med delavci.

SDS delavnica elektroenergije (TOZD ENERGETIKA) se je pod razno seznanila s sklepi samoupravnih organov v temeljni organizaciji. Sklenila je tudi, da je treba zaostri disciplino v zvezi s prevozi in sploh z uporabo kombija ter da je treba preiti k boljši izrabi delovnega časa, zlasti ob začetku in ob koncu dneva.

Iz TOZD DRUŽBENA PREHRANA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, samski domovi, kantine, restavracija ŽJ ter samopostrežna restavracija. SDS kantine je pod razno razpravljala o pojavu črevesnih obolenj in o higienskih ukrepih, ki se morajo izvajati. »Povsem nevzdržno je,« ugotavlja SDS, »da dnevno razkužujemo vso posodo, pribor ter celotni prostor, delavci pa si ne umijejo niti rok, ko pridejo na malico. Boleče je tudi dejstvo, da ob sedanjih široki epidemiji celo zdravstveni delavci dajejo neodgovorne izjave, da do raznih črevesnih obolenj prihaja zaradi nereda v jedilnicah. Delavci so ogorčeni in zahtevajo razgovor vodje z odgovornimi v obratni ambulanti.« Delavke so na sestanku tudi povedale, da v temeljni organizaciji kljub večkratnim opozorilom ne javljajo, kje bodo delali ob prostih sobotah. Zato zmanjka kruha ali toplega obroka. Delavke v jedilnicah se morajo tako pač same znajti, kar pa je ob sobotah zelo težko. Dogovorili so se sicer, da bodo budno spremljali porabo toplega obroka, da ga ne bi prežgotali zmanjkalo, oziroma da bi bil vedno na razpolago vsaj eden od obeh obrokov. Istočasno pa ugotavljajo, da je to sila težko. Nikoli ni moč vedeti, koliko delavcev bo jedlo topli obrok. Primeri se namreč, da enak obrok enkrat ves pojedjo, že čez nekaj dni pa enaka hrana ostane in jo je treba celo odpisati. Ugotavljajo tudi, da delavci velikokrat hočejo prav tisti topli obrok, ki ga je zmanjkalo in da potem trdijo, četudi je drugi topli obrok na razpolago, da toplega obroka ni bilo več. Vse SDS so soglašale tudi s sporazumom o združevanju sredstev za graditev in obnovo objektov in omrežja pitne vode na območju občine Biograd na moru, pri čemer pa sta imeli SDS vodstvo TOZD in samski domovi tudi nekaj pripomb.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

O ZDRUŽITVI ŠOL USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

Predsedstvo OK ZSMS Jesenice je na svoji seji 16. septembra obravnavalo elaborat o združitvi šol usmerjenega izobraževanja v Center usmerjenega izobraževanja na Jesenicah in sprejelo naslednje sklepe in ugotovitve:

1. OK ZSMS načeloma podpira združitev srednjih šol v Center usmerjenega izobraževanja na Jesenicah. Predsedstvo meni, da bi bila združitev ekonomsko in pedagoško upravičljiva.

2. Delovni osnutek elaborata je pomnjkljiv in ga je potrebno dopolniti s sledečimi poglavji:

— Mnenje psihologa oziroma ustreznih strokovnih služb v predvidenih odnosih med učenci glede na različno stopnjo inteligence posameznih skupin (odnos gimnazijec — medicinka, tehnik — učenec v skrajšanem programu);

— Iz elaborata je razvidno, da bi Center deloval pod eno streho (ŽIC), vendar časovno ni opredeljeno, kdaj bi bilo to možno izpeljati. Samo s fizično združitvijo posameznih šol in enotno organizacijo je mogoče pričakovati tudi ekonomski smoter združitve.

— Z združitvijo v Center predsedstvo pričakuje zmanjšanje pedagoškega in administrativnega kadra, vendar iz predloženega osnutka to ni razvidno.

— V osnutek elaborata bi bilo potrebno dodati poglavje o organiziranosti družbenopolitičnih organizacij, predvsem ZSMS, zaradi vključevanja v samoupravne organe Centra. Zato predlagamo, da bi v iniciativni odbor morali vključiti tudi delegata OK ZSMS Jesenice.

3. V elaborat o združitvi v Center bi morali vključiti problematiko doma učencev, ki je neizkoriščen, oziroma ne služi svojemu namenu. Problematiko doma učencev bi morali reševati na nivoju občine, nikakor pa ne samo v ŽIC, ki išče zgolj ekonomsko rešitev. Predsedstvo vidi v obstoječem domu učencev tudi možnost za organizacijo mladinskih dejavnosti, ki temeljijo na prostovoljnem delu mladih in v okviru njenih interesov.

4. Na te predloge in ostale predloge in vprašanja, ki so se oblikovala v

javni razpravi, bi morali dobiti odgovor, in sicer v novem dopolnjenem predlogu elaborata. Delovni osnutek v takšni obliki izraža predvsem željo, da bi s »papirno« združitvijo zadržali obstoječe programe usmerjenega izobraževanja. Takšnega združevanja pa OK ZSMS ne more podpreti, zato ugotovitev iz prve točke velja le v primeru, da se na področju vzgoje in izobraževanja v srednjih šolah z združitvijo v Center naredi tudi kvaliteten premik naprej.

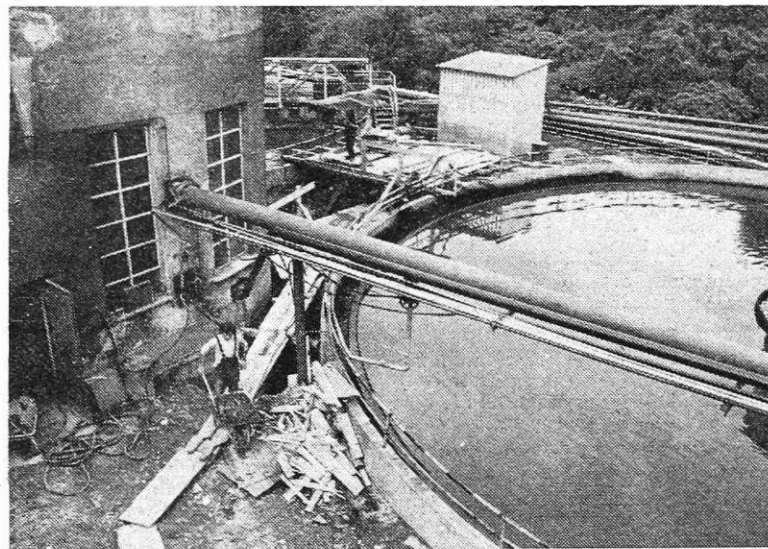
DRUGI SHOD GORENJSKIH BRIGADIRJEV NA ŠOBCU

V soboto, 25. septembra, so se tudi letos zbrali brigadirji Gorenjske, da bi se po končanih republiških in zveznih akcijah povsili ob zvokih ansambla SIRIUS iz Škofje Loke. V prijateljskem pogovoru so obujali spomine na brigadirske dneve. Besede so nanesle tudi na probleme, s katerimi so se brigadirji srečevali: nepopolne brigade, preslaba organizi-

ranost akcij, premajhna udeležba dijakov in študentov. Vendar ti problemi niso skalili veselja in so si brigadirji obljubili, da se tudi drugo leto dobijo na shodu, ki bo postal tradicionalen.

S shoda so brigadirji poslali protestno pismo proti izraelskemu nasilju nad palestinskim ljudstvom.

Darko Mlakar

Gradbena dela pri DOOR čistilcu za nove membranske črpalke za prečrpanje gošče (Foto I. Kučina)

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD STOJNE DELAVNICE

V sredo, 15. septembra, se je na šesti seji zbralo predsedstvo OO ZSMS TOZD Strojne delavnice. Na seji smo ugotovili, da so bili izvršeni vsi sklepi in zadolžitve pete seje predsedstva. Komisija, ki je bila izbrana na zadnji seji predsedstva, je evidentirala nove možne kandidate za predsedstvo OO ZSMS, komisijo za izbor »najboljšega mladega delavca samoupravljalca«, KS ZSMS Železarne in OK ZSMS Jesenice. Ponovno smo poudarili, da kandidatov, ki niso dobili zadolžitve na KS ZSMS Železarne, ne smejo avtomatično zadolžiti na nivoju OK ZSMS Jesenice, ker to povzroča neaktivnost članov.

Pod tekočo problematiko smo bili seznanjeni z organiziranjem delegatske šole za mlade samoupravljalce na nivoju občine, katere se bosta udeležila tudi dva mladinci iz naše OO ZSMS. Predavanja člana predsedstva CK ZKS se bo prav tako udeležil mladinec iz naše OO ZSMS. Seznanjeni smo bili tudi z ukrepi za izboljšanje tehnične in tehnološke discipline.

Sejo smo zaključili z informacijo o lokalni mladinski delovni akciji na Mežakli.

DA

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ŠTUDIJA O OBLOČNIH ELEKTRIČNIH PEČEH

Letos je Mednarodni institut za železo in jeklo (IISI), ki ima svoj sedež v Bruslju, objavil študijo o izdelavi jekla v obločnih električnih pečeh. Idejo za izdelavo te študije je dal njegov komite za tehnologijo. Januarja leta 1979 je bila osnovana posebna strokovna grupa, v kateri so sodelovali po en strokovnjak iz Velike Britanije, Francije, ZRN, Italije, Japonske, ZDA in predstavnik IISI.

Študija obravnava samo izdelavo jekla in ne grodlja, železnih zlitin in barvastih kovin. Sekundarna izdelava jekla je obravnavana samo v zvezi z izdelavo elektro jekla.

Ena izmed značilnosti te študije je njen optimizem. Kakršnikoli problemi bodo še nastali v zvezi z industrijsko izdelavo jekla, je iz študije razvidno zaupanje, da bo obločna električna peč nadaljevala s svojim izrednim razvojem. In to še posebej glede na produktivnost, stroške in toplotno učinkovitost.

PREIZKUŠENA KONSTRUKCIJA

Splošna konstrukcija peči ne kaže na kakšne bodoče spremembe. Okrogla stena in nagibna delovna ploščad, kakor tudi premični obok ter tri elektrode, bodo kot osnovne konstrukcijske značilnosti ostali tudi v bodoče.

Presenetljivo je, da imajo največjo poprečno težo šarže obločne električne peči v Veliki Britaniji, in sicer 111 ton in tudi poprečna moč transformatorja je največja — 50 MVA. V Severni Ameriki sta ti dve številki 80 ton in 35,5 MVA ter na Japonskem 57 ton in 27 MVA.

Med 235 pečmi v Severni Ameriki jih ima 30 % težo šarže manj kot 50 ton in moč transformatorja manj kot 25 MVA. Vendar so v Severni Ameriki peči z zelo velikimi premeri kotla do 11,5 m, medtem ko je v Veliki Britaniji največji premer kotla okoli 6 m. Pri tem je treba pojasniti, da v teh poprečnih številkah niso zajete peči s težo šarže manj kot 20 ton ali zgrajene pred letom 1960.

Študija omenja, da so vzroki za prehajanje z drugih jeklarskih postopkov na obločno električno peč zelo različni. Vendar sta bila največja vzroka pri nadomestitvi zastarelih je-

klarskih obratov visoki investicijski stroški in visoka proizvodnja, če bi zgradili kisikove konvertorje. V nekaterih primerih je bil vzrok tudi v tem, da obratovanja koksarn in plavžev ni bilo mogoče prilagoditi zakonskim zahtevam, povezanim z zaščito okolja. Kjer je obločna električna peč lahko zadovoljila metalurške zahteve, je v večini primerov tudi prišla do veljave.

VODNO HLAJENJE

Zelo važen tehnični napredek pri izdelavi jekla v obločnih električnih pečeh je bila uvedba vodno hlajenih panelov. To je prinašalo manjšo porabo ognjestalnega materiala in manj zahtojev. Vendar je praksa pokazala, da je mogoče s tem doseči tudi splošno izboljšanje dela peči kot talilnega agregata. Da bi lahko to možnost čim bolj izkoristili, bi bilo treba čim več metalurškega dela prenesti drugam. To pa pomeni tudi naraščanje pomena ponvične metalurgije.

Študija omenja tudi naraščajoči pomen konkurence med kisikovim konvertorjem in obločno električno pečjo. Dosedanji tehnološki razvoj prvotnega LD postopka je znatno povečal možnost uporabe jeklenega odpadka. Tudi metalurško je postal ta postopek vedno bolj prilagodljiv. Z uporabo ponvične metalurgije bi lahko pri mnogih izdelkih dosegli podobne rezultate kot obločna električna peč.

Ta neposredna konkurenca kisikovega konvertorja je tudi izziv elektro jeklarjem, da nadaljujejo z izboljšanjem svoje učinkovitosti. Posebno še, ker želijo tudi v kisikovih konvertorjih uporabljati kakovosten jekleni odpadki, ki pa ga je ob stalnem večanju uporabe kontinuirnega vlivanja tudi vedno manj.

Čeprav je po študiji bodočnost obločnih električnih peči do konca tega stoletja zagotovljena, vendar ne omenja, kaj bo kasneje. Preveč je neznan, kot sta cena energije in bodoči razvoj kisikovega konvertorja kot agregata za taljenje jeklenega odpadka. Navaja, da so možnosti za nadaljnje preživetje teh peči v povečanju njene učinkovitosti in znižanju proizvodnih stroškov.

Študija poudarja pomembnost vodnega hlajenja sten, ker je s tem olajšano delo konstrukterjem v zvezi z omejeno sposobnostjo ognjestalnega materiala. Največja stroška pri izdelavi elektro jekla sta elektrode in električna energija. Cena

obeh je vzporedno s ceno nafte v zadnjem obdobju hitro naraščala. Zato mora konstrukter peči paziti na čim manjšo porabo elektrod. Regulacijo elektrod opisuje študija kot »srce obločne električne peči«, ki ima velik vpliv na njeno obratovanje. Pri tem so možne različne konstrukcije in tudi izpopolnitve.

Ker so v rabi različni sistemi vodno hlajenih panelov, študija omenja tudi kriterije za njihovo ocenjevanje. Ti zajemajo življenjsko dobo preko 1500 šaržev, najmanj 65 % pokritja območja stene, število in vrsto enot in možnost za hitro menjavo panelov brez vstopa v peč.

Velikost področja zadnje stene, ki jo je mogoče varno hladiti, je omejena z nagibom peči med prebodom. Z vgraditvijo prebodne odprtine v dno peči je mogoče zmanjšati kot nagiba na največ deset stopinj in na ta način je mogoče povečati obseg vodnega hlajenja. To tudi omogoča hiter potek preboda in zmanjša toplotne izgube. Slabi strani tega postopka sta, da je treba očistiti žlindro z dna po prebodu in za zapiranje prebodne odprtine je potrebno več časa.

Študija navaja, da je koristno tudi vodno hlajenje obokov, vendar navaja, da pogoji za to niso tako zahtevni kot pri steni. Okoli 86 % celotne površine oboka je mogoče pokriti z vodno hlajenimi elementi, vendar so stroški zanje visoki in zato prinašajo le malo prednosti v primeru velike vzdržnosti z opeko zidanega oboka.

Vodno hlajenje ima velik pomen pri pečeh, kjer teče proizvodni proces le kratak čas in je poraba električne energije zmanjšana. Če so rafinacijski časi dolgi, je bolj upravičeno vodno hladiti samo toplotno najbolj obremenjeno področje, ali pa uporabljati konstrukcijo, pri kateri vodno hlajenje zajema okoli 45 % stene.

V povzetku o celotni problematiki vodnega hlajenja je v študiji navedeno: »V celoti vzeto je ta tehnika šele na razvojni stopnji s posebnim poudarkom uporabe na hitro obratujočih pečeh (UHP, pihanje kisika), pri katerih je ognjestalna obzidava zelo obremenjena. Jasno je, da različne peči zahtevajo ustrezno obzidavo, ki mora biti v vsakem primeru stvar posebnega proučevanja, da bi na ta način zagotovili najbolj primerno uporabo tradicionalnega in najboljšega ognjestalnega materiala, kakor tudi vodnega hlajenja s paneli.«

(SE NADALJUJE)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

OSNOVE ZDRAVSTVENE ZAŠČITE V SPLOŠNEM LJUDSKEM ODPORU

OBOLENJA

Prva nujnostna stopnja zajema: šok, srčna in težja bronhialna astma, pljučni edem, srčni infarkt, sveža apopleksija možganov, težje oblike pneumonij, pljučne krvavitve, akutna stanja kome, težje alergične reakcije na doziranje antibiotikov, posledica zastrupitev z vojnimi strupi, profesionalne zastrupitve.

Druga nujnostna stopnja zajema: želodčni čir, revmatska obolenja, kronična dekompenzacija srca, kronična obolenja ledvic in jeter.

Tretja nujnostna stopnja zajema: sinusitis, angine z umirjeno temperaturo, bronhitis.

Prva nujnostna stopnja zajema poškodovane in obolele osebe, ki jim je potrebna takojšnja kirurška oziroma medicinska pomoč zaradi ohranitve življenja.

Druga nujnostna stopnja zajema osebe, ki jim je lahko kirurška pomoč za krajši čas odložena.

Tretja nujnostna stopnja zajema osebe, ki v relativno kratkem času ozdravijo.

Oblike medicinske pomoči delimo na:

— prvo medicinsko pomoč nudimo vsem poškodovanim in obolelim.

— splošno medicinsko pomoč nudimo v vseh zdravstvenih domovih. Ta zajema naslednje postopke: pravočasna zaustavitev krvi, reanimacijo, doziranje analgetikov, antibiotikov, seruma in cepiva, pravočasna hermetizacija prestrelin, kateterizacija in punkcija sečnih čašic.

— specialistično medicinsko pomoč nudijo specialisti kirurgi, internisti in nevrologi.

Evakuacija poškodovanih in obolelih zajema zbiranje in prenos z mest, kjer so bili poškodovani, do mesta zdravstvenih ustanov. Tam jim nudimo odgovarjajočo pomoč in nadaljnjo nego. Za evakuacijo uporabljamo sanitetna vozila in ostala vozila, prirejena v te namene. Za čimprejšnjo evakuacijo (nujni primeri) uporabljamo helikopterje in manjša letala. Pri evakuaciji sodelujejo ekipe RK, občani in ekipe PMP.

ZDRAVSTVENI DOMOVI V VOJNI

Princip delovanja naj bo čim bolj podoben delovanju v mirnem času.

Torej v zdravstveni regionalni skupnosti naj deluje:

— oddelek preventivno medicinske zaščite,

— oddelek ambulantno-polikliničnega in bolnišničnega zdravljenja,

— oddelek transfuzije krvi,

— medicinska oskrba in

— oddelek medicinske rehabilitacije.

AMBULANTNO-POLIKLINIČNI ZDRAVSTVENI DOMOVI

V teh zdravstvenih domovih se zdravijo vsi ambulantni bolniki. Če pa dodamo določena materialna sredstva in opremo ter kadrovsko ojačamo takšen zdravstveni dom, lahko opravlja naslednje usluge:

— higiensko-profilaktične in odrejne protiepidemijske postopke,

— zdravstvene preglede v ambulantni in hišne obiske patронаžne službe,

— opravljajo osnovne laboratorijske preiskave ter istočasno nujne medicinske intervencije.

V primeru zadovoljive posteljne kapacitete, zdravstvenega kadra in dovoljne količine medikamentov prevzamejo na zdravljenje tudi obolele in poškodovane osebe.

SPLOŠNE BOLNICE

V njih se zdravijo poškodbe in bolezni, katerim nismo kos v domačem okolju. Naloga teh ustanov je nudenje kirurške pomoči in nadaljevanje zdravljenja poškodovanih. Na zdravljenje se sprejmejo bolniki z notranjimi poškodbami, ki se drugače ne morejo zdraviti doma.

Bolniki z infekcijskimi obolenji se namestijo v karantenske oddelke, kjer vlada strožji režim.

(se nadaljuje)

VRATOLOMNA TELOVADBA O ODGOVORNOSTI DELOVNIH SKUPIN

Prav je, da se spregovori tudi o odgovornosti delovnih skupin. Toda pri tem je potrebno nekoliko več resnosti, kot jo je pokazal pisec članka »Odgovornost samoupravnih delovnih skupin« v zadnji številki Železarja. Oglejmo si, kam ga je pripeljal njegov, kot sam pravi na koncu svoji vrstolomni miselni telovadbi, »logični miselni eksperiment«, zato, ker ni upošteval dejanskih razmerij znotraj neke celote in ker je za svoj eksperiment uporabljal nemarksistično, umetno skovano miselno konstrukcijo.

Zamisel je bila dobra, pristop je bil originalen: hotel si je odgovoriti na vprašanje, kako je pravzaprav z odgovornostjo samoupravnih delovnih skupin, če jih pogledamo skozi sledeče miselne sklope: zakon o združenem delu, zakon o delovnih razmerjih, samoupravne pravice, odnos med enostavnim ter zahtevnim delom, informiranostjo in možnostjo odločanja. Žal si je na sicer dobro koncipiranem pojmovnem ogrodju zlomil vrat. Namesto da bi skočil čez kozo, je ustrelil kozo.

Prvega trofejnega kozla je ustrelil s trditvijo, »da glede na strukturalnost posameznikovega dela obstajata dva načina samoupravljanja«: »samoupravljanje ob delu in samoupravljanje izven dela«. Dela, ki po svoji tehnični izvedbeni plati ne zahtevajo od delavca nobene samostojne odločitve, trdi pisec, »izključujejo možnost samoupravljanja ob delu«. Sklepamo torej, da pri delu, ki dopušča več svobodnega odločanja, več samostojnosti, delavec torej v večji meri samoupravlja ob delu. Zaključimo torej, da bi potemtakem imeli največ samoupravljanja ob delu gospodinj, kmetje (individualni kmetijski proizvajalci, da bo razumljivo za pravnike), predvsem tisti, ki niso kooperanti, samostojni obrtniki, gostilničarji, svobodni umetniki, direktorji (individualni poslovodni organi) — pa seveda kapitalisti. Največ samoupravljanja ob delu je torej v zasebnem oziroma privatnem sektorju in v vrhovih kapitalistične družbe.

Vidimo torej, da piscu ta prvi skok čez kozo ni uspel. Gremo dalje: »Če hoče biti delavec samoupravljalec, mora za to svojo pravico delovni proces prekiniti, da bo odločal, vendar predmet njegovih samostojnih odločitev največkrat sploh ni več v povezavi z njegovim delom. Z odločanjem se tedaj povezuje bolj abstraktno kot konkretno«. Aha, zdaj nam je pa tudi povsem jasno, kako je s samoupravljanjem izven dela.

Posvetilo se (nam) je, puška je počila, zvrnil se je drugi kapitalni kozel. Se kar naprej nadaljujemo s tem logičnim miselnim eksperimentom v istem blestečem slogu. Pri prvem kozlu se nam je posrečilo, da smo prikriili razredno bistvo samoupravljanja, pri drugem kozlu pa smo politično pravico do samoupravljanja, pravico delavca, da razpolaga s presežno vrednostjo, ki jo ustvarja, da odloča o pogojih in rezultatih svojega dela, proglasili za »bolj abstraktno kot konkretno«. Zanimarili smo zgodovinsko dialektiko, dejstvo, da je v vseh družbah treba delati (bolj pa tudi manj samostojno), da je delo temelj vsake družbe, da pa so politične pravice, svoboščine in dolžnosti povsem nekaj drugega, da so odvisne od prevladujočega proizvodnega načina. Nekaj povsem drugega je, če neka pravica temelji v privatni lastnini ali če temelji na osebnem delu.

Pardon! Pri drugem strelu sta padla kar dva kozla. Rečeno je bilo namreč, da »predmet njegovih samostojnih odločitev največkrat ni več v povezavi z njegovim delom«. Trofeja je vredna, da jo odkupi kakšen arabski šejk z nafto ali kakšen drug kapitalistični veljak za konvertibilno valuto, saj bi na kakšni razstavi prav gotovo pobrala kakšno kolajno.

Ubogi Marx! Čeprav je v Kapitalu napisal celo poglavje o blagovnem fetišizmu, kjer je dokazoval, da se nam odnosi med ljudmi kažejo sprevrnjeni, kot odnosi med stvarmi, se še vedno nismo spametovali. Predmet njegovih samostojnih odločitev je, če uporabimo piščev izraz, tudi pri »samoupravljanju izven dela« še kako v povezavi z njegovim delom. Hudiča, saj je vendar kot beli dan jasno, da je vse materialno in duhovno bogastvo družbe proizvod nekega dela.

Pisec meče samemu sebi pesek v oči, če meni, da, na primer, odločitev o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS ali o ustanovitvi Stanovanjske skupnosti občine, o katerih so delavci razpravljali letos na zborih, »ni več v povezavi z njegovim delom«. Naredil je nedopustno teoretično napako, ker je pri svojem razmišljanju izhajal od nekega delavca kot izoliranega individua, Robinzona na samotnem otoku, ker njegovega dela ni jemal le kot relativno samostojen, bolje rečeno specifičen člen v proiz-

vodnji vsega družbenega bogastva. Njegov pogled se je ustavil na tem delavcu kot na navadnem meznem delavcu, ki prodaja kapitalistu svojo delovno silo in ki naj bi bil odpravljen in poplačan s tem, ko za svoje delo dobi plačilo. S to mezdno naj se potem pobaše kamor hoče! Ni hotel videti dejstva, da je njegovo delo le eden od členov v proizvodni verigi, ki bi bilo samo za sebe, brez vključitve v to verigo, povsem nesmiselno. Ni hotel videti delavca kot človeka, ni hotel videti delavcev in njihove medsebojne povezanosti in odvisnosti, družbe. Abstrahirati je od celote, videl ga je le v njegovem enoličnem, mukotrpem odnosu do predmeta dela in proglasil samoupravljanje, ki se ne nanaša zgolj na njegov odnos do predmeta dela, za bolj abstraktno kot konkretno. S tem pa je proglasil odločanje o celotnem kompleksu vprašanj, ki zadevajo vprašanje odtujevanja in delitve vrednosti, ki jo ustvarja in urejanja organiziranja medsebojnih odnosov za bolj abstraktno kot konkretno samoupravljanje. Življenje, delavec odnos do življenja, za bolj abstrakten problem kot pa delo samo.

S takšnim teoretičnim pristopom si je praktično zaprl pot do celotnega kompleksa vprašanj, ki se odpira v zvezi z razpolaganjem s presežno vrednostjo in na osnovi katerih se postavlja socialistična akcija in zahteva po osvoboditvi dela in človeka, kajti to, kar »je bolj abstraktno«, lahko razumemo, kot da je manj pomembno.

Problematiko razpolaganja s presežno vrednostjo in urejanja medsebojnih odnosov pa seveda nikakor ne kaže podcenjevati. Da bi osvetlili pomembnost tega vprašanja pa je tu potreben kratek ekskurz v kritično teorijo. Brez revolucionarne teorije ni revolucionarne akcije.

Vsako teoretično razmišljanje, ki noče biti samo samozadovaljevanje, temveč mu je cilj akcija, ki hoče spreminjati stvari na boljše, mora izhajati iz človeka. Toda ne iz človeka, ki naj bi bil zgolj »homo faber«, samo delavec. Človek je, kot pravi Marx v Pariških rokopisih, čutno-predmetno bitje. Čut pa mu pomeni naravnost na predmet. Čut se šele v predmetu potrdi kot čut, pa tudi predmetni svet se ovrednoti šele, postane smisel, ko ga človek občuti. Povezanost s svetom, v katerem se potrjuje človeška čutno-predmetna narava, se zato kaže kot potreba, strast, pozešenje. Potrditev oziroma zatrditev čuta v predmetu se kaže kot aktiven, dejaven odnos, kot zadovoljitev. Odtirganost predmeta od čuta pa se zato kaže kot trpljenje, samoizguba, odtujitev.

Toda človeška dejavnost ni golo prisvajanje, asimilacija predmetne danosti (kot odnos živali ali rastlin do predmeta) temveč je vedno napredujoča čutno-predmetna dejavnost, praksa. Skozi prakso človek oblikuje, bogati svoje čute, spreminja, prevrednoti svoje odnos do predmeta, oblikuje, spreminja sam predmetni svet. Človek je zmožen vnašati v svet svojo lastno mero, oblikovati predmete svoje dejavnosti po meri lepote, povečevati domet svojih čutov in sposobnosti in povečevati domet svojih organov (mikroskop, radio, avto itd.), podrediti naravne zakonitosti svojim smotom, povečevati produktivnost svojega dela ter proizvesti več in drugačne stvari, kot mu jih nudi okolje, v katerem živi. Človek lahko proizvade več kot potrebuje sam zase. Človek, to je svet človeka, država, družba, pravi Marx.

Ravno s tem, ko proizvede več kot potrebuje zase, presežek, presežno vrednost, pa nastopi usodni preobrat: dana je možnost, da si ta presežek prilasti nekdo drug, da del družbe lahko živi na račun drugega dela družbe, en razred na račun drugega družbenega razreda, da se organizira tako, da nakopiči v svojih rokah oblast, materialne dobrine, pravico do odločanja, drugemu pa pušča samo minimalna sredstva zadostna za golo preživljanje in obnavljanje delovne sile, ki jo izkorišča. Ker del družbe lahko komodno živi in se lahko bogato potrjuje na račun tujega dela, prav zato je teoretično nevzdržna in nesprejemljiva teza, da »predmet njegovih samostojnih odločitev«, pri »samoupravljanju izven dela«, »največkrat sploh ni več v povezavi z njegovim delom«. Ja, treba je prikriti razredno bistvo samoupravljanja.

Pri tem kozlu smo se kar nekoliko preveč zadržali. Sledimo piscu, ki vneto nadaljuje s pogonom: »O

podrejenosti delovne funkcije delovnih skupin v odnosu do njene samoupravne — informatorske vloge priča tudi normativna opredelitev njenega delovanja«. Kakšna podrejenost, zaboga, neki? Kot da ni povsem jasno, da bo vsak delavec dosti prej odgovarjal za škodo, ki jo bo napravil pri delu, kot pa če se ne bi udeležil sestanka samoupravne delovne skupine; kot da ne bi obstajali zelo natančni opisi delovnih nalog (normativna ureditev), ki jih mora delavec opravljati in, zaradi katerih, če jih ne opravlja, se ga lahko da na disciplinsko ali celo vrže na cesto. Normativna ureditev kot tudi praksa (vse seveda ni mogoče določiti z zakonom) torej priča povsem nasprotno kot trdi avtor. Delavec kot član delovne skupine mora delati, ni pa nujno, da, na primer, na sestanku daje svoja stališča, predloge... Pisec spet ne misli na tistega konkretnega, živega delavca, ki v delovni skupini opravlja določeno delo in ki v njej uresničuje svoje samoupravne pravice, ampak na abstraktnega delavca, na delovno skupino, ki je samo oblika organizirane delavce.

Pok! — »Pet jih pade, če porine sin slovenske domovine«, kot pravi Jovan Vesel Koseski. »Proizvodni sestanki kot dogovori o konkretnem delu spadajo med neosnovne, poljubne oblike delovanja samoupravnih delovnih skupin. V skladu s tem ni natančneje določena vsebina in način odločitev, ki jih ima delovna skupina. V bistvu tako ni pojasnjeno, kako in če lahko samoupravna delovna skupina razen z neposredno izvajalskim delom vpliva na materialno osnovo v delovni organizaciji še kako drugače, s spreminjanjem organiziranosti dela, s spremembo tehnološke opremljenosti, če ugotovi, da bi kateri od teh elementov vplival na boljšo kvaliteto in produktivnost dela.«

Ze sama ustava SRS, na primer, obvezuje delavce, da »so vzajemno odgovorni, da v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu družbena sredstva družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo in jih kot materialno osnovo svojega in celotnega družbenega dela nenehno obnavljajo, povečujejo in izboljšujejo ter svoje delovne obveznosti vestno izpolnjujejo« (17. člen). To svojo odgovornost pa lahko izpolnjujejo bodisi, ko je govora o planih ali o periodičnih obračunih, ki jih morajo obvezno obnavljati. V statutih imamo opredeljeno tudi, da »mora zahteve ali vprašanja delavca ali samoupravne delovne skupine obravnavati in nanj odgovoriti tisti odgovorni delavec ali pristojni organ, v čigar delovno področje sodi zahteva ali vprašanje«. Statuti s tem v zvezi opredeljujejo tudi sankcije. Statut posebej opredeljuje tudi, da vodja delovne skupine »sprejema predloge in mnenja posameznikov in jih usklajuje«, da o delegatski povezavi v delavski svet sploh ne govorimo. Odločitve delavskega sveta pa mora seveda spoštovati tudi poslovodni organ.

Neutrudni kozlostrelec ne pozna milosti. Se bo ustavil pred prepadom ali bo zgrmel vanj? Bo iztrebil vse kozle? Kaj dela društvo za zaščito kozlov? Izhaja iz »hierarhično razdeljenega dela« in ugotavlja, da enostavna dela »brez umskih komponent«, »ne zahtevajo komunikativnih sposobnosti«, da so delavci, ki opravljajo ta dela, manj informirani, da je sprejemljivost informacij pri njih manjša in da so zato tudi možnosti za odločanje pri njih manjše, da bi na koncu odkril, da se je samoupravna delovna skupina spremenila v »glasovalni aparat in forum informiranja« in da ji ni mogoče, »razen v manj logičnih miselnih eksperimentih«, pripisovati odgovornosti za dobro ali slabo delo. Bla, bla, bla... Samo še korak manjka, pa bi začel trditi, da delavci, ki opravljajo enostavnejša dela, pravzaprav ne bi smeli samoupravljati, ker pravzaprav nič ne vedo, ali pa zelo malo in zatoj niti niso sposobni samoupravljati.

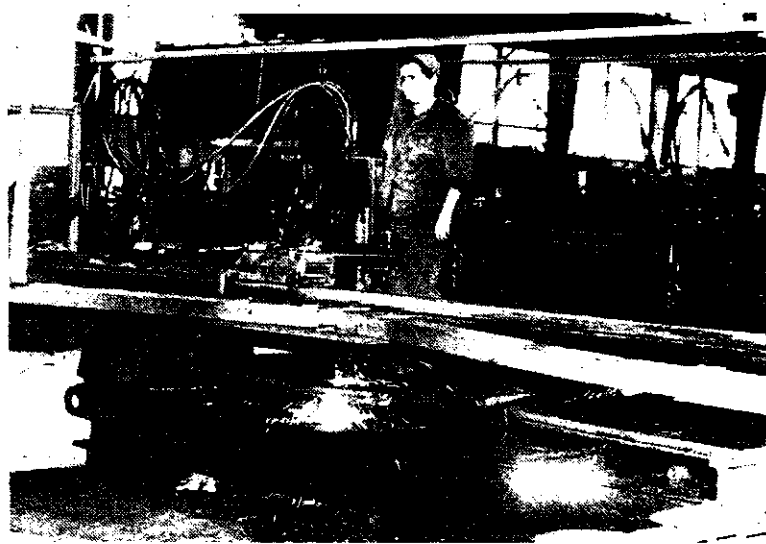
Seveda, zave se, da te tipične tehnokratsko-birokratske teze, ne sme zapisati, pa čeprav ga njegov »logični miselni eksperiment« tira prav do takšnega zaključka. Ustavi se torej tik pred njo in z eksperimentom zaključki. Nobene besede o tem, da bi zatorej kazalo nameniti več pozornosti prav informacijam za delavce, ki opravljajo enostavnejša dela, nobenega predloga, kako to doseči. Kot da se ne bi dalo pri vsaki stvari sila preprosto povedati, kakšne bodo posledice odločitve: ali bo zaradi take odločitve treba več delati, ali manj, ali odločitev pomeni novo breme ali olajšavo, kakšne prednosti ima taka odločitev pred drugo, ipd. Vidimo torej, do kakšne deformacije teorije samoupravljanja lahko privede toga logika, ki izhaja iz napačnih predpostavk, oziroma, ki

razne predpostavke napačno povezuje med seboj. In ne le do deformacije teorije, celo do prikritega utemeljevanja neke tehnokratske in birokratske prakse. S togim ločevanjem samoupravne in delovne vloge delovne skupine, togim ločevanjem med delom in gospodarjenjem z rezultati dela ostajamo pri prebrisani restavraciji neke nesprejemljive preživele teorije. Kozlostrelec je počil

torej še kozla vseh kozlov in skupaj z njim zgrmel v prepad.

No, mogoče je kozlostrelec te kozle streljal povsem dobronamerno: da bi povabil delavce Železarne na kakšen sindikalni piknik in jim postregel z dobrim kozjim golažem, ki pa bi bil verjetno še tudi za marsikoga drugega neprebavljiv.

Božidar Lakota

Avtoogeno rezanje pločevine v valjarni debele pločevine (Foto I. Kučina)

SPLOŠNA PORABA V OBČINI JESENICE V LETU 1982

(Nadaljevanje s 1. strani)

— Odstopljivi dohodki so namenska sredstva, ki se izločajo za posamezne namene — poleg sredstev za zatiranje živalskih kužnih bolezni v letu 1982 prvič tudi za modernizacijo dela uprave družbenih prihodkov.

— Gospodarski posegi so izdatki, ki so namenjeni predvsem za področje kmetijstva in intervencije pri porabi hrane.

— Tekoča proračunska rezerva in rezervni sklad je namenjen za neplanirane izdatke, rezervni sklad pa se lahko koristi samo ob izrednih razmerah (naravne nesreče...).

Z družbenim dogovorom o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin v SR Sloveniji za leto 1982 je določeno, da se sredstva v primerjavi z letom 1981 povešajo le za 15,6%, kar pomeni najnižjo nominalno rast med vsemi oblikami porabe. Takšno povišanje pomeni, da znaša dovoljena poraba proračuna občine Jesenice za leto 1982 114.000.000 din, presežki dohodkov nad tem zneskom pa se v celoti namenijo za intervencije v kmetijstvo in porabi hrane ter za blagovne rezerve, in sicer 70% na ravni SRS, 30% pa na ravni občine. Kljub tako omejeni splošni porabi pa del sredstev proračuna še vedno namenjamo za namene, ki se ne štejejo v okvir dovoljene porabe. Tako od planiranih izdatkov predloga rebalansa proračuna v višini 116.119.000 din namenjamo za intervencije v kmetijstvo, kompenzacije ter za blagovne rezerve 9.880.000 din. To pomeni, da bodo izdatki proračuna, ki so limitirani, znašali le 106.239.000 din in bodo za 7.761.000 din izpod dovoljenega obsega, tako da se bo iz splošne porabe vrnilo preko 40.000.000 din posredno ali direktno v gospodarstvo, saj so proračunski dohodki nad dovoljeno porabo načrtovani v višini 33.204.000 din, ki se za druge namene ne morejo trošiti.

Celotni proračunski dohodki so načrtovani v višini 149.323.000 din,

kar je za 30% več kot v letu 1981, vendar je vzrok za takšno povišanje v tem, da v letu 1981 nismo imeli davka iz OD, v letu 1982 pa je uveden v višini 0,4%, ki pa bi moral biti višji, in sicer 0,5% v letu 1981 in v letu 1982. Ob upoštevanju tega dejstva bi proračunski prihodki porasli le za 18,6%. Razen navedene izjeme se viri proračunskih prihodkov v letu 1982 niso menjali. Struktura virov financiranja proračuna občine Jesenice je naslednja:

Tako lahko ugotovimo, da so najpomembnejši viri proračunskih dohodkov posebni občinski prometni davek (34,8%), davek od opravljanja samostojne dejavnosti (29,8%), davek iz osebnega dohodka delavcev (8,7%), davek na premoženje in na dohodke od premoženja (6,7%) ter upravne takse (5%), ostali pa predstavljajo le 15% celotnih proračunskih prihodkov.

Viri financiranja proračunskih prihodkov so po vsebini takšni, da ne obremenjujejo direktno gospodarstva oziroma OZD, ampak je njihova višina v največji meri odvisna od strukture in višine osebnih porabe v občini Jesenice (posebni občinski prometni davek, davek iz OD delavcev) ter od števila oz. obsega dejavnosti oseb, ki samostojno opravljajo gospodarske in druge dejavnosti (davek od opravljanja samostojne dejavnosti).

To potrjuje tudi dejstvo, da za vse vire ni večjih odstopanj pri stopnjah med občinami v SRS, kar je urejeno z vsakoletnim dogovorom o usklajevanju davčne politike.

Proračun občine Jesenice za leto 1982 upošteva tudi usmeritve, ki so bile sprejete s srednjeročnimi planskimi dokumenti občine za področje splošne porabe, in sicer nižjo rast proračunske porabe od dohodka gospodarstva ter prednostno reševanje nalog na področju kmetijstva, blagovnih rezerv ter prostorske problematike in modernizacije dela organov naše družbenopolitične skupnosti.

Vrsta dohodkov	Plan 82	Struktura v %
1. Davek na dohodek in davek iz oseb. doh. Davek iz osebnih dohodkov delavcev Davek iz osebnega dohoda od kmet. dejav. Davek iz OD od opravljanja samost. dejav. Davek od skupnega dohodka občanov	13.000.000 1.330.000 44.568.000 3.000.000	8,7 0,9 29,8 2,0
SKUPAJ	61.898.000	41,4
2. Prometni davek, davek na premoženje in dohodek od premoženja Posebni občinski davek Davek od prometa nepremičnin Davek na premoženje in na dohodek od premoženja	51.896.000 5.525.000 10.053.000	34,8 3,7 6,7
SKUPAJ	67.474.000	45,2
3. Takse Upravne takse Komunalne takse Sodne takse Takse za promet parkljarjev in kopitarjev	7.422.000 30.000 2.512.000 1.146.000	5,0 0,0 1,7 0,8
SKUPAJ	11.110.000	7,5
5. Dohodki po posebnih predpisih Denarne kazni	4.166.000 4.675.000	2,8 3,1
6. Razni drugi dohodki	149.323.000	100,0
SKUPAJ		

KAKO IZOBRAŽEVATI ZA ŽELEZARSTVO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Cilj raziskave je bil ugotoviti, katero znanje in katere naloge lahko zaposleni rešujejo samo na osnovi znanja, pridobljenega v izobraževalnih ustanovah in katere naloge se postavljajo v praksi pred zaposlene, za katere niso dobili osnov v izobraževalnih ustanovah in kako te naloge rešujejo v praksi, kje dobijo znanje in kakšno znanje je za to potrebno. Za začetek so analizirali stanje o izobrazbi zaposlenih oziroma tistih, ki so sodelovali v raziskavi. Cilj raziskave je bil odkriti elemente izobraževanja in kako povezati enakomerni razvoj v železarstvu in v izobraževanju, ne da bi stalno menjali učbenike in kako razviti koncepte za nadaljnje delo in tesnejše sodelovanje, da bi zaposleni pridobili izobrazbo v praksi res lahko uporabili.

CILJ IN METODE RAZISKAVE

Vsa železarska industrija, kakor tudi druga industrija, je danes odvisna od tega, kako izobraževalne institucije usposobijo kader, da bi najbolj ustrezal njihovim poklicnim zahtevam. Zato je bilo raziskovanje razdeljeno v dva dela. Prvi del je bilo samoopazovanje — udeleženci so več mesecev izpolnjevali zastavljene naloge iz prakse. Drugi del je bil psihanalitični del z reševanjem strokovnih problemov, izključno vezanih na izobraževalni sistem. Sintetična obdelava analize je vsebovala še dodatne pogovore, da bi dobili čim bolj popolno analizo.

Udeleženci raziskave so bili izbrani naključno po statistični metodi, velikost vzorca je vsebovala kriterije poklicev tako po stopnji (NK, KV, VKV, tehnik, inž., dipl. inž.), po profilu (metalurg, strojnik, kemik, fizik, elektro smer in ostalo), starostni strukturi, pri tem pa so upoštevali tudi element, v kateri izobraževalni instituciji je potekalo izobraževanje. Končni cilj raziskave je bil del poglobljene razprave o aktivnosti poklicnih informacij v samih železarskih ustanovah in prenos teh informacij na izobraževalne ustanove oz. institucije. Izsledki so dali tudi mnogo bolj natančne informacije o posamezni tehnologiji in v njihovi povezanosti o posameznih delih in nalogah v posameznih fazah. Vse izobraževalne institucije so dobile boljše osnove za izdelavo planov izobraževanja in za didaktiko. Končna sintetična analiza je dala tudi pomembna opozorila za formo in vsebino tako metalurških podjetij kot tudi izobraževalnih ustanov.

Raziskava je pokazala tudi organizacijske hibe: primernost, neprimernost nagajevanja; predimenzionirane zahteve po izobrazbi; pomanjkljivosti v sistemu izobraževanja; nepravilne starostne strukture v oddelkih; ozka grla (inovacijske elemente) v tehnologiji; vzroke invalidnosti; nepravilne socialne strukture; viške in manjke delovne sile.

OPREDELITEV GLAVNIH IN STRANSKIH DEJAVNOSTI

Raziskava je pokazala, kako pomembna je bila tažna izobraževalnega vidika, kakor tudi iz drugih delitev na glavno in stransko dejavnost z vidika vsebinskih kombinacij na različnih področjih. Izkazalo se je, da je v proizvodnji dodatna dejavnost varstvo okolja, vzdrževanje, kvaliteta. Pri ostalih je glavna dejavnost koncentracija na manj področjih. Zanimivo je razmerje med področjem raziskave in kvalitete.

Najpogostejše kombinacije: — glavne dejavnosti — proizvodnja, vzdrževanje, kontrola, raziskovanje, načrtovanje; — dodatne dejavnosti: raziskovanje, delo z ljudmi, kvaliteta, delo s sodelavci, varstvo okolja, vzdrževanje, varnost pri delu, izobraževanje.

Dejstvo je, da dodatne dejavnosti niso manj pomembne kot glavne dejavnosti. Raziskava je pokazala, da se delavci v proizvodnji ukvarjajo v dobri meri še z vprašanji vzdrževanja in kontrole kvalitete, da se delavci s področja vzdrževanja ukvarjajo z vprašanji varstva okolja, da se delavci s področja kontrole kvalitete ubadajo z vprašanji raziskav tehnoloških postopkov, svetovanjem strankam pri nabavi, vodje obratov in drugih oddelkov z vprašanji kadrovanja in izobraževanja ter podobno.

Iz analize raziskave izhaja, da za glavno dejavnost zadostuje v študiju pridobljeno znanje, pa tudi to, da so lahko delovne izkušnje osnovno znanje. Ravno tako, da je potrebno za opravljanje vsakega dela in nalog v teku časa pridobiti določeno izobrazbo, pa naj bo to s kontaktnim

študijem, seminarji ali z izobraževanjem ob delu, da se doseže ustrezen nivo znanja. Za dodatne dejavnosti je raziskava pokazala, da delavci v usmerjenem izobraževanju ne dobijo ustreznega znanja in da je zato za usposabljanje posameznikov dodatno izobraževanje še kako potrebno.

ALI OBSTAJA VZOREC ZA USMERJENO IZOBRAŽEVANJE?

Sigurno je, da ne, saj je različnost in pestrost gospodarstva v neki državi tista, ki narekuje elemente posameznih dejavnosti. Poleg mnogostranosti glavnih in dodatnih dejavnosti je tu še mnogostranost nalog, ki sledijo ena drugi. Zaradi razvoja tehnologije se pri primerjavi prejšnjih in sedanjih aktivnosti oziroma dejavnosti kaže precejšnja razlika, še večja pa nastaja mnogostranost raznih kombinacij. Te kombinacije so lahko seveda osnova za vzorce za usmeritve v posamezni regiji in navsezadnje tudi v posamezni republiki. Zato govorimo, da povečane zahteve izhajajo iz mnogostranosti istočasnih področij dejavnosti in nalog, kakor tudi iz sočasnosti različnih področij posameznih dejavnosti, tako glavnih kot stranskih. To pa je tisto, kar daje usmerjenemu izobraževanju prednost, saj mora vsaka poklicna informacija pojasniti in na drugi strani tudi potrditi, da je želja po enem samem področju dejavnosti manj realna in da močno omejuje poklicne možnosti. Mnogostranost, gibčnost in pripravljenost posameznega delavca za izobraževanje pa zvišuje možnost poklicnega napredovanja, grajenega na usmerjenem izboraževanju.

SPREMENBA OSNOVNE SMERI OZIROMA SPREMENBA FUNKCIJE

Iz dokazovanja elementov mnogostranosti in gibčnosti mora izhajati tudi dejstvo, da mora usmerjeno izobraževanje dati osnovno zmožnost za poklicno fleksibilnost, seveda s posredovanjem znanstvenih osnov na proizvodni bazi. Dodatno izobraževanje ali nadaljevanje študija lahko odpre tako spremembo osnovne smeri ali spremembo funkcij v teku poklicnega življenja, kar pa je seveda za nadaljevanje študija še kako pomembno. Znano je dejstvo (raziskava je pokazala), da je približno polovica zaposlenih v proizvodnji, tretjina v vzdrževanju, raziskavah in načrtovanju oziroma planiranju spremeni osnovno funkcijo, oziroma se je v času svojega dela preorientirala na druga področja. Medtem ko so bile prve spremembe majhne, odvisne od situacije, danes opažamo, da so spremembe odvisne od načina dela, od zasluzka, od odgovornosti, od kroga sodelavcev, skratka so vse te spremembe nesistematične in premalo pogojene z ukrepi racionalizacije ali s sistemsko menjavo delovnih mest — »job rotation« kot to imenujejo v zunanem svetu. Danes je znano, da v svetu poteka sistematska menjava delovnih mest, združena z zdravstvenimi in izobraževalnimi smotri in navsezadnje tudi s sistemom napredovanja.

Zato iz raziskave izhaja domneva, da bi morale kadrovske službe imeti izdelane načrte za sistemsko menjavo funkcij. Pri tem bi bilo potrebno seveda upoštevati v prvi vrsti z delom pridobljene izkušnje, katere bi povezali z usmeritvami nadaljnjega izobraževanja, ali pa celo s študijem.

Pri določanju osnovnih elementov za usmerjeno izobraževanje je raziskava pokazala na določene osnovne zahteve za dobro poučevanje, za pridobitev znanja za osnovne dejavnosti. Iz kristaliziralo se je mnenje, da vsako delo oziroma delokrog ali dela in naloge na najnižjem in najvišjem nivoju elementirajo na določene zahteve, ne glede na vrsto dejavnosti ali na mnogostranost, povezanost ali nepovezanost glavnih oziroma osnovnih dejavnosti s stranskimi dejavnostmi.

POMEMBNOST DEJAVNOSTI IN NJIHOV VRSTNI RED

Vsi, ki so sodelovali v raziskavi, so določili težavnostno stopnjo posameznih elementov dela in nalog, ki nastopajo v vsakem delokrogu. Zelo zanimiva je bila njihova razvrstitev po težavnostni stopnji oziroma po elementih, ki naj bi jih upoštevali pri nagajevanju. Po vrstnem redu in z naraščajočim pomenom so udeleženci raziskave te elemente razvrstili: odločanje, proizvodnja, kontrola, koordinacija in planiranje. Seveda je bilo glede na pomembnost in na domneve posameznikov dejansko stanje povsem drugače. Nekateri so imeli na prvem mestu planiranje, drugi kontroliranje, mnogi pa tudi izvedbo.

ALI SE ČLOVEK LAHKO NAUČI ODLOČANJA?

Odločanje, planiranje, koordiniranje in kontroliranje so tipične vodstvene funkcije na vseh področjih, dobršen del teh elementov pa je prisoten na vsakem delovnem mestu. Iz tega izhaja tudi dejstvo, da so za vsako delo, za vsak delokrog potrebne določene tehnike, prijemi, znanje in teh se moramo naučiti. Občutek na konicah prstov, intuicija in izkušnje, na katere se sklicujemo po samezniki, ne zadoščajo za optimalno izvrševanje nalog. V veliki meri sta tu prisotna le dva elementa: pripravljenost za delo in mera odgovornosti, to je tiste prave — delovne in ne tiste, na katero se sklicujemo v vseh dokumentih in samoupravnih sporazumih. Znanje in tehnika vključevanja v delo sta tista elementa, ki vključujeta praktične izkušnje. Seveda se najdejo rešitve tako problemske kot tudi tehnične s sistemom delovnih tehnik in z delovnimi treningi ali drili, še najbolj pa je ta povezanost prišla v poštev s samoopazovanjem med enim delovnim dnevom. Pri samoopazovalni metodi je značilno to, da se spremenijo osnovni elementi, ki sledijo odločanju. Izkazalo se je, da so najbolj približani osnovnim elementom delavci, zaposleni na plavžu, jeklarni, valjarnah, kontroli, raziskovanju in šele nato v skupnih službah, čeprav bi bilo na sam element povezovanja pričakovati prav nasprotno.

KJE NAJ SE ČLOVEK NAUČI ZNANJA?

Vse, ki so sodelovali v raziskavi, so tudi vprašali, katero znanje potrebuje pri svojem delu in kje naj bo to znanje posredovano. Po analizi odgovorov je:

47 % vseh dalo na prvo mesto tehnična znanja in tehnologijo dela,

30 % netehnična znanja povezana z okolico, z delokrogom,

23 % širše znanje naravoslovja.

Seveda je pomen posameznega znanja različen za posamezni nivo. Izkazalo se je, da je na vsakem nivoju potrebno znanje iz vseh področij in prav zanimivo je, da pomen netehničnih znanj narašča na višjih nivojih.

Za poklicno informacijo, še bolj pa za izobraževalni sistem ni važen samo način posredovanja znanj in zmožnost, ampak tudi njihova težina. Raziskava naj bi seveda dala tudi odgovor, kje so mejna znanja za vsak delokrog in kje so v izobraževalnem sistemu potrebne stopnje poglobitve. Odgovori naj bi se nanašali na pet možnih stopenj:

- ni potrebno nobeno znanje,
- pregledno znanje,
- pregledno znanje in znanje uporabe,
- poglobljene metode in znanje uporabe,
- najnovejše stanje znanja.

Primerjava z reševanjem delovnih nalog in med možnimi stopnjami je nakazala možne posledice za poklicno informacijo in izobraževalni sistem in če mora biti z lastnim študijem znanje posredovano:

- mного manj,
- manj,
- ravno toliko,
- bolj,
- mного bolj.

Seveda so to osnovne predpostavke in bi morali biti podatki bolj analizirani, ker so te predpostavke nedvomno odvisne od časa vsakega posameznika, od možnosti študija in navsezadnje tudi od izobraževalne ustanove.

Pri izobraževanju posameznih profilov, pri katerih bi moral biti obseg izobraževanja zmanjšan, je zanimivo, da se je približno enako število potegovalo za ohranitev sedanjega obsega in tu je prišlo do izraza odvisnost od lastnega področja dejavnosti, ki bi bil pri oblikovanju študijskega plana na vsak način lahko upoštevan samo v mejah. Natančneje bi morali biti raziskani tisti profili, pri katerih je zaželeno veliko posredovanega znanja, kajti vpliv različnih področij dejavnosti ima posledice na stopnjo potrebne poglobitve posameznih strokov, kar se najbolj jasno vidi v profilih zahtev za posamezno organizatorsko področje.

DELITEV NALOG IN SKUPNO DELO

Izobraževalne institucije morajo posredovati predvsem podlage za poznejše opravljanje dela za splošno poklicno dejavnost. Seveda naj bi izobraževalne institucije posredovale najnovejše izsledke znanstvenega in tehnološkega razvoja, toda samo tistega, ki je prilagojen izobraževalnemu sistemu. Do sedaj je imelo na splošno prednost mehanično področje. Vedno pomembnejša pa bi morala postati prilagoditev znanja za

Čiščenje odlitka v sivi livarni (Foto I. Kučina)

proizvodne profile, saj stalno narašča zahteva po racionalnejšem produkcijskem in delovnem postopku in po kvalitetnejših izdelkih.

Zaradi potrebnosti dodatne izobrazbe, predvsem za stranske dejavnosti, naj bi izobraževanje teklo v samih organizacijah. Raziskava je pokazala, da so poleg nezadostnega posredovanja dodatnih znanj s poklicnimi izkušnjami na videz tudi pridržki posameznikov proti nadaljnji izobrazbi. Pogosto so nejasno postavljeni cilji s pomanjkljivim izborom udeležencev, nepregledne ponudbe in nezadovoljivi dokazi uspeha, ali naj bi dodatna izobrazba posredovala dodatna ali poglobljena znanja. Če naj bi nadaljnja izobrazba spremljala poklicne izkušnje in jih dopolnjevala, potem bi morala nastati reakcija na te neupravičene pridržke. To se pravi: cilj nadaljnje izobrazbe bi moral biti definiran in kader sistematsko izbran.

VEČ TEORIJE ALI VEČ UPORABNEGA ZNANJA?

Mnenje, ali naj bi bilo posredovanje znanja v primerjavi z lastnim študijem bolj teoretično ali bolj praktično, ali nespremenjeno, oziroma takšno, kot je glede na posamezen profil, je zelo različno. Bolj teoretična izobrazba na splošno ni zaželeno za noben profil. Poklicne zahteve so namreč mnogovrstne, diferencirane, na različnih področjih in se spreminjajo v teku poklicnega razvoja.

To se kaže: — z delovno tipičnimi kombinacijami glavnih in stranskih dejavnosti,

— z različnimi težišči zahtev na različnih področjih,

— s spremembo delovnih mest in področij dejavnosti,

— z različnimi težišči zahtev na različnih vodstvenih nivojih.

Taka poklicna informacija je potem dobrodošla pri:

— izbiri študijske smeri,

— pri izbiri študijskih težišč,

— pri izbiri delovnega področja.

S tako poklicno informacijo bi istočasno pojasnili, da se morajo s temi pogoji nagnjenja in zmožnostmi zgodaj skladati. Raziskava je dala dragocena opozorila za časovno in vsebinsko oblikovanje študija. Te elemente bi morali prevzeti v vse izobraževalne načrte, kajti pomemben je temeljit pregled sedanjih načrtov in razmišljanje, v katero smer in katere spremembe naj bi se izvedle zaradi hitrega razvoja tehnike.

Raziskava je pokazala, da obstaja potreba po izobrazbi, ki gre preko s študijem posredovanega znanja. Tam, kjer kapacitete učnih načrtov iz didaktičnega vidika postavljajo meje, je dodatno posredovanje znanja dobilo poseben pomen bolj kot poklicne izkušnje. Tako postavljen sistem posredovanja znanja pa bo časovno skrajšal in intenziviral učni proces, izognil se bo osnovnim virom napak in končno sprožil tudi tako nujen samostudij.

Kritična ocena o nadaljnji izobrazbi bi se utemeljevala s tem, da je danes še premalo sistemizirana in institucionalizirana, njeni končni cilji in efekti pa premalo znani, da zato govorimo še vedno bolj ali manj slučajno.

Posebej je raziskava pokazala naslednje zahteve:

— nadaljnja izobrazba se mora ravnati po spremljajoči potrebi,

— za ukrepe usmerjenega izobraževanja morajo biti postavljeni cilji in skupine ciljev na podlagi potreb za vsakokratne ukrepe,

— usmerjeno izobraževanje mora biti bolj integrirano z delovnimi organizacijami kot osebni, izobraževalni in politični instrument in kot tak sestavni del politike delovnih organizacij tudi v času recesije ne sme izgubiti pomena,

— potrebna je stalna in intenzivna kontrola ukrepov in njihovih ciljev oziroma uspehov.

Raziskava je dala poseben poudarek tudi hitremu napredku znanosti, ki zahteva od izobraževalnih ustanov, da s stalnim prilagajanjem učnih načrtov in s smiselnim dodajanjem posameznih elementov sledijo napredku: katero znanje je potrebno za rešitev teh nalog, od kod to znanje izvira in kje se določeno znanje najhitreje pridobi, saj se posamezna struktura spreminja glede na pozicijo in dejavnost. Ta diferenciacija velja tudi za ocenitev stanja znanja pri posameznih predmetih, kajti v poklicni informaciji je potrebno posebej opozoriti na ta težišča, ki ne določajo same izbire profila, ampak tudi izbiro delovnega področja. Izkazalo se je tudi, da bi bilo bolje, če bi se določeno delo znanja, ki je sedaj pridobljen z usmerjenim izobraževanjem, posredoval, ali bi se ga naučili s sistematičnim posredovanjem znanja. To pa pomeni večjo gibljivost v okviru kadrovskega planiranja na sistemizirani in dolgotrajni osnovi, seveda s predpostavko, da je potrebno stalno prilagajanje tehničnemu razvoju na posameznih področjih, da bi se s tem povezane nove naloge lahko reševale z najsodobnejšimi metodami znanja na posameznih znanstvenih področjih. Po drugi strani je potrebno izobraževalne elemente prilagoditi tako, da je moč čutiti odgovornost za izvajane naloge, kajti zahteva za nadaljnjo institucionalizacijo je smotrna orientacija za koordiniranje vseh ukrepov v smislu čim večjega učnega efekta z elementi notranje nadaljnje izobrazbe v tej ali pa tudi kak drugi veji industrije.

Boris Hafner

Železarski globus

ZDA

Železarska družba Republic Steel Co. bo v letošnjem zadnjem četrtletju ustavila proizvodnjo v svoji valjarni palicastega jekla v Clevelandu. Kot vzrok za ta ukrep navajajo predstavniki družbe slabo stanje na tržišču za te izdelke, predvsem zaradi manjšega odzema avtomobilske industrije. Poleg tega bo mogoče boljše izkoristiti proizvodne zmogljivosti dveh drugih valjarn te družbe, v katerih tudi izdelujejo palicasto jeklo.

SEJA SKUPŠČINE TKS JESENICE

Včerašnja seja skupščine telesno-kulturne skupnosti Jesenice je bila po dveh neuspešnih poskusih končno le sklepna, sicer z minimalno večino. Tako so lahko dokončno izvolili in potrdili še preostale kandidate za vodstvene funkcije ter posamezne odbore, ki jih na ustanovni seji skupščine konec maja zaradi nekaterih pripomb delegatov niso mogli.

Predsednik skupščine v novem mandatnem obdobju je Alojz Katnik, njegov namestnik Zvone Miklič. Predsednik zbora uporabnikov je Mirko Klinar, namestnik Janez Kanc, predsednik zbora izvajalcev Franc Ravnik in njegov namestnik Miran Mekina. Izvolili so še posamezne delegate v naslednje odbore: za samoupravni nadzor, za plansko finančne zadeve, za kadrovske in statutarne zadeve, za objekte, opremo in investicije ter za telesno vzgojo, šport in športno rekreacijo.

V nadaljevanju seje so delegati brez pripomb potrdili ustanovne akte o skupnih službah samoupravnih interesnih skupnosti v jeseniški občini in samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza. Nadalje so jih seznanili z ustanovitvijo delovne skupnosti športnih delavcev v jeseniški občini. Gradivo oz. samoupravni sporazum o ustanovitvi te skupnosti je skupščina telesno-kulturne skupnosti obravnavala že lani in ga tudi sprejela. Za tem so se pojavila nekatera neresena vprašanja, tako da je delo pri dokončnem formiranju skupnosti precej zastalo. Pri tem je treba reči, da delovna skupnost obstaja že sedaj, in sicer deluje v okviru Športnega društva Jesenice. Nova skupnost po pravna oseba z vsemi obveznostmi in odgovornostmi, ki jih narekuje zakon o združenem delu in ustrezni samoupravni akti. Pomembno je predvsem to, da bodo vsi profesionalni športni delavci, ki združujejo delo v štirih organizacijah, delali skupno v korist nadaljnjega razvoja telesne kulture na Jesenicah. Delegati so se zavzeli, da čimprej pripravijo vse ustrezne samoupravne dokumente za delovno skupnost, tako da bo začela čimprej nemoteno delovati.

MALO VEČ ŽIVLJENJA

V ponedeljek, 27. septembra, je bila konferenca delegacij za skupnost za zaposlovanje. Na njej so obravnavali zaposlenost in zaposlovanje v letu 1982, značilnosti sezonskega zaposlovanja na Gorenjskem, akcijski program za pripravo načrtov za zaposlovanje za leto 1983, poročilo o sklepih in stališjih glede štipendiranja in gradivo ustrezne strokovne službe za tretjo sejo Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije.

Na konferenci je bilo štirinajst delegatov, v razpravo pa so se vključevali samo trije. Tako razprava ni bila dovolj živa, pripomba je bilo bolj malo, stališča pa nedorečena.

Trije delegati, ki so razpravljali, so imeli največ pripomb na gradivo za tretjo sejo republiške skupnosti za zaposlovanje. V gradivu je namreč opredeljeno, kdo in kdaj izgubi denarno nadomestilo, če je brezposeln. Do sedaj je nadomestilo izgubil vsak, ki je trikrat odklonil delo, ki mu ga je preskrbela služba za zaposlovanje. Po novem pa bo nadomestilo izgubil vsak, ki tudi samo enkrat odkloni ponujeno delo. Enako velja tudi za tiste, ki se nečejo usposobiti za predlagano delo, ali če nečejo na delo v kraj, ki je od njihovega doma, oziroma stalnega bivališča oddaljen manj kot 40 kilometrov in imajo zagotovljene vse pogoje za bivanje. Pravico do nadomestila izgubijo tudi vsi tisti, ki odklonijo začasno zaposlitev ob izjemnih primerih, kot so poplave ali ob spravilu pridelkov.

»Kako je človek, ki izgubi denarno nadomestilo, socialno zavarovan?« je pralašala delegatka.

»O tem na skupnosti še niso razmišljali, saj nimam podatkov, kaj storiti v takih primerih,« je odgovoril delegat delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje, ki je največ odgovarjal na vprašanja, pojasnjeval, razčiščeval nejasnosti in dajal primere, ni pa posegel v delo vodje konference delegacij. Njegove razlage so bile jedrnat, razumljive in življenjske, zato so veliko vprašanj in nejasnosti razčistili na sami konferenci. Škoda je le, da so bili drugi delegati tiho in niso prispevali k bolj živahni razpravi.

Na skupščino bo šlo devet delegatov. Čeprav ima Železarna deset delegatskih mest, je devet delegatov dovolj, če se bodo skupščine zares vsi udeležili.

Na koncu so se pogovorili o tem, kakšen se jim je zdel povzetek gradiva in predlog pripomb za tretjo sejo republiške skupnosti za zaposlovanje. Povzetek s predlogom pripomb je pripravila strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje

Na seji so sprejeli sklep o podelitvi Gregorčičevih plaket za letošnje leto kot najvišje priznanje na področju telesne kulture v jeseniški občini. V žirijo za izbor kandidatov so izvolili: za predsednika Antona Arha, za člana pa Francija Benedičiča in Dušana Prešerna.

Delegati so ob koncu dobili tudi več odgovorov na delegatska vprašanja, ki so jih postavili na seji ustanovne skupščine.

Pri tem velja omeniti aktualno vprašanje dokončne izgradnje športne hale v Podmežakli. Delegati so ob tem prejeli odgovor, da je vse pripravljeno, da bo del prostorov nad sedanjo restavracijo najela TOZD Iskra z Blejske Dobrave za del svoje proizvodnje, zaprli pa bodo tudi zahodno stran dvorane, kjer pozimi pošteno piha. Delegati so pooblastili odbor za objekte, opremo in investicije, da skupaj s Športnim društvom Jesenice čimprej poskrbi za ustrezne pogodbe, da se potem lahko začne z gradnjo.

J. R.

TAKO SE DELA

V petek, 24. septembra, je bila konferenca delegacij za samoupravno zdravstveno skupnost. Obravnavali so pregled prihodkov in odhodkov skupnosti v prvem polletju 1982 in oceno pogojev za izvajanje programa zdravstvenega varstva, osnutek sprememb in dopolnitev družbenega plana razvoja občine Jesenice za obdobje 1981–85 in predlog sklepa o valorizaciji osnov za nadomestilo osebnega dohodka od 1. julija do 31. decembra 1982.

Konferenca delegacij je bila sklepna, saj je bilo prisotnih štirinajst delegatov. Razprava je bila živahna, delegati pa so pripombe posredovali tudi pisno. To je zelo pohvalno, saj so na konferenci imeli dovolj časa za druge probleme, ki so jih še obravnavali. Pri obravnavi prve točke je vodja konference podal še dodatne informacije, ki v gradivu niso bile podane. Tako naj bi nadomestilo osebnega dohodka v bodoče delili po odstotkih, in sicer 75 odstotkov za bolezensko odsotnost od 3 do 5 dni, 80 odstotkov za odsotnost od 5 do 10 dni in 90 odstotkov za odsotnost, ki je večja od 15 dni.

»Kaj je z zobno ambulanto?« je vprašal eden od delegatov. »Kljub dodatni tretji ambulanti se čakalna doba ni zmanjšala.«

»Problem obratne zobne ambulante je naša interna stvar,« je odgovorila vodja delegacije, »vendar mislim, da jo lahko rešujemo tudi na ravni konference delegacij.«

In vsul se je plaz. Plaz pripomb o tem, da šele sedaj kličejo paciente, vpisane leta 1978. O uslugah skozi zadnja vrata. O tem, da delavec v šitni obleki ne more k zdravniku, ker bi vse umazal. Konkretni primeri. In na koncu predlog konference, da je treba preveriti seznam čakajočih in ugotoviti, koliko je v Železarni sploh še ljudi, ki potrebujejo zobozdravstvene usluge. Poleg tega zahtevajo, da imajo prednost delavci Železarne, saj je ambulantna vendarle naša.

Druge točka: spremembe plana razvoja občine Jesenice. »K tej točki nismo dobili gradiva, zato nimamo pripomb.«

Tretja točka: kratka razlaga: »Bistvo spremembe je v tem, da se tištemu, ki je bolezensko odsoten več kot šest mesecev, poveča nadomestilo osebnega dohodka za 17 odstotkov. Kakšno vprašanje?«

»Ja! Mene zanima, kako so določili mejo šest mesecev,« je vprašal delegat.

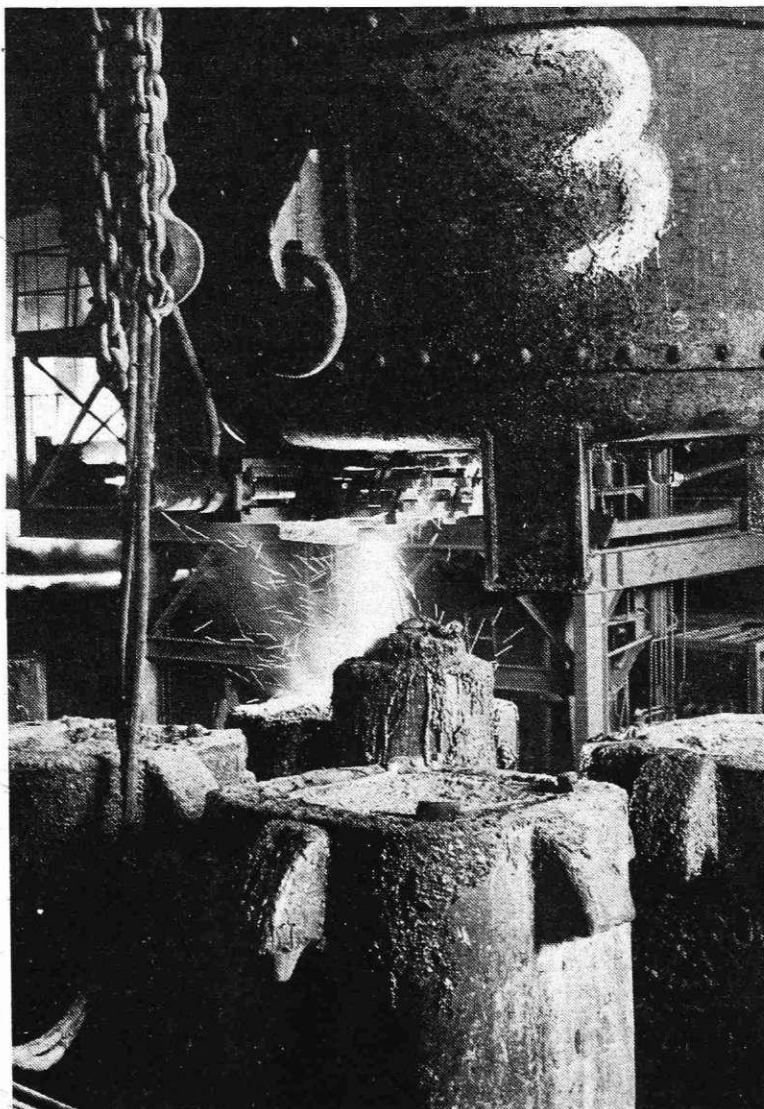
»To so nekje sprejeli in tako sedaj je,« je pojasnil drugi delegat. »Ampak jaz še vedno ne vem, od kod in zakaj ta meja,« je vztrajal prvi delegat.

Smo že pri koncu. Samo še delegate za skupščino je treba zbrati, pa bo. Torej, kdo gre na skupščino? Nobenega mučnega vprašanja in pričevanja ni bilo, saj je bilo »en dva tri« takoj deset delegatov. Eden od delegatov za skupščino pa je prosil zapisnikarico, če bi lahko pripombe s konference dobil že prej, da ne bo šel nepripravljen na skupščino.

Kaj naj rečem? Prijetno sem bila presenečena in vesela, saj tokrat nisem imela razloga, da bi bila zbadljiva. Takšno delo lahko samo pohvalim!

Lilijana Kos

Lilijana Kos

Vlivanje jekla (Foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana so se zbrali na sedmi seji odbora 14. septembra.

Na zahtevo skupne disciplinske komisije so podali mnenja o petih sodelavcih, ki so v disciplinskem postopku.

Namiznoteniškemu klubu Jesenice so na njegovo prošnjo odobrili 1.000 din pomoči.

Permanentne karte za hokej bodo regresirali s 100 din.

Podprli so sklep osnovne organizacije ZSMS, naj se tudi delavcem, ki letujejo v domovih Železarne v Biogradu in Crikvenici, omogoči plačevanje letovanja v obrok. Ker delavci, ki so letovali na Češkem, niso redno plačevali obrokov, predlagajo, da se jim ukine plačevanje v obrok in da se glede plačevanja izenačijo z delavci, ki letujejo v počitniških domovih. Ta sklep so posredovali oddelku za družbeni standard.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Sestanka izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločevine, ki je bil 17. septembra, se je udeležilo pet članov odbora in član nadzornega odbora.

Po krajši razpravi so se odločili za organizacijo dvodnevnega izleta na Krk drugega ali devetega oktobra. Lastna udeležba za izlet je 700 din.

Sestim bolnim sodelavcem so namenili po 1.000 din pomoči, za vsako permanentno karto za hokej pa bodo prispevali 200 din.

Ugotovili so, da so se seje delavskega sveta komaj sklepne, zato bodo resno opozorili vse tiste delegate, ki se seje večkrat ne udeležujejo.

Na dokumente za deseti kongres sindikatov niso imeli nobenih pripomb.

Pogovorili se bodo s sodelavko, ki zaradi boleznij težje opravlja delo na sektorjih, da bi ji lažje našli ustrezno delovno mesto.

TOZD PROFILARNA

Na sedmi seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna, ki je bila 21. septembra, so se dogovorili, da lahko blagajniški maksimum za njihovo osnovno organizacijo znaša 2.000 din.

Seznanili so se z gradivom za deseti kongres sindikatov in nanj niso imeli pripomb.

Ker je bilo premalo prijav za sindikalni izlet, so ga prestavili za en teden. Za dvodnevni izlet v Portorož naj bi vsak udeleženec prispeval 500 din, ostale stroške pa krije osnovna organizacija sindikata. Sodelavki, ki se iz opravičljivih razlogov izleta ne moreta udeležiti, bodo vrnila akontacijo 500 din.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Na tretji seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna bluming-štekla, ki je bila 7. septembra, so najprej ugotovili, da so vsi sprejeti sklepi realizirani.

Seje se je udeležil tudi vodja temeljne organizacije, da je članom odbora pojasnil situacijo v celotni delovni organizaciji in v temeljni organizaciji. Po njegovi obsežni razlagi so sprejeli sklep, da bo potrebno pripraviti poimenovalni zadolžitev za posamezne naloge, ker bodo le tako napake hitreje odpravljali, oziroma organizirali nemoten proces dela. Ves material, ki ga bodo dobili iz jeklarne, bodo čim hitreje in čim kvalitetneje predelali, hkrati pa morajo izboljšati delovno in tehnološko disciplino. Vodstveni delavci temeljne organizacije morajo tudi pregledati zapisnik o okvarah na bluming oziroma štekla ogrožijo, kajti podobne okvare se stalno ponavljajo. Zanima jih tudi, kaj je s smetišnico na šteklu. Odgovor mora pripraviti vodstvo TOZD do naslednje seje odbora.

Ker imajo v blagajni še 180 tisoč din, so sklenili organizirati dvodnevni izlet v Semič v Belo krajino.

Za eno leto so potrdili nočno delo žensk.

Krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela so za podporo namenili 1.000 din, denarno pomoč pa bo dobilo tudi osem delavcev temeljne organizacije, ki so že dalj časa bolni. O višini denarne pomoči bolnim sodelavcem bi se morali dogovoriti na ravni Železarne.

TOZD JEKLARNA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarna se je sestel na svoji četrti redni seji 13. septembra.

Pregledali so reševanje sklepov in ugotovili, da je uspešno.

Pregledali so dokumente za deseti kongres Zveze sindikatov Slovenije

in nanje niso imeli nobenih pripomb, zato so jih v celoti potrdili.

Pregledali so samoupravno aktivnost v mesecih juliju in avgustu: samoupravne delovne skupine so sprejemale polletna poslovna poročila, predlog samoupravnega sporazuma o temeljih plana posebne raziskovalne skupnosti, samoupravni sporazum o organiziranju prehrani med delom, metodologijo planiranja v SOZD SŽ in Železarni, osnutek pravilnika o ugotavljanju z delom pridobljene delovne zmoglosti in samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza v letu 1982. V mesecu septembru pa morajo SDS obravnavati: predlog o najetju kredita za sovlaganje v Rudarsko metalurški kombinat Zenica in samoupravni sporazum o sovlaganju v »Siliko« Gostivar.

Obravnavali so program ukrepov za odpravo vzrokov izgub, ki jih je sprejel delavski svet TOZD Jeklarna in o sklepih centralnega delavskega sveta Železarne o ukrepih za izboljšanje stanja v TOZD Jeklarna. Na program ukrepov niso imeli pripomb, obenem pa se zavzemajo, da bodo s svojim prizadevanjem delom pripomogli k odpravi izgub.

Seznanili so se z dopisom izvršnega sveta skupščine občine Jesenice o uresničevanju družbenih usmeritev za oblikovanje sredstev za osebne dohodka in skupno porabo po periodičnih obračunih za prvo polletje.

Predsednik izvršnega odbora je članu tudi seznanil z razgovorom sekretarjev osnovnih organizacij ZK v Železarni in predstavnik CK ZK Slovenije ter občine Jesenice.

Ker bodo v kratkem SDS obravnavale predlog nadomestila stroškov za prevoz delavcev na delo in z dela, se morajo člani izvršnega odbora aktivno vključiti v razprave.

Na prošnjo krajevne konference SZDL Sava Jesenice so evidencialni dva kandidata za organe KK SZDL.

Permanentne karte za hokej bodo še dodatno regresirali v višini 400 din.

Naročili so 45 rokovnikov po ceni 231 din za leto 1983 za potrebe izvršnega odbora in samoupravnih organov.

Praporščaku bodo kupili dežni plašč, za prisotnost na svečanostih ali pogrebih v oddaljenih krajih pa mu bodo povrnili stroške kilometrine.

Predsednik izvršnega odbora je poročal o obisku sodelavca, ki se je spomladi letos težje ponesrečil na delovnem mestu.

V septembru bodo za sodelavce, ki so letos v prvem polletju odšli v pokoj, organizirali družabni večer.

Sodelavcu, ki je že dalj časa hudo bolan, so namenili 2.000 din pomoči, hkrati pa so za pomoč zaprosili tudi izvršni odbor konference sindikata Železarne.

TOZD TRANSPORT

Sedma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Transport je bila 13. septembra.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da ni izvršen sklep druge točke izredne seje 28. junija.

Ker so o dokumentih za 10. kongres sindikatov Slovenije in 9. kongres sindikatov Jugoslavije razpravljali na zboru delavcev, in nanje ni bilo pripomb, so jih tudi na seji potrdili.

Trem bolnim članom kolektiva so odobrili po 2.000 din pomoči, obiskali pa bodo tudi upokojenega sodelavca v domu Franca Berglja in mu izročili darilo v vrednosti 1.000 din. Izvršni odbor konference sindikata Železarne so naprosili, da bolnemu sodelavcu omogoči nadaljnje zdravljenje v Moravskih toplicah, drugega sodelavca pa so priporočili za socialno podporo.

Obravnavali so težke stanovanjske razmere sodelavca in poslali odbor za stanovanjska vprašanja priporočilo odbora.

Ker v TOZD Transport ni zanimanja za skupinski izlet, lahko organizirajo izlete oziroma piknike po dnevih. Za vsakega udeleženca piknika bodo prispevali 250 din, za udeleženca izleta pa 500 din.

Za permanentne hokejske karte bodo prispevali po 350 din. Za leto 1983 so naročili šest rokovnikov.

Obravnavali so tudi najbolj pereče probleme temeljne organizacije: pomanjkanje delavcev v železniškem transportu, pomanjkanje deviznih sredstev za nakup rezervnih delov, nepravilen odnos proizvodnih temeljnih organizacij do dela in problemov v TOZD Transport.

**DOPISUJTE
V JEKLARJA**

SPOMINJAMO SE LETA 1952, KOT GA JE ZABELEŽIL ŽELEZAR

APRIL 1952

DELO TEHNIČNEGA MUZEJA

V začetku meseca marca so se na povabilo upravnega odbora Tehničnega muzeja Jesenice zbrali v Kazini na Jesenicah predstavniki lokalne ljudske oblasti, Tehničnega muzeja Slovenije, predstavniki rudarskega in metalurškega inštituta, zavoda za varstvo zgodovinskih in kulturnih spomenikov, univerzitetni profesorji, predstavniki direkcije, delavskega sveta in upravnega odbora Železarne, tehniki in inženirji, prosvetni delavci in stari železarji, ki so dolga desetletja vlivali, valjali, kovali in oblikovali železo in jeklo, da se pogovorijo o načrtnem znanstvenem raziskovanju na našem ozemlju, na katerem so bili nekdanji rudniki in kmečki plavži.

Zgodovinar in znani mojster umetniške fotografije Slavko Smolej je daljšo strokovno razpravo zaključil z besedami: »Namen tehničnega muzeja je zbrati najstarejša tehnična proizvodna sredstva, zbrati vse mogoče predmete od prve rudarske lesčerbe dalje in vse, kar je pred davnimi leti rudarjem in železarjem služilo pri delu in v zasebnem življenju. Pregledati moramo stare jame, bogastvo kamenin in priključiti moramo tudi paleontološki razvoj, ki bo gotovo mnogo koristil tudi našim dijakom. Naš namen je v letu 1952 odkriti mesta takozvanih slovenskih primitivnih kmečkih peči. Ker je naš delokrog zelo velik, smo se odločili pričeti z raziskovanjem v predgorju Kočne in Golice od Lepenč preko Pristave, Pustega rova, Križevcev, Savskih jam, Sv. Križa do Zakošiča. Treba bo vprašati stare kmete, kje so dobili žlindro, kje so morda sledovi nekdanjih kmečkih peči in kovarj.

Treba bo poiskati nahajališča žlindre, jih vrisati v katastrske mape, žlindro analizirati in na podlagi analize poskusno raziskovati to ozemlje, kajti tam, kjer je žlindra, morajo biti v bližini tudi razvaline. Če bo naš tehnični muzej urejen tako, kot si želimo, ga bomo lahko pokazali vsaki delegaciji iz domovine ali iz inozemstva in dokazali, da naše rudarstvo in železarstvo nista od včeraj in da obstojata tisočletja.

V naših slovenskih krajih so preitali v zadnjih tri tisoč letih preko 20–25 milijonov ton železa. Zato je razumljivo, da nam danes rude primanjkuje. Vzgoja naše mladine mora slediti predvsem na poznavanju naše gospodarske zgodovine, ki ga doslej sploh nimajo. Zanimati moramo prav vse ljudi, kajti poznavanje našega razvoja in tehnično

znanje morata postati splošna last vsakega ljudstva. Zato bi morali organizirati tečaje, na katerih bi strokovnjaki za muzejsko delo dali potrebne instrukcije.

Naša skupna in velika naloga je ugotoviti, kakšna je bila primitivna »slovenska peč«. Poiskati moramo za celotno vrsto tujih izrazov naše slovenske, ki so se izgubili ali zamrli.

Delo Tehničnega muzeja na Jesenicah je vse hvale vredno. Storili smo več, kot je bilo v danih pogojih mogoče. Zavedati se moramo, da vsak komad, zbran za muzej, poveča našo narodno premoženje, da je valuta za našo državo in nam bodo zanj hvaležni pozni potomci. Za zbiranje predmetov je treba zainteresirati vse ljudi od najmlajšega pionirja do starega očanca, ki se marsikaj pomni, kar je škoda, da bi se prepuščalo pozabi. Ustanovilo se bo društvo prijateljev Tehničnega muzeja s širokim programom dela, v katerega bodo pritegnjeni predstavniki ljudske prosvete, ljudske tehnike in krajevnih odborov ter vsi, ki žele sodelovati pri rasti Tehničnega muzeja. Društvo bo moralo dobiti široko popularizirano obliko. Članarino ustanovnih in podpornih članov bo tudi podpora našemu delu. Razumljivo je, da je dolžnost lokalnih forumov, da oskrbijo primerno finančno pomoč. Za predmete, ki so zbrani, je nujno treba najti primerne prostore najverjetneje v Ruar-dovi graščini.

Posebno vprašanje predstavlja ohranitev izdelkov, ki jih zdaj izdelujemo in bodo v prihodnosti predstavljali zgodovinsko vrednost. Z vodstvom Železarne je potrebno primerno rešiti ta na vsak način pomemben problem.

Poznavanje naše preteklosti, razvoja železarske industrije in gospodarstva, poznavanje socialnega položaja naših prednikov in obvladanje tehnoloških procesov železarske industrije od njenih začetkov do danes prav na naših tleh mora biti naloga nas vseh, kajti le tako bomo na eni strani vcepili ljubezen in zanimanje za naše delo mladini in jih s tem vzgajali, na drugi strani pa prav ustvarjalce dobrin, naše delovne ljudi, zainteresirali za še večji nadaljnji razvoj naše železarske industrije, ki ima bogato in dolgo tradicijo. Tehnični muzej na Jesenicah naj bo ponos in zrcalo našega delovnega človeka in obenem svetla perspektiva za večji uspeh in boljše življenje nas vseh.

MAJ 1952

NALOGA VSEH DELOVNIH LJUDI V NADALJNJEM URESNIČEVANJU SISTEMA NAGRAJEVANJA

Nova pravila o razdelitvi plačilnega fonda in zaslužka delavcev in nametščencev v podjetju predstavljajo pomemben in značilen faktor na poti razvoja in krepitve novega ekonomskega sistema v naši državi. Predstavljajo nadaljnje razvijanje delavskega upravljanja s podjetjem in organizacije gospodarskega življenja sploh.

Pravice vseh delavcev — neposrednih proizvajalcev pri določanju zaslužkov, oziroma pravice vsakega obrata, da na osnovi pravilno določenega plačilnega fonda odredi tarify postavke, predstavljajo po svoji vsebini izredno važno demokratično mero z jasnim stremeljenjem, da se na osnovi življenjskih in delovnih pogojev za vsakega delavca odredi redni zaslužek. In to odredjanje je v naši domovini v danih novih pogojih postalo stvar samih delavcev — proizvajalcev in njihovih družbenih organov.

S sprejetjem družbenega plana je določena višina plačilnega fonda in s tem zaslužka v podjetju (obratu). Od poslovanja in dohodkov celega podjetja (obrata) je odvisno uspešno skupno reševanje vseh gospodarskih problemov in čim močnejša povezava vseh posameznikov v enoten kolektiv, v katerem sta delo in trud slehernega seme nadaljnega napredka podjetja in s tem velik doprinos naši socialistični skupnosti. Sodelovanje vseh delavcev in uslužbencev pri delitvi dohodka našega podjetja pomeni velik korak k cilju, da naj zaslužek odgovarja delovnim rezultatom na delovnem mestu in s tem delovnim uspehom kolektiva kot celote. Le tako bomo dosegli odločujoč korak v reševanju enega od osnovnih problemov socializma,

to je, kako uskladiti interese posameznika z interesi skupnosti.

Za vsak obrat posebej moramo ugotoviti pravilno višino plačilnega fonda z ozirom na njegov doprinos k družbenemu planu, kot ga ima predpisana vsaka obrat. S pravilno določenim fondom za posamezni obrat bo ustvarjen pogoj, da bodo delavci vsakega obrata skupaj s svojim gospodarskim in sindikalnim vodstvom načelno pravilno postavili tarify postavke za vsa delovna mesta.

Novi pravilnik naj bi poleg ostalih prilog in določb vseboval tudi osnovo tarify pravilnika, ki zadovoljuje zahtevo, da naj se zaslužek meri po doprinosu. Tako bi ustvarili pogoje

pravičnega nagrajevanja in dosegli zadovoljstvo vseh delovnih ljudi v podjetju, obenem pa bi preprečili vsiljevanje suhih strokovnjaških tarify tendenc, za katere je že čas, da jih v novih pogojih postavimo med staro šaro in obravnavamo samo še kot zanimiv spomin preteklih časov.

Potrebno je pristopiti k odpravljanju tendenc uravnilovke, ali bolje rečeno izenačevanja zaslužka. Vplivati moramo na pravilno odredjanje razpona med tarifynimi postavkami raznih kategorij dela delavcev in uslužbencev in skrbeti, da bo sistem nagrajevanja resnično postal stimulans za strokovni in politični napredek.

ZAKAJ ZAHTEVAMO KVALITETNO DELO

Absolutnega merila za kvaliteto nimamo, ampak samo relativno. Kvalitetni izdelek je namreč tisti, ki ustreza zahtevam izkušenega naročnika. Če naročnik od jekla malo zahteva, je njegova kvaliteta majhna, če veliko zahteva, je kvaliteta jekla velika. Čista materialna vrednost nekega jekla na njegovo kvaliteto nima nobenega vpliva in je lahko visoko legirano elektrolejko manj kvaliteten kot najcenejše ogljikovo jeklo iz martinarne. Čim več raznovrstnih dobrih lastnosti zahtevamo istočasno od kakega jekla, tem bolj je kvaliteten. Tako jeklo je tudi dražje, ker mora biti izdelano pod najstrožjim strokovnim nadzorstvom in morajo biti njegovi vmesni in končni izdelki najskrbnejše sortirani. Morda nimamo industrijskega izdelka, od katerega bi se zahtevalo toliko kot ravno od jekla.

Če prelistavamo zgodovino jese-niške železarne skozi stoletja, vidimo, da so jese-niške izdelke prodajali širom Evrope, celo na bližnjem in daljnem Vzhodu. Naš Tehnični muzej hrani številna priznanja takratnih kupcev, fakture in naslovne etikete takrat odposlanega blaga. Jasno je, da se je jese-niško železo kljub močni konkurenci s severa lahko prodajalo zato, ker so bili kupci z njim zadovoljni. Zadovoljni pa so bili, ker je material ustrežal njihovim takratnim zahtevam. To pomeni: material je bil kvaliteten.

Po osvoboditvi je naša domovina zaradi hitre obnove potrebovala ogromne količine navadnega jekla. Kupci jese-niškega jekla so postali kar čez noč silno širokogrudni in so od jekla zahtevali samo to, da ga je čim več in v čim krajšem času. Ta velika kvaliteta toleranca naročnikov pa je bila samo nujna posledica izrednih pojavov in ne more biti stalna. Ko se razmere normalizirajo, se normalizirajo tudi kvalitete zahteve na mirnodobsko mero. Te zahteve pa danes, ko smo sredi 20. stoletja, niso ravno skromne. Marsikdo pa se tega še ne zaveda.

Nismo upravičeni, da bi počivali na muzejskih lovorikah davne dobe ali na udarniških diplomah ravnokar minule dobe. Živeči delovni rod se mora prilagoditi zahtevam naše sedanjosti in skupno z mladino kovati svojo bodočnost z novimi pri-jemi in novimi metodami dela. Podjetje, ki si hoče zagotoviti svoj obstoj tudi v prihodnje, mora biti vedno mlado. Za jese-niško železarno pomeni mladost: visoko kvaliteten delo.

Na jugu države rastejo nove železarne, ki imajo neprimerno ugodnejše surovinske in energetske baze kot jese-niška. Te bodo kmalu pričele s proizvodnjo cenjenih jekel trgovske kvalitete za masovno potrošnjo, katerih vrednost ne bo toliko odvisna od variabilnega kapitala. Zato ima jese-niška železarna svojo bodočnost le v proizvodnji visokokvalitetnih izdelkov.

ni napredek. Vsa vodstva v podjetju morajo to nalogo sprejeti in jo v bodoče razvijati kot eno najvažnejših neposrednih nalog. S tem bomo resnično prešli na nov način nagrajevanja in odredjanja zaslužka, kakršnega še ne pozna zgodovina. Izognili bi se tako vsem napakam, ki lahko kvarno vplivajo na naše celotno gospodarsko in politično življenje.

Pravilno reguliranje teh vprašanj že ob začetku prehoda novih družbenih in gospodarskih principov v življenje bo pomenilo velik napredek v naši bodoči borbi za razvoj proizvodnih sil in s tem za dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi.

Delovni ljudje, ki vlagajo vse svoje fizične in duševne moči za uresničevanje nalog družbenega plana, so prvi poklicani, da prispevajo tudi svojo odločilno besedo k upravljanju podjetja in sestavi tarifynega pravilnika.

(iz članka Franca Pogačnika)

se širili na naroden način. Zato je za delovni kolektiv Železarne nujno, da se čimprej preusmeri na visokokvalitetno delo. To ni sentimentalna želja, temveč je posledica prirodnega procesa, ki sta ga sprožili jugoslovanska in evropska stvarnost.

Splošni evropski naporji za racionalizacijo gospodarstva morajo tudi pri nas priti do pravega izraza in jese-niška železarna je kot prva poklicana, da gre z dobrim zgledom naprej. Kajti zaloge železa niso nemejene in je treba z razpoložljivo železno maso skrbno varčevati. Varčujemo pa z jeklom tudi takrat, kadar mu damo z visokokvalitetnim delom najboljše lastnosti.

Le z visokokvalitetnimi izdelki lahko konkuriramo ostalim železar-nam in si s tem tudi povečujemo življenjski standard. Zavedati se moramo, da se v mirni dobi rentabilnosti nekega industrijskega podjetja ne meri po tonaži, ampak po vrednosti izdelanega blaga.

Ta preobrazba pa je dolgotrajen proces, ker zahteva visokokvalitetno delo včasih drugačne surovine in drugačne naprave, predvsem pa drugačen odnos do dela, kot ga imamo še danes. S preobrazbo pa je potrebno pričeti takoj, dokler še imamo visokokvalitetne kadre, ki še imajo nekaj smisla za kvaliteto v krvi.

(iz članka inž. Lea Kneza)

Gradnja blokov in družbenih stanovanj v okviru stanovanjske zadrage Železar na Hrušici (Foto I. Kučina)

IN POTEM VSE TIHO JE BILO

V sredo, 22. septembra, je bila konferenca delegacij za izobraževalno skupnost. Obravnavali so poročilo o gradnji objektov s sredstvi drugega samoprispevka, poročilo o realizaciji sredstev izobraževalne skupnosti in valorizacijo programa, rebalans sredstev in valorizacijo cene oddelka, predlog sklepa o povračilu prevoznih stroškov delegatov (sejnine) in predlog imenovanja odbora za samoupravni delavski nadzor.

Konferenca se je udeležilo enajst delegatov od triindvajsetih, torej seja ni bila sklepna. Razprava pa je potekala nekoliko takole:

»Dnevni red vam je poznan,« je začel vodja konference delegacij, »zato lahko začnemo. Ima kdo kakšno pripombo k prvi točki?«

Tišina. Delegati nimajo pripomb. Prav nobene. Čeprav bi bilo zanimivo vedeti, kako so izkoriščena sredstva iz samoprispevka. Toda to delegatov ne zanima.

»Prehajamo na drugo točko — realizacija sredstev in valorizacija programa. Ima kdo kako vprašanje ali pripombo?« sprašuje mladi vodja konference.

Zopet tišina. Brez pripomb. A vendar bi človek pričakoval kakšno vprašanje v zvezi s spremembo programa izobraževalne skupnosti. Kakšne so te spremembe, kakšne bodo posledice, kdo bo najbolj prizadet? Delegati, ki so večinoma moški, nimajo vprašanj. Niti pripomb. So brez besed.

»Torej prehajamo na tretjo točko — rebalans sredstev in valorizacija cen,« povzame vodja konference. »Izobraževalna skupnost je povečala osebne dohodke v prvi polovici leta za 20 odstotkov, v drugi pa za 27 odstotkov,« je pojasnil delegat s kadrovskega sektorja. »Ja, saj to je potem v redu,« je povzel vodja konference, »saj povečanje ne sme biti večje od rasti dohodka v gospodarstvu. Torej je stvar v redu. Še kakšna pripomba?«

En delegat je imel pripombo. In sicer se je pritožil, da še sedaj niso dobili podatkov o tem, koliko zaslužijo posamezni zaposleni v šolah, oziroma izobraževalni skupnosti. Brez natančnih (ne poprečnih) podatkov o osebnem dohodku profesorjev pa ni možna primerjava med njihovim dohodkom in dohodkom zaposlenih v Železarji.

»Ja, veste, dohodki so pa občutljiva stvar,« je zopet pojasnil delegat s kadrovskega sektorja, ki se na te stvari bolj spozna. »Osnovo imajo profesorji res nizko, vendar dobijo še dodatke na nadure, za interesno dejavnost, celodnevno šolo ...«

Dodatnih pripomb ni. Torej — gremo naprej! Četrta točka: povračilo prevoznih stroškov. Zopet je imel glavno besedo že omenjeni delegat.

»Veste, tukaj gre pa za to, da bi delegatom povrnilo res samo stroške prevoza, sejnine pa ne bi več jemali,« je pojasnil vsem zbranim in nehoti presekali besedo vodji konference.

»Ima glede tega kdo kakšno pripombo,« se trudi vodja konference. Delegati nimajo pripomb. Le nek ženski glas bolj sam zase govori, da »je bila sejnina tako ali tako brez zveze«.

Še zadnja točka — odbor za samoupravni delavski nadzor. Zopet brez pripomb in brez vprašanj. In pojasnilo našega starega znanca, delegata, ki je edini kaj spregovoril:

»Ta odbor je bil že oblikovan, vendar je nastala tipkarska napaka, pa bi ga danes ponovno potrdili.«

Delegati se strinjajo. Zdaj pa — kdo bo šel na skupščino?

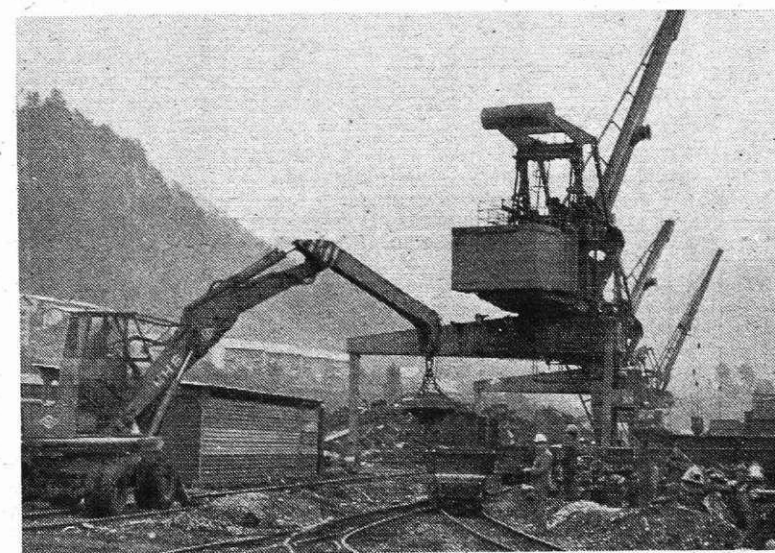
»Mimogrede, ko smo že pri tem, na prejšnji seji skupščine je bilo neopravičeno odsotnih šest delegatov železarne Jesenice,« je vodja konference seznanil delegate in jih pomenljivo pogledal. Bo danes bolje?

Ni videti. Delegatke so zadržale oziroma ne utegnejo. »Nič hudega, bomo šli pa moški, pa bomo obe roki dvignili, da bo ena še za nje.« Tako je menil eden od delegatov. In naprej: »Sicer pa, če bomo na skupščini tako tiho, kot smo bili danes, bo hitro konec in bomo šli kmalu domov.« Drugi delegat pa je odgovoril: »Ja, čim manj boš povedal, prej bo konec. Glavno je, da glasuješ.«

Za zaključek pa mnenje tretjega delegata: »Najbolje je, če si na skupščini tiho, še bolje pa je, če sploh ne greš!«

Krasno. Da bi se človek zjokal. In tak delegat naj zastopa interese svojih sodelavcev in sodelavk, zaposlenih mater in očetov, ki se sedaj, v tem jesenskem času cele dneve mučijo s preračunavanjem, koliko denarja jim je že »požrla« brezplačna obvezna celodnevna šola.

Lilijana Kos

Pod pristaniškim žerjavom (Foto I. Kučina)

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Sprožil pa jih je osebni delavski vlak, ki je z jeseniške smeri privozil proti Kranjski gori. Eksplozija je poškodovala lokomotivo in en vagon, med ljudmi je nastala velika panika, kot prvi partizansko poročilo. S tem miniranjem je bil promet pretrgan za šest ur.

Vsa skupina 1. bataljona KO se je še ta dan zbrala nad Srednjim vrhom, in se, ko so bili že tako blizu Koroške, pripravila na odhod prek Karavank.

Tu je namreč prišla v stik z oddelkom Zahodnokoroškega odreda, v katerem je bil tudi namestnik četnega komandirja Miha Repinc, znanec z Vetrnega nad Golnikom, in člani okrožnega komiteja KPS Ziljska dolina. Skupno naj bi šli k Sv. Lenartu, v vasi, ki ob severnem ravnju Karavank. Tu naj bi kaznovali nekega gestapovca, ki je strahoval sosaščane, izpraznili trgovino, potem, pa na mitingu ljudi seznanili s cilji osvobodilnega gibanja. Kljub naporom in nevarnostim so bili borci navdušeni nad tem, lepota narave pa jih je navdajala s toplimi romantičnim navdušenjem in zanosom.

O tem posegu na Koroško in o dogodkih pri Sv. Lenartu je udeleženec Miloš Rutar pisal, da so se na avstrijski strani, takoj za mejo, v lepem vremenu ustavili ob zapuščenih planinskih kočih. Ko so se drugi ustavili, sta komandant in politkomisar bataljona sklicala sestanek komandirjev in komisarjev, da bi jim razodela načrt. Povedala sta, da tu še nikoli ni bilo večje partizanske enote, da v vasi ni postojanke in da je oboroženih le nekaj »Landschutzov« ali Hitlerjevih mladincev, da pa sta močni nemški garniziji v Beljaku in v Podklostru v Ziljski dolini.

Razdelili so si naloge in se pripravili za vpad v vas. Na majhni vzpetini so postavili poveljniško mesto, za primer presenečenja pa ga je varoval preizkušeni mitraljezec Justin Trček s pomočnikom. K cestama, ki sta vodili proti Beljaku in Podklostru, pa so postavili zasede.

Do roba gozda so se spustili še pred mrakom. V hiši ob mlinu so izvedeli, da v vasi ne slutijo ničesar. Z nočjo so se spretne približali vasi. Med gozdom in vasio je ležal prostran pas čistine, ki so jo hitro prešli. Čez nekaj minut so bili borci, skrivaje se za plotovi, že v vasi.

Predhodnica se je ustavila ob cesti, drugi pa so poglobili v bližini. Skupina, ki je bila določena, da obračuna z gestapovcem, je vdrla v njegovo hišo, nekaj pa jih je odšlo v trgovino.

Naenkrat pa je neke v vasi počilo, slišati je bilo tudi brnenje tovarnjakov. Policisti so medtem naglo za-

sedli položaje okoli vasi. Po trije in trije skupaj.

Med prvimi, ki so prišli v vas, so bili deseterja Andrej Zupan in Jože Bodlaj, mitraljezec Pavel Košir in Dušan Korencan.

V mali veški trgovini ni bilo drugega kot nekaj škatel starih keksov, nekaj cunj in drugega starega, neuporabnega blaga, a borci so bili obveščeni, da bo v njej vsega dovolj. Že to je bilo nekam sumljivo. Ko je začelo pokati, so odhiteli iz trgovine.

Iz hiš in cerkve je najprej začela sretljati »vaška straža«, brž zatem pa je zapokalo tudi pri zasedah. Iz Beljaka so policijski tovarnjaki pripehljali z ugaslimi lučmi. Policijske trojke so pri Sv. Lenartu presenetljivo hitro obkoljevale kokrške partizane.

V smeri proti gozdu so sikale svetleče kroglice. Bili so obkoljeni! Nemci so, kot bi bili vse vedeli, poslali posebno napadalno skupino, ki naj bi partizanom z zarzetjem grica, kjer je bilo poveljniško mesto, preprečila umik v gozd. Komandantova skupina s Trčkovim mitraljezsko trojko je sprejela boj. Trikrat je odbila ostre napade policistov.

Na robu vasi je bil z dumumko smrtno ranjen Tonček Malec. Zadelo ga je v glavo. Zgrabili so ga štirje borci, med katerimi sta bila tudi Jože Bodlaj in Pavel Košir, in ga odnesli proti gozdu. Ko so bili z njim že blizu gozda, so nanje udarili Nemci. Bolničar je bil ranjen v roko, politkomisar Tonček pa je izdihnil še prej. Mrtvega so morali pustiti na njivi. Utegnili so le še toliko, da so ga pokrili z vejami in se pod streho umaknili iz vasi. Poglavitno zaščito je odigrala Trčkova strojnica, ki je še vedno kraljevala na vozliščnem griču. Spopad je trajal dve uri.

V zasedah ob cesti je padel še neki mitraljezec, Rus po narodnosti, ranjena pa sta bila dva borca. Tudi Nemci so imeli več mrtvih in ranjenih; števila ni bilo mogoče dognati in tudi ne imena njihove enote. Znano je le, da so bili to predvsem mladi, fanatični policisti.

Ko so partizani dosegli gozd, so se mitraljezci obrnili, jermena strojnici vrgli prek glav in stoji užgali po policistih, ki so pritiskali za njimi. Ko so jih malo zaustavili, so se borci umaknili pod vrh grebena in izmučeni pospali.

Drugo popoldne so nekateri zavvednejši domačini politkomisarja Antona Malca-Tončka pokopali na griču, kjer leži še danes. Mitraljezci »minerske čete« so se z roba Karavank poslovili od njega s kratkim rafalom.

Po tem spopadu se je skupina 23. septembra spet premaknila na našo stran Karavank, v strmine med Martuljkom in Kranjsko goro.

Dogodek pri Sv. Lenartu je še en dokaz, da je bil partizanski boj na Koroškem zaradi mnogih nacističnih privrženecv vse do konca vojne izjemno težaven.

Po akciji na Koroškem se je po hodna enota 1. bataljona začela vračati iz Zgornjesavske doline. Med potjo so borci minerske čete še enkrat šli na železniško progo. Tokrat so nameravali pognati v zrak most med železniškima postajama Dovje-Mojstrana-Gozd-Martuljek, ki je bil od Jesenic oddaljen 13,5 kilometra. Dne 25. septembra ob 20. uri zvečer so se ga lotili trije mineri: Franc Mihelač-Marko, Anton Dolar-Miško in Jože Kumerdej-Tiger. Ker so imeli še precejšnje zaloge razstreliva, ga niso namestili samo pod mostom, temveč tudi ob tračnicah.

Pri tem so porabili 40 kg plastika. Prva detonacija je odjeknila na mostu, in sicer ob 20. uri, druga in tretja ob 23. uri na progi, naslednja pa 26. septembra 1944 ob 4. uri zjutraj. Nemški dokumenti to potrjujejo.

Železniška proga je bila poškodovana v dolžini 32 metrov, most pa ni bil povsem porušen, bil pa je toliko poškodovan, da so potniki dalj časa morali prestopati. Tovorni promet je bil zaradi tega celo prekinjen. Poročilo o miniranju je zaradi smrti dotlednjega politkomisarja poslal Drago Justin, dijak s Hudega pri Korojcu, mitraljezec in četni sekretar SKOJ.

Zdaj se je vsa skupina poslovila od Doline.

Zaradi reorganizacije in snovanja novega bataljona je bila po posebnem kurirju poklicana pod Stol. Po napornem maršu se je 29. septembra 1944 združila s preostalim delom bataljona, ki je še vedno taboril pod Stolum in Begunjsko. Tudi 2. četa z mineri je medtem izvedla vrsto različnih akcij.

Te akcije dvajsetdnevnega pohoda v Zgornjesavsko dolino in na Koroško so pri domačinih naletale na pozitiven odziv, okupatorja pa so vznemirile. Borci so v pohod vložili velike napore, vendar se je pokazalo, da razmeram v teh krajih ustreza edino taka taktika. Se pravi: po naglem napadu takoj oditi naprej. S temi akcijami je bila naravnoosvobodilnemu gibanju v Dolini dana velika pomoč. Na pohodu pa so se pokazale tudi nekatere slabosti enote, ki so jo sestavljali predvsem dezertjerji iz nemške vojske, izurjeni v nemških vojašnicah in na frontah ter pripravljeni na bojevanje. A spet je prišlo do izraza pomanjkanje takih poveljnikov, ki naj bi na boj pripravljene borce vodili v ostrejšje napade.

Partijska organizacija 1. bataljona KO je o tem pohodu poslala okrožnemu komiteju KO Jesenice dopis, v katerem je prikazala razmere v Dolini in komite opozorila na potrebo po okrepljeni politični vzgoji v tem rajonu.

V Zgornjesavski dolini poslednj res ni bilo več tako mirno kot pred prihodom te skupine. V naslednjih tednih je namreč začeto delo nadaljeval 1. bataljon Jeseniško-bohinjskega odreda. Ta je 28. septembra, ko so borci Kokrškega odreda Dolino komaj zapustili, že prišel na Dovje. Oskrbel se je z živežem, opremo in obleko, pobral pa je tudi več lovskih pušk. Naslednji dan, 29. septembra 1944, pa je miniral železniški most med Jesenicami in Mojstrano.

Take akcije je ta enota Jeseniško-bohinjskega odreda izvajala tudi v oktobru in novembru 1944. Zaradi vsega tega so Nemci v Dolini okrepi-li svoje postojanke.

(Se nadaljuje)

— Talce streljajo, plakate pa v mestu razobešajo, ki so tičkani tudi v slovenščini.

— Kakor da je slovenščina samo še jezik, v katerem sporočis smrt?

— Tukaj je vse lepše, nimam nobenega strahu...

Oče ga je dolgo in toplo gledal: Ko bi vedel, dragi moj, kako je meni! Vsak dan trepečem, kdaj nas bodo zabasali policisti. Ne morem ubežati v gozd in pustiti toliko svojih otrok. V grozni stiski smo. Vsak dan je božje darilo, če mine.

— Nocoj pa hitro spat, jutri greste za ovčami v Peco! je neki poznojuljski večer dodal oče po večerji.

In res so bili drugo jutro že pred četrto uro na nogah Joh, Pep in Stanko — pa dijak.

— Jo pa mahnimo! se je postavljaj še ne desetletni Stanko. Čez ramo je že vihela pastirska torba iz domačega platna.

— Dobro se nam bo godilo. V torbi je malice za vse štiri. Cel dan bomo »partizani« po Peci, Stankove besede so imele poseben prizvok. Joh ga je opozoril, naj se ne baha tako glasno. Ker že dolgo ni bilo kake policijske patrulje mimo, je treba biti še bolj previden.

— Če boš ti tole težko malho do Luž zmogel, ti svojo malico dam! je dregal Pep v svojega malega brata, navihanega bahačka.

Četvrtica je res še pred Lužami naletela na policiste. Z globaške strani so bili. Nekdo je bil zraven, ki je Podgorčeve otroke poznal. Ne pa dijaka.

— In ti? se je vpiknil v njega...

— Dijak sem in zdaj za počitnice delam tukaj na očetovi domačiji. Danes pa grem zraven ovce iskat na Peco. Bo obenem lep izlet na goro. Se nikdar nisem bil gori. To bo najboljša snov za spis, ki ga bo treba takoj ob začetku šolskega leta v Kranju pisati.

— V Kranju hodiš v šolo?

— Na učiteljske.

— Da je v Krainburgu kaj takega?

VALENTIN POLANŠEK

44

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Pa to ni jugoslovanska šola. Drugega policista je osmešilo, da je prekinil in povzel svoje:

— Če boste takšne tuje dedce videli, boste sporočili!

— Za koga pa imate toliko nabasane v malhi?

Joh je bil sedaj na vrsti, ki je neprizadeto povedal:

— Malca je za nas štiri. In soli imamo tudi. Bomo jo grede trosili, da bo nam čreda raje sledila!

— Kaj pa ste kaj novega čuli tukaj v Podgorju?

— Ne vemo kaj. Mi vsak dan sečemo in seno spravljamo!

Ko so bili spet sami, se je dijak šele zbal: Kaj pa bi bilo, če bi trčili zdaj na gošarje? Mi pa v sredi?

Zdaj šele vem, kako nevarno je tukaj.

Skozi visoko travo na Lužah so stopicali po izhogeni stezi v gosjem redu. Pred dijakom je bil Stanko. Malho je seveda že zdavnaj zamenjal, ker je bila le pretežka.

— To je gošarska steza! Zdaj smo mi tudi taki kot gošarji!

— Psst! ga je kregal Pep.

— Naj tiči kje kak policist, pa te čuje. Saj si atiju obljubil, da boš nas danes cel dan lepo ubogal.

— Zdravko, ti boš nekoč, ko boš velik, učitelj? Kaj pa bo to?

Kdaj pa boš tako velik? je više v planinskem lesovju baral Stanko.

Zdaj se je ves čas držal svojega polbrata, ki ga je v teh tednih posebno vzljubil. Dijak mu je vedno pripovedoval kake zgodbe, znane ali namišljene ali predelane karlmajke.

— To bo še dolgo.

— Aveš, kaj bom pa jaz?

Najbrž že kmalu! je čez čas pošepetal Stanko. Polbrat ga je gledal. Na smešjeca se ni bilo zanesti, ali bo spet nova šala ali nepričakovana nedovoljena otročarija.

Stanko se je približal. Fantove ustnice so že ščegetale po dijakovem uhlju: — Jaz bom gošar!

Drugi niso čuli, ker so se razpršili vsevprek v različnih razdaljah in iskali sveže ovčje govne, da bi prišli pogrešani čredi na sled.

— Po novem se reče:

Partizani! ga je popravil dijak. Gledala sta se. Starejši brat je opazil na mlajšem, da je najbolj podoben očetu. Le očke ima malce rjave, dočim so očetove temnejše.

— No dobro, pa po novem. Res, jaz hočem biti partizan. Puško bom dobil. Pozneje si bom priboril še parabelo.

Ali veš, kaj je to?

Dijak ni vedel.

Pri Lužiskem stanu, ki je bil prav tako požgan kot hlevi na Lužah in vse carinske stavbe stare avstrijsko-jugoslovanske meje, so zavili skozi višinski gozd s košatimi strešnicami in bujnim rastlinjem.

— V skalovju pa ne bodo ovce, je podvomil Pepe, ker je najstarejši brat Joh zavil v to smer.

— Boš že videl, kaj bo tam! mu je pomenljivo odgovoril sprednji. Ob šestih so bili že na skalnatem robu. Posedli so in Joh jih je potisal, češ zdaj samo glejte, kje so... gamsi!

Sam je stopil malo više, vtaknil prste med zobe... in predirljivo zažvižgal, nato pa je zakotalil v prepad za glavo velik kamen.

(se nadaljuje)

MIHA KLINAR

10

TANGENTE OB BOROVI ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

Z golimi rokami bi seveda napadalcem ne mogel dolgo kljubovati. Videl sem le, da je nekdo odbil roko z nožem, ki je zamahnila proti meni. Morda je bil Črt ali kdo drug, saj se je vse dogajalo naglo kakor v sanjah. Nenadoma sem bil obkrožen od ljudi v delavskih oblekah, napadalska gruča pa je kar presahnila. Šele čez nekaj hipov sem opazil, da je pokazala pete pred delavskimi vrstami, ki so napolnile ulico in prišle od doma pristaniških delavcev, kjer je bil tudi sedež tržaških komunistov. Znašel sem se med to množico, nad katero so plapolale slovenske, jugoslovanske in italijanske zastave z rdečo zvezdo, kmalu potem pa zaradi svoje jugoslovanske uniforme še na ramenih delavcev, ki so me ob vzkliranju Jugoslaviji, Titu, italijansko-slovenskemu bratstvu, naši vojski ponesli na Piazza Unita. Šele tam sem se nekako spravil na tla — sam del več kakor stotisočglave množice, ki je že bila na trgu in terjala od medzavezniške razmejivne komisije priključitev Trsta in celotne cone A k Jugoslaviji. Prvič v življenju sem začutil v sebi živo množico, kakor da je postala moje srce. In jaz sem pel s tem srcem v sebi:

O to srce
na Trgu Unita,
o to srce
iz morja rdečih zvezd
o to srce
na vseh kontinentih doma
o to srce
revolucij neuničljiva pest
o to srce
domovine ponosni krik
o to srce
ljudskega bratstva znanik
o to srce
udarjačoe kakor val
na vest sveta
o to srce
na Trgu Unita.

To srce ni bilo srce brezoblične množice. Ta množica ni bila brez obraza. Imela je svoj obraz, posebeljenost ljudstva, preizkušene v trpljenju in boju. To ni bila množica, ki vpije danes: »Hozana!«, a jutri: »Križaj ga!« To je bila množica z lastno voljo in hotenjem, z zavestjo preskušenega bojevnika in zmagovalca v štiriletnem boju za svobodo in socialno osvoboditev delovnega človeka izpod kapitalističnega jarma. Ta množica je bila slovensko primorsko in istrsko in hrvaško ljudstvo ter tržaški proletariati obeh narodnosti — slovenske in italijanske. Mene — vojaka v jugoslovanski uniformi — so pred fašističnimi klavci v Ulici Valdiriva rešili italijanski delavci in me kot vojaka jugoslovanske armade ponesli na svojih ramenih na Piazza Unita. S tem so dokazali, da hočejo priključitev k Jugoslaviji kot državi, ki jim je zagotavljala socialno osvoboditev, nacionalne pa jim ni ogrožala. Niso se menili za tiste, ki so trkali na njihovo italijanstvo s starih nacionalističnih italijanskih političnih tribun, niti za očitke Nenijeve socialistične stranke Italije in Togliattijeve Komunistične partije Italije, ki sta »razumeli« težnje po družbenih spremembah tržaškega proletariata, vseeno pa sta mu v svojih glasilih in poslanicah očitali, da

ni na »pravi« poti, ker se ne bori za pripadnost Trsta Italiji. Tržaški proletariati ter kmečki koloni iz Furlanije so videli uresničitev:

»Vogliamo fabbriche,
vogliamo terra...«

v Jugoslaviji in ne v buržoazni Italiji. Zato so tudi oni na svojih transparentih med italijanskimi trobojnicami z rdečo zvezdo nosili slike Tita in Kardelja.

Takrat je bil ves tržaški proletariati naš. Italijansko delavstvo v Trstu, Tržiču in Gorici je že med vojno podpiralo naš osvobodilni boj in v tem boju tudi aktivno sodelovalo. Ob osvoboditvi so lahko vsi Italijani iz Julijske krajine ob neposrednem stiku z našo vojsko spoznali, da je Jugoslavija država brez slehernega šovinističnega in imperialističnega odnosa do drugih narodov. Tržaški delavci in mi smo skupaj vzklkali italijansko-slovenskemu bratstvu v Trstu. Preveval nas je revolucionarni duh proletarskega internacionalizma in bratstva vseh narodov, stremeljnih ne samo k nacionalni, ampak tudi k socialni osvoboditvi. Manj internacionalistična in v naših pogovorih celo šovinistična se nam je zdela izjava Palmira Togliattija v nekem članku v italijanskem partijskem glasilu Unia komaj 14 dni po osvoboditvi Trsta: »Mi komunisti potrjujemo italijanstvo Trsta«. (Unità, 16. maja 1945) Nekaj podobnega je Palmiro Togliatti povedal tudi v svojem govoru v Torinu 13. novembra 1945, v katerem se je branil pred očitki italijanske reakcije, da KPI podpira jugoslovanske zahteve do Trsta: »Mi smo stalno naglašali italijanski značaj Trsta: govorili smo, da je po našem mnenju naloga (italijanske) vlade braniti italijanstvo tega mesta. Predlagali smo, da se zaradi te obrambe z jugoslovanskim ljudstvom in njegovo vlado doseže prijateljska rešitev tega vprašanja. Zaradi šovinistične kampanje, ki jo je začela voditi italijanska reakcija proti Jugoslavom, je bila ta pravilna politika onemogočena in POSLEDICA TEGA JE BILA, DA SE JE VELIKA VEČINA ITALIJANSKEGA DELAVSTVA V TRSTU IZJAVILA ZA JUGOSLAVIJO. Mnenja smo, da so tržaški delavci na napačni poti...«

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na peti ločeni seji vseh treh zborov skupščine občine Radovljica, 29. septembra, so delegati obravnavali in sprejeli osnutek družbenega dogovora o spremembah in dopolnitvah družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini Radovljica in predlog odločbe o ugotovitvi splošnega interesa za gradnjo hale za vzdrževanje tovarne Elan Begunje. Razen tega so vsi trije zbori opravili razrešitev dosedanje namestnice javnega tožilstva Temeljne tožilstva Kranj — vodje enote Radovljica Marije Romih, ki odhaja na dolžnost namestnika javnega tožila na republiko javno tožilstvo. Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine sta posebej obravnavala še osnutek odloka o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za stanovanjsko in drugo kompleksno gradnjo na območju zazidalnega načrta v Zasipu, predlog odloka o spremembi odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja zasebne obrti in občini Radovljica in osnutek odloka o spremembi odloka o občinskih upravnih taksah. Zbor združenega dela in družbenopolitični zbor sta presojala poročilo izvršnega sveta o uresničevanju resolucije o družbeno ekonomskem razvoju občine v prvem polletju 1982. Vsi trije zbori so sprejeli tudi periodični delovni načrt občinske skupščine in zborov za zadnje četrtletje 1982.

Izvršni svet OS Radovljica je na 18. seji 21. septembra obravnaval poročilo o realizaciji proračunskih prihodkov in odhodkov za čas od januarja do avgusta 1982 ter pregled prihodkov, ki se zbirajo preko davčnega knjigovodstva s pregledom neizterjanih davkov. Podrobno so preučili poročilo o gibanju cen v letu 1982 v občini. Sprejeli so osnutek odloka o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za stanovanjsko in drugo kompleksno gradnjo na območju zazidalnega načrta Zasip, ki so ga posredovali v sprejem občinski skupščini. Sprejeli so tudi predlog odločbe splošnega interesa za gradnjo hale za vzdrževanje v Elanu Begunje, ki so ga prav tako posredovali v potrditev občinski skupščini.

Na deveti seji predsedstva občinskega komiteja ZK Radovljica 21. septembra so podrobno pregledali predloge delovnih programov komisij in drugih delovnih teles komiteja, ki so jih oblikovali v začetku septembra. Predloge programov bo potrdil komite na prvi seji v septembru.

Do konca septembra bodo na predsedstvu OK SZDL Radovljica zbirali popisnice iz občinskih DPO, skupščine občine, osnovnih organizacij sindikatov, krajevnih konferenc SZDL in KS ter SIS o predlaganih kandidatih za delegate OK SZDL in njenih organov. Predlagatelji so dobili podroben pregled udeležbe svojih dosedanjih delegatov na sejah, iz katerega je razvidno, kako redno so opravljali svoje delegatske obveznosti.

Predsedstvo občinske konference ZRVS Radovljica je na tretji seji v septembru najprej obravnavalo poročilo o porabi finančnih sredstev v prvih osmih mesecih 1982 in sklepalo o razdelitvi denarja krajevnim organizacijam ZRVS iz provizije za naročnino revije Naša obramba. Spregovorili so tudi o pripravah na organizacijo skupinskega ogleda Republiškega centra za obrambno usposabljanje v Poljčah, ki ga načrtujejo za vodstva krajevnih organizacij rezervnih starešin. Ob 30-letnici bodo podelili zaslužnim rezervnim vojaškim starešinam jubilejne značke. Na seji je predsedstvo ugodno ocenilo junijski tehnični zbor rezervnih vojaških starešin v Bohinjski Beli.

V izobraževalnem sindikalnem centru v Radovljici (Šlandrov dom) je 15. septembra zasedal republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Osrednja tema zasedanja je bila posvečena polletnemu gospodarjenju v Sloveniji in stabilizacijskim prizadevanjem ter izgledih do konca leta 1982. Dogovorili so se tudi o pripravi elementov družbenega plana in ekonomske politike za prihodnje leto.

Na Bledu je bil 15. in 16. septembra sestanek pripravljalnega odbora državnih trgovskih podjetij dežel v razvoju. Razen jugoslovanskih članov mednarodnega centra za družbena podjetja v deželah v razvoju so bili na zasedanju tudi predstavniki mednarodnih organizacij iz Ženeve, New Yorka in drugi.

V sindikalnem izobraževalnem centru (Šlandrov dom) v Radovljici je medobčinski svet ZSMS za Gorenjsko sklical na delovni posvet delegate za 11. kongres ZSMS iz vseh občinskih konferenc ZSMS gorenjskih občin. Beseda je tekla o ugotovitvah in pripombah na kongresno gradivo ter o drugih organizacijskih in političnih vidikih priprav na kongres slovenske mladine.

Tudi v radovljiški občini je bila po ugotovitvah izvršnega sveta rast razporejenih sredstev za OD višja od rasti primerljivega dohodka. V prvem polletju so se namreč bruto osebni dohodki delavcev v gospodarstvu v primerjavi z enakim obdobjem lani v masi povečali za 32,3 %, po dogovoru pa bi se lahko povečali le za 25,6 %. V negospodarstvu so se povečali za 13,6 %, po dogovoru in sprejetih planskih usmeritvah pa bi se lahko le do 10 %.

V pristojnosti občinske skupnosti za cene v Radovljici je le 1 % cen industrijskih izdelkov in dobrih 60 % cen storitev. Radovljiška skupnost je letos potrdila poprečno 12 % zvišanje cen gramoz, 15 % zvišanje slaščičarskim izdelkom, 35 % zvišanje cene kruha in 33 % zvišanje cen za pecivo. Stanarine so se s 1. julijem zvišale za 12, obrtne storitve za 15 in obrtni proizvodi do 14 %. Skupnost je tudi potrdila 15 % zvišanje cen novozgrajenih stanovanj. Cene prevozov avtoprevoznikov so višje od lanskih za 14, taksi prevozi pa za 16 %. Otroško varstvo je dražje za 20 %, oskrbnine za dom dr. Janka Benedika pa za 16 %.

Po podatkih sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti pri skupščini občine Radovljica so znašali prihodki občinskega proračuna v obdobju januar—avgust 1982 skupaj 123.076.791 din, vključno s prenešenimi in sproščenimi kreditnimi sredstvi. To je v primerjavi z enakim obdobjem lani 24 % povečanje, izpolnitev letošnjega plana pa je 70 %. Odhodki občinskega proračuna so v osmih mesecih znašali 106.194.640 din, kar je 28 % več kot lansko leto ali 60 % letos planiranih odhodkov.

V prvih sedmih mesecih letos so industrijske delovne organizacije vlagale veliko naporov za povečanje produktivnosti in izvoza. Po podatkih analitične službe je kljub zaostrenim gospodarskim razmeram fizična rast proizvodnje višja za 4,5 % kar je nad resolucijskimi okviri. Najbolj so povečale skupni in konvertibilni izvoz delovne organizacije: Veznine Bled, Sukno Zapuže, Iskra Otoče, LIP Bled, Kemična tovarna Podnart in UKO Kropa. Manjši izvoz od lanskega so v tem času dosegli v Verigi Lesce, HTP — TOZD Igralnica in TOZD Zavod za turizem ter Almira Radovljica.

V okviru letnega programa usposabljanja in akcije NNNP 82 je občinski štab civilne zaštite Radovljica v nedeljo, 19. septembra, organiziral na nogometnem igrišču v Bohinjski Bistrici tekmovanje gasilskih enot civilne zaštite z okoli šeststo nastopajočimi v 56 ekipah TOZD in KS iz cele občine. Najuspeš-

nejše v svojih skupinah so bile ekipe KS Begunje, Brezje, hotela GOLF in TOPLICE z Bleda in LIP Bohinjska Bistrica. Vse zmagovalne ekipe so prejele prehodne pokale in diplome.

Delavski svet TOZD Maloprodaja Murka Lesce je sprejel sklep, da ustanovi novo poslovno enoto: poslovalnico za prodajo avtomobilov, avtomobilskih prikolic in rezervnih delov. Sedež enote bo v Lescah. Objavili so tudi javni natečaj za ime nove poslovalnice.

11. septembra je bilo v Radovljici svečano zasedanje delavskega sveta tovarne merilnih instrumentov ISKRA Otoče ob 36-letnici ustanovitve Iskre, 21-letnice tovarne v Otočah in 25-letnice uspešnega poslovnega sodelovanja s tvrdko Goerz Electro z Dunaja. Ob tej priložnosti so podelili priznanja in nagrade delavcem, ki so zvesti Iskri 30, 25, 20 in 10 let. Posebnega priznanja so bili deležni tudi predstavniki avstrijske tvrdke.

Tudi letos, kot že več let doslej, bodo na prvo delovno soboto v oktobru v Elanu Begunje odprli proizvodne prostore in obrate za ogled širši javnosti pod vodstvom domačih strokovnjakov. O tem bo Elan obvestil javnost prek sredstev javnega obveščanja.

Da bi ugotovili mnenje delavcev o organiziranosti delovne organizacije in o morebitnih razkorakih med dejanskim stanjem in željami zaposlenih, so prejšnji teden v Elanu Begunje začeli z anketiranjem. Anketa s 50 vprašanji je zajela okoli 140 zaposlenih.

V delovni organizaciji Triglavski narodni park na Bledu, kjer je zaposlenih 26 delavcev, od teh 21 terenskih in 5 na upravi, so letos na osnovi lani sprejetega zakona o Triglavskem narodnem parku izvajali naloge varstva in upravnih poslov. Med drugim so usposabljali poklicne naravovarstvene nadzornike, opravili večje število komisijskih ogledov, popisali in pripravili akte o zavarovanju nepremičnin naravne in kulturne dediščine. Za označitev meja parka in cestnih vstopov so izdelali 38 cestnih tabel in 70 tabel osrednjega območja. Pričeli so tudi z raziskovalnim delom in pregledom vegetacije zemljišč, faune, flore in hidrologije ter z uvajanjem katastra o stanju rastlinskih in živalskih vrst, za katere so izdelali nad 580 kartonov. Izdelanih je 18 cestnih ramp, osnutek topografske karte parka v 3000 izvodi, izdan pa je že prospekt parka v 12.000 izvodi.

Na svečanosti ob 10-letnici ponovne ustanovitve Zadrzne zveze Slovenije v Ljubljani, so prejeli za poštrenovalno in uspešno delo v kmetijstvu in živinoreji plakete Zadrzne zveze Slovenije iz radovljiške občine: Andrej Arh GG Bled, Vinko Toman KZK Radovljica in Martin Zupanc KZ Bled. Pisna priznanja so dobili: Miha Burja KZ Bled, Majda Lončar GG Bled, Janez Škantar in Janez Urh oba iz KZ Bohinj.

V okviru predkongresne dejavnosti slovenskih sindikatov in programa kulturne akcije za delovne kolektive je bilo v soboto, 18. septembra, na Bledu peto srečanje folklornih skupin slovenskih železarn. Srečanja so se udeležile skupine: Bratstvo in Prežihov Voranc z Raven na Koroškem, Železarne Štore, Železarne Jesenice, KPD Veriga Lesce, DPD Rudi Jedretič Ribno in folklorna skupina zamejskih Slovencev Zarja iz Železne Kaple, skupaj 180 pesalcev.

V prostorih gostišča Pibernik na Blejskem otoku, ki se zdajne čase uveljavlja tudi kot galerija za domače likovnike, so 15. septembra odprli razstavo, na kateri so na ogled slike, uni-katni nakit in reliefna keramika slikarke domačinke Ane Marije Kovač.

LETOŠNJI POUČNI IZLET TD JESENICE

Turistično društvo Jesenice pripravi vsako leto poučen izlet. Letos je bil namenjen ogledu zlatarske razstave v Celju, pokrajinskega muzeja, muzeja NOB, Starega piskra, Tomšičevega trga in opatijske farne cerkve z Marijino kapelo, namesto predvidenega ogleda gradu pa so šli še na obrtniško razstavo, ki je bila na Golovcu v Celju.

Za izlet se je prijavilo osemnajst, udeležilo pa 16 članov društva. Peljali so se z vlakom, ker je bilo prijavi za avtobus premalo. Prevoz z vlakom je bil prijeten. Tisti dan še v Ljubljani ni bilo treba prestopiti. Naj povem, da je skupina do 20 izletnikov zelo pripravna za vodenje, obveščanje, potovanje, prehrano in popuste pri vstopninah. Slednja je bila povsod polovico nižja, kot če bi hodil vsak sam.

Po dveh urah in pol vožnje smo bili ob pol osmih v Celju. Sledil je jutranji sprehod skozi stari del mesta. V gostišču pri Ribiču, ki nam ga je svetovalo tamkajšnje turistično društvo, smo zajtrkovali in naročili tudi kosilo. Nekaj sto metrov od tam je pokrajinski muzej, ki smo si ga najprej ogledali. Je nekoliko manjši kot na ptujskem gradu. Lahko bi rekli, da je ves v znamenju celjskih grofov. Tu je tudi kopija podobe celega rodu, ki je naslikana na Ptujski gori.

Zlatarska razstava, ki smo jo obiskali, je bila zelo zanimiva. Med številnimi razstavljalci iz naše države je vsekakor prednjačila Zlatarna Celje. Videli smo tudi težki zlati okras iz Zahodne Nemčije, zlati nakit, ki si ga je umislila znana filmska igralka, in nakit, ki je sedaj v modi na zahodu. Nič kaj lep, nestandarden, lahko bi rekli abstraktnih oblik, takšen, kot če bi ga nekdo delno pohodil, ali močno zmečkal v torbici.

Udeleženci so se nato podali na ogled zanimive opatijske farne cerkve. Vse o-njeni gradnji, posebno pa

Marijini kapeli, je razložil prior. Kapela je bila sezidana za celjske grofe. Njena posebnost je izredna akustičnost, zato v njej snemajo petje raznih pevskih skupin, kot je Slovenski oktet in podobno. Vsi so se nato ogledali na sedežu turističnega društva, kjer so dobili prospekte, nekateri pa so kupili značke. Sledil je ogled muzeja NOB, ki je izredno velik in bogat. V njem so prikazana vsa obdobja od začetkov delavskega gibanja, NOB in čas obnove po vojni. Od tu je pot vodila izletnike v zloglasni Stari pisker, lahko bi rekli Begunje tega področja Štajerske.

Po dobrem kosilu so se udeleženci napotili v precej oddaljeni Golovec, kjer je bila zelo velika razstava obrtniških izdelkov iz Slovenije in bližnje Hrvaške. Zanimiva je bila zato, ker je prikazala, kaj vse so sposobni narediti naši obrtniki. Lahko rečemo, da veliko.

Do železniške postaje so se izletniki vrnili z lokalcem, štirje pa so se peljali s taksijem. To omenjam kot zanimivost, ker je vsak plačal samo »jurja«, toliko kot je stala tudi vozovnica v avtobusu.

In česa so bili udeleženci najbolj veseli. Predvsem lepega sprejema. Hvaležni so vodstvu in vodiču Zlatarne Celje, ki jih je popeljal po bogati razstavi. Posebno so bili veseli prijetnega vzdušja, prijateljskega in tovariškega odnosa, ki je vladalo od začetka do konca izleta. Izrazili so željo, da bi se kmalu spet podali na nov, zanimiv in poučen izlet.

B. B.

Vezisti NOV in JLA pred upravno zgradbo vojašnice Stane Žagar v Kranju (Foto B. Blenkuš)

VEZISTI NOV IN JLA SKUPNO PROSLAVILI SVOJ PRAZNIK

Letos je minilo 41 let, odkar so bile v NOV in POJ ustanovljene vojaške enote za zveze. Na zgodovinskem posvetu v Stolicah, kjer so postavili temelje vodenja in poveljevanja partizanski vojski, so bile s tem postavljene tudi osnove za organiziranje zvez, »orožja« komandantov v narodnoosvobodilnem boju. V spomin na ta pomemben posvet je bil 26. september proglašen za dan zvez, ki ga v JLA in tudi drugod praznujejo po vsej državi.

Vezisti NOV Gorenjske so letos ta dan proslavili posebno slovesno in delavno skupaj z enoto za zveze v vojašnici Stane Žagar v Kranju. Prireditve in slovesnosti se je udeležilo

54 nekdanjih borcev, ki so v NOV delovali kot vezisti, radiotelegrafisti, šifrerji, telefonisti in kurirji operativnih enot.

Goste, nekdanje borce NOV, so

sprejeli kapetan Dušan Zaklan, poročnik Zoran Milosavljević in zastavnik Stane Kolar. Na srečanju z vezisti JLA jih je pozdravil komandant podpolkovnik Spiro Niković. V učilnici upravne zgradbe so nato vezisti približno dve uri pripovedovali o nastanku in delovanju zvez v NOV in POJ. Pripoved Stanka Megliča, Pavla Šegula, Franca Dolinarja, Alojza Kenda, Eda Ličana in Franca Gracerja so navzoči z zanimanjem poslušali. Pripovedovanje doživete je imelo predvsem vzgojni pomen. Vezisti NOV so na ta način doživete izkušnje prenašali na mlade veziste. Ogledali so si tudi filma o obisku tovariša Tita in o vaji te enote v Julijcih.

Iz učilnice so goste nato vodili v lep muzej NOB. Spotoma so se pred vhodom slikali ob posvetilu, ki ga je v knjigo obiskov napisal tovariš Tito, ko je obiskal to lepo urejeno vojašnico. Vezisti JLA so borcem NOV razkazali moderne naprave za zveze, nato pa so odšli na kosilo. Po kosilu je bil sredi vojašnice nastop vseh enot. Komandant, podpolkovnik Spiro Nikolić, je pozdravil vse navzoče in govoril o pomembnosti dobrih zvez ter o dosežkih na tem področju. Najboljšim vojakom vezistom je izročil posebno priznanje in značko vzornega vojaka. Navzoče je pozdravila tudi delegacija PTT delavcev Gorenjske, ki je vezistom JLA izročila njihovo najvišje priznanje za izredno uspešno opravljeno delo pri posodobitvi zvez na raznih področjih Gorenjske. Navzoče je pozdravil in se zahvalil za toplej sprejem tudi predsednik pododbora vezistov Gorenjske, ki je vezistom JLA izročil posebno priznanje za uspešno sodelovanje in razvijanje tradicij NOB.

B. B.

ŠESTEGA OKTOBRA SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

— izvoz se je v primerjavi s prvim polletjem lani povečal za 36,3 %, na konvertibilno področje za 97,4 % in je znašal 738.426.000 dolarjev (dolar = 41,80 din). S tem je bilo doseženo 43,2 % planiranega letnega izvoza, od tega na konvertibilno področje 55,5 %. Uvoz se je povečal za 8,4 %, s konvertibilnega trga samo za 6 % in je znašal 1.054.580.000 dolarjev. To je 41,2 % letos planiranega uvoza, od tega 41,2 % s konvertibilnega področja. Delež Železarn pri izvozu je bil 648.402.000 dolarjev, pri uvozu pa 1.028.823.000 dolarjev;

— celotni prihodek gospodarstva v občini se je povečal za 26 % v primerjavi z enakim obdobjem lani in je znašal 15.423.808.000 din. Rast celotnega prihodka je predvsem posledica medsebojnega učinkovanja rasti cen, ki so v prvih petih mesecih letos porasle: cene na drobno za 27,8 %, blago za 28,5 %, industrijski izdelki za 28,1 %, kmetijski pridelki za 33,6 %, storitve za 21,4 %, cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih za 22,4 %. Na rast prihodka so vplivali tudi za 0,2 % povečan fizični obseg proizvodnje, povečanje izvoza, produktivnost dela pa tudi spremembe v kvaliteti izdelkov in storitev. Kljub vsemu je bila v letošnjem prvem polletju rast cen nižja kakor v istem obdobju lani, kar je seveda vplivalo na nižjo rast celotnega prihodka. Delež Železarn v celotnem prihodu gospodarstva v občini je bil 56,78 %;

— tako kot v letu 1981 so tudi v prvem polletju letos porabljena sredstva rasla hitreje kot celotni prihodek, in sicer za dve procentni točki, na kar je vplivala za 60 % večja amortizacija. Znašala so 12.830.202 tisoč dinarjev, kar je 28 % več, kot so znašala v istem obdobju lani;

— doseženi dohodek se je povečal za 17 %. Po vsebini letošnji in lanski dohodek nista primerljiva. Primerljiv dohodek se je povečal za 26,28 %, predvidena rast za letošnje leto pa je bila 19 %;

— izgube v gospodarstvu so v prvem polletju znašale 229.604.000 dinarjev, s čimer jeseniško gospodarstvo izkazuje največjo izgubo na Gorenjskem. Od celotne izgube odpade na Železarno 87,9 %, poleg nje pa izkazuje izgubo še v Hidroelektrarni Moste, Elektro Žirovnica in Izolirki Jesenice. V TOZD, ki so poslovale z izgubo, je zaposlenih 2.828 delavcev ali 23 % vseh zaposlenih;

— dohodek v gospodarstvu so razdelili takole: za del skupno in splošno porabo 10 %, za delovne skupnosti 15,1 %, za amortizacijo nad predpisanimi stopnjami 0,3 %, za obresti 9,5 %, za druge namene 6,9 %. Čisti dohodek je znašal 58,7 % dohodka in se je povečal za 20 %. Za osebne dohodke je bilo razporejenega 46,7 % dohodka, od tega za čiste osebne dohodke 34,7 %, za davke iz osebnega dohodka 1,1 % ter za prispevke 10,9 %, za stanovanjsko gradnjo 1,9 %, za skupno porabo 1,3 %, za razširitev materialne osnove dela 6,8 % in za rezerve 1,5 %;

— sredstva za akumulacijo so nominalno manjša za 12 %, za reprodukcijo pa so za 38 % večja kot v enakem obdobju lanskega leta;

— v gospodarstvu občine je bilo v prvem polletju po številu opravljenih ur poročeno 12.149 zaposlenih, kar je 1,3 % več kot v enakem obdobju lanskega leta. Ob koncu polletja je bilo v gospodarstvu zaposlenih 0,5 % več, v negospodarstvu pa 0,3 % manj delavcev kot ob koncu polletja 1981. Gospodarske organizacije združenega dela so v prvem polletju obračunale 974.326 tisoč din čistih osebnih dohodkov, kar je 31 % več kot v istem obdobju lani, po prečni čisti osebni dohodek na zaposlenega pa je porasel za 28,93 %. Osebnih dohodki so se glede na veliko izvozno aktivnost gibal v okviru dogovora, nominalno pa so se povečali bolj kot primerljivi dohodek. Poprečni osebni dohodek na delavca je znašal 13.366 din. Ob tem naj omenimo, da je bila načrtovana rast sredstev za osebne dohodke v letošnjem letu 20 odstotkov;

— oskrbljenost industrije se ni bistveno spremenila in je bila slaba oskrbljenost eden od glavnih vzrokov za gospodarske težave v delu industrije občine;

— investicijska dejavnost ni zadovoljiva. Število začetih in dokončanih investicij pa tudi njihova predračunska vrednost se zmanjšuje. V prvem polletju so investitorji prijavili 15 novih naložb s predračunsko vrednostjo 177.975.000 din in je skupni predračun za 3 % manjši od predračuna v prvem polletju lani prijavljenih investicij;

— svet skupnosti za cene je pri reševanju zahtevkov za povišanje cen uresničeval diferencirano in selektivno politiko cen.

IZVAJANJE DOGOVORA O URESNIČEVANJU DRUŽBENE USMERITVE

RAZPOREJANJA DOHODKA V LETU 1982

V poročilu o pregledu izvajanja dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982 za obdobje januar–junij izvršni svet skupščine občine ugotavlja, da gospodarstvo občine v celoti ni bilo kršitelj dogovora, sicer pa je dogovor kršilo 38 TOZD in delovnih skupnosti skupnih služb s področja gospodarstva in deset s področja negospodarstva.

Po tem poročilu je poprečni čisti osebni dohodek znašal v gospodarstvu 13.366 din in je bil za 29 % višji od lanskega v istem obdobju. Najvišji je bil še vedno v panogi finance in druge poslovne storitve, in sicer 37.436 din (indeks 139), kar pa je najbrž napaka v poročilu, kajti v poročilu, obravnavanem v predhodni točki, je navedeno poprečje 27.440 din z indeksom 138. Najnižji čisti osebni dohodek v prvih šestih mesecih je bil v panogi gostinstvo in turizem, in sicer po tem poročilu 14.817 dinarjev! (indeks 130), kar pa je očitna napaka, kajti v že omenjenem polletnem poročilu je naveden znesek 10.935 din z istim indeksom. (Taki spodrsilajev si poročevalci ne bi smeli privoščiti.) V negospodarstvu je znašal poprečni čisti osebni dohodek v prvem polletju 14.594 din (indeks 135).

Glede na usmeritve, opredeljene v dogovoru, je bila možna dejanska rast sredstev za osebne dohodke pri 26 % rasti dohodka ter ob upoštevanju izvoza 41,38–32,57 %.

Na področju negospodarstva je bilo možno povečanje osebnega dohodka, glede na doseženo rast osebnega dohodka v gospodarstvu, za 32,37 %, po dogovoru, ki zahteva 10 % zaostajanje (v delovnih skupnostih bank, SIS, družbenopolitičnih skupnostih, državnih organih, družbenopolitičnih organizacijah, družbenih organizacijah, društvi in službi družbenega knjigovodstva), pa je bilo možno sredstva za osebne dohodke povečati za 29,31 %.

Seveda ti izračuni veljajo za dejavnosti kot celote, enaki kriteriji možne rasti sredstev za osebne dohodke pa veljajo tudi za posamezno organizacijo združenega dela. Po poročilu je določila dogovora kršilo 38 TOZD in delovnih skupnosti skupnih služb s področja gospodarstva in deset s področja negospodarstva. Kršiteljev v letu 1981 je bilo pet.

Razlogi za ta odstopanja so v posameznih organizacijah različni, vendar izvršni svet zagotavlja, da osebni dohodki v posameznih organizacijah združenega dela ne rastejo v skladu z določili dogovora in analize kažejo, da se razmere na tem področju kljub družbeni akciji še niso uredile. Zato je izvršni svet kot podpisnik dogovora sprejel sklep, da vse organizacije združenega dela, ki so po zaključnem računu za leto 1981 in po periodičnem obračunu za prvo polletje letos namenile za osebne dohodke več sredstev, kot jih dopušča dogovor, dosledno poravnajo preveč izplačana sredstva in uskladijo svoja delitvena razmerja z določili dogovora najkasneje do konca leta 1982. Izvršni svet je službo družbenega knjigovodstva – poslovno enoto Jesenice pooblastil, da spremlja poravnavo preveč izplačanih sredstev za osebne dohodke. V primeru nadaljnjega nespoštovanja dogovora bo izvršni svet ukrepal v smislu dogovora in predlagal v skladu z določili zakona o združenem delu ukrepe za varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine.

Glede skupne porabe dogovor za leto 1982 določa, da morajo sredstva (razen sredstev za stanovanjsko izgradnjo) v globalno rasti počasneje od rasti dohodka. Izplačila na zaposlenega naj se v primerjavi z letom 1981 ne povečajo za več kot 20 %, medtem ko so izplačila za prehrano omejena na 800 din.

Za namene skupne porabe je gospodarstvo v masi namenilo 21 % več sredstev kot v istem obdobju lani, kar je glede na ustvarjeni dohodek dovoljeno. Izplačila na zaposlenega so se povečala za 19 %, medtem ko so se izplačila za prehrano celo znižala (indeks 60). To je posledica drugačnega načina obračunavanja – prehrana v TOZD materialne proizvodnje se krije iz materialnih stroškov. Tudi na področju negospodarstva so vsa izplačila v okviru dovoljenih.

Po oceni je 24 organizacij v gospodarstvu in 18 organizacij v negospodarstvu v prvem polletju letos za skupno porabo na delavca izplačalo več, kot določa dogovor. Poročilo poudarja, da pri skupni porabi neprimerljivost podatkov pride še bolj do izraza kot pri izplačilih osebnega dohodka. Določeni izdatki namreč

niso v vseh obdobjih enaki, ali pa se v določenem obdobju sploh ne pojavljajo. Zato so tudi izdatki iz sklada skupne porabe le ocenjeni, dokončen pregled pa bo možen šele ob koncu leta.

(Pripomba: o tem bosta razpravljala samo zbor združenega dela in družbenopolitični zbor.)

SPREMEMBA IN DOPOLNILNO ODLOKA O PRORAČUNU OBČINE

Predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine za leto 1982 je utemeljen s tem, da so bili okvirji za področje splošne porabe na ravni občine sprejeti šele v letošnjem letu, medtem ko je bil odlok o proračunu občine za leto 1982 sprejet že v mesecu decembru lanskega leta. Po družbenem dogovoru o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin v SR Sloveniji se le-ta povišuje za 15,6 % v primerjavi z dovoljeno porabo v letu 1981. Na osnovi tega kriterija znaša dovoljen obseg splošne porabe občine 114.000.000 din, kar je za 2.000.000 din več od veljavnega proračuna občine Jesenice za leto 1982. K temu pa se dodajajo še lastni prihodki uprave družbenih prihodkov, ki bodo odstopljeni za modernizacijo njenega dela, ki pa se ne štejejo v obseg dovoljene porabe, tako da bodo razporejeni dohodki proračuna znašali 116.119.000 din. Od dovoljene porabe 114.000.000 din pa predlagajo, da se upošteva le obseg 113.619.000 din, za razliko v višini 281.000 din pa poveča dovoljena splošna poraba občine Tržič.

Ker so bili celotni prihodki občinskega proračuna planirani v višini 149.323.000 din, kar pomeni, da bodo realizirani za 33.204.000 nad dovoljeno porabo, predlagajo, da se ta razlika v celoti namenijo za intervencije v gospodarstvo (vlaganje v kmetijstvo, kompenzacije, blagovne rezerve), in sicer 70 % v sklad na ravni SRS, 30 % pa bo porabljenih v občini Jesenice.

PODELJEVANJE DOMICILOV ENOTAM IN SLUŽBAM NOV IN POS

Zveza združenj borcev SR Slovenije predlaga vsem občinam sklenitev dogovora o podeljevanju domicilov enotam in službam NOV in POS, ki opredeljuje smotre, osnovna načela in kriterije za podeljevanje domicilov, ki jih podeljujejo skupščine občin, lahko pa tudi delovne organizacije in ustanove na predlog občinskega odbora ZZB NOV oziroma občinske konference SZDL.

O GRADNJI OBJEKTOV S SREDSTVI DRUGEGA SAMOPRISPEVKA

Gradbeni odbor za gradnjo objektov iz sredstev drugega samopriskpevka delegatom vseh treh zborov posreduje poročilo o gradnji objektov in doslej zbranih sredstvih. O tem smo v Železarni že poročali, informacija o tem pa je bila posredovana tudi v 36. številki Železarnja v gradivu za sejo skupščine izobraževalne skupnosti.

O URESNIČEVANJU ZAKONA O PRAVNI POMOČI

Gradivo za to točko dnevnega reda je bilo objavljeno v skupščinskem Poročevalcu štev. 16 2. avgusta letos.

INTERVENCIJE V KMETIJSTVU IN PORABI HRANE V OBČINI

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta obravnavala tudi spremembe in dopolnitve sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občini. Po programu samoupravnega sklada je potrebno za celotno realizacijo programa zagotoviti 7.860.786,60 din. Zagotovljenih je že 5.764.886,40 din, samoupravni sklad pa predlaga, da se manjkajoča sredstva za dodaten program intervencij v kmetijstvu zagotovijo v okviru splošne porabe, delno iz »viškov« proračuna za leto 1981, delno pa ob rebalansu proračuna ali viškov za leto 1982.

Manjkajoča sredstva se bodo po dogovoru porabila za: financiranje povečanja stalaža krav, premiranj plemenskih telic za obnovo črede plemenskih krav, premiranj privozov telet, nadomestilo za pridelovanje mleka v organizacijah združenega dela, regresiranje nakupa semenkega krompirja, pospeševanje proizvodnje v hribovitih območjih (regresiranje umetnih gnojil, urejanje skupnih pašnikov).

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta obravnavala še:

PREDLOG DELITVE SREDSTEV ZA KRAJEVNE SKUPNOSTI

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta že na prejšnji seji obravnavala informacijo odbora za delitev samoupravno združenih sredstev za skupno porabo v krajevnih skupnostih občine o razdelitvi 1.300.000 din po kriteriju, oziroma številu zaposlenih v krajevnih skupnostih. Od skupno zbranih 3.740.600 din je tako preostalo za razdelitev še 2.440.600 din. Odbor na osnovi poročila o porabi sredstev za leto 1981, programa dela oziroma finančne zahteve za leto 1982 in sprejetih kriterijev, predlaga obema zboroma, da sprejmeta naslednji razdelitev: KS Rateče-Planica letos ne uveljavlja zahtevka, ker je lansko leto iz združenih sredstev solidarnostno prejela 500.000 din; Kranjska gora – se ne odobri dodatnih sredstev; KS Mojstrana – še ni poslala poročila in zahtevka; Blejska Dobrava – ni konkretnega zahtevka; Hrušica – predlog za dodelitev 70.000 din, za dodatnih 160.000 din (asfaltiranje ceste v dolžini okrog 80 metrov) je odbor zahteval podrobnejšo obrazložitve; Planina pod Golico – 300.000 din za dokončno ureditev ceste Žerjavce – Plavški rovt, 20.000 din za ureditev telefonske priključke v KS, 40.000 din za nakup kontejnerja in 30.000 din za nakup pluga za zimsko pluzenje, skupaj 390.000 din; Plavž – 250.000 din za ureditev dovodne poti do doma dr. Franceta Berglja, za dodatnih 329.479 din za adaptacijo dveh pisarn in 166.571 din za opremo, je odbor zahteval podrobnejšo obrazložitve; Sava – 400.000 din za asfaltiranje Gregorčičeve ulice; Podmežakla 350.000 din za asfaltiranje Ilirske ceste in 200.000 din za namestitve javne telefonske govorilnice; Javornik-Koroška Bela – 60.000 din za sofinanciranje nabave treh kontejnerjev, na osnovi samoupravnega dogovora se zavrne zahtevka za 400.000 din za vzdrževanje grobišč v parku talcev in 150.000 din za vzdrževanja dela v delavskem domu in 120.000 din za ogrevanje prostorov v delavskem domu; Žirovnica – od skupnega zahtevka se predlaga odobritev 130.000 din za nadaljevanje asfaltiranja v vasi Selo in 150.000 dinarjev za postavitev avtobusnega postajališča.

Nerazdeljenih ostane 440.000 din, o čemer bo ponovno razpravljalo, ko bo prejel zahtevane obrazložitve.

VZDRŽEVANJE ULIC TRGOV IN CEST

Izvršni svet posreduje obema zboroma predlog odloka o določitvi, da

Spodnji del Koroške Bele (Foto I. Kučina)

DOBRA PRESKRBA Z OZIMNICO, TEŽAVE S PREMOM

Člani odbora sindikata delavcev trgovine pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice so na zadnji seji največ govorili o letošnji preskrbi z ozimnico, kurilnim oljem, premogom in drvmi. Predstavniki posameznih trgovskih delovnih organizacij in Ljubljanske banke – enote Jesenice so predstavili možnosti nakupa ozimnice, hkrati pa opozorili tudi na nekatere resne probleme, s katerimi se srečujejo predvsem pri preskrbi s premogom.

Kot je bilo slišati, prodaja ozimnice v vseh trgovinah nemoteno poteka. Cena krompirja je 11,05 dinarjev, cena jabolk od 16,50 do 20 dinarjev, cena čebule pa 30 dinarjev. Prodajajo tudi ETA pakete, male po 430 dinarjev in velike po 830 dinarjev.

Ozimnico bodo prodajali do 20. oktobra, pri tem pa naj povemo, da občani za ozimnico lahko dobijo tudi kredit pri Ljubljanski banki na desetmesečno odplačevanje v neomejenem znesku in po obrestni meri 18 odstotkov.

Dobri obeti so tudi s kurilnim oljem. Po prvem oktobru bodo spet začeli dobavljati olje. Potrošniki ga tudi še vedno lahko naročijo, in sicer za območje radovljiške in jeniške občine na bencinski črpalke v Radovljici ob magistralni cesti v smeri proti Podvinu (telefonska številka bencinske črpalke 75-242). Potrošniki lahko naročijo 1500 litrov olja.

Manj rožnati obeti pa so, kot že nekaj let nazaj, pri preskrbi s premogom in drvmi. Predstavnik jeseniškega

je vzdrževanje ulic, trgov in cest v mestu Jesenice in naseljih mestnega značaja v občini komunalna dejavnost. Po odloku se opredeljene komunikacije štejejo za komunalne objekte in naprave skupne rabe, s katerimi gospodari komunalna organizacija združenega dela, ki jo določi izvršni svet skupščine občine.

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA

bo poleg tega obravnaval še: — **Valorizacijo sredstev za izvajanje programov SIS v letu 1982:** Šestmesečni rezultati OZD gospodarstva občine in ocene do konca leta kažejo, da se bo primerljiv dohodek povečal v letu 1982 za 30 % v odnosu na preteklo leto, kar pomeni da se sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb lahko povečajo za 22,5 %. Razlika med planiranim (20,7 %) in možnim porastom znaša v globalu 1,5 %. Ker sta bili lani in letos znotraj skupne porabe prednostno obravnavani skupnost za zdravstvo in skupnost za otroško varstvo, izvršni svet predlaga, da ti dve skupnosti svojih sredstev ne valorizirata, medtem ko naj bi se sredstva izobraževalne, kulturne in telesnokulturne skupnosti ter skupnosti socialnega skrbstva in zaposlovanje za leto 1982 valorizirala za 4,26 %, kar je v globalu 1,5 % povečanje.

— **Odobritev izplačil akontacij OD nad zakonsko določenimi v TOZD Izolirka Jesenice:** Izolirka je prvo polletje zaključila z 9.384.706,00 din izgube v glavnem zaradi objektivnih težav, zaradi česar bi po zakonu morali do odprave izgube izplačevati akontacije osebnih dohodkov do višine poprečnega OD, izplačanega na delavca v obračunskem obdobju pred periodičnim obračunom, v katerem je izkazana izguba. Iz vloge Izolirke je razvidno, da je vse napore usmerila v izvoz svojih izdelkov, za kar je morala uvesti že četrto izmeno in povečati število nadur. Ker je večina izvoza na konvertibilno področje, bo Izolirka povsem opravičila izplačilo OD v večjem obsegu, kar dovoljuje tudi dogovor, izvršni svet predlaga da se ji dovoli izplačilo akontacij nad zakonsko določenimi s pogojem, da če ne realizira izvoza na konvertibilno področje, se izplačana sredstva v letu 1983 morajo poravnati.

— **Začasna omejitev samoupravnih pravic delavcev Tehnične biroja Jesenice pri določanju osebnih dohodkov;**

— **Predlog za imenovanje začasnega kolegijskega poslovnega organa v Integral Golfturnist, TOZD Gostinstvo Gozd Martuljek.**

Universal je navedel več težav, s katerimi se tudi letos srečujejo pri preskrbi s tem, vse bolj iskanim gorivom. Naročniki morajo tudi po več kot leto dni čakati na premog. Sedaj dobivajo premog tisti, ki so ga naročili lani v juniju oziroma v avgustu. Pri Universalu ugotavljajo, da je dobava premoga zelo slaba tudi iz tistih rudnikov, s katerimi imajo podpisane samoupravne sporazume in tudi sodelavajo denar. Iz dneva v dan iščejo nove rešitve, da bi lahko kar največ premoga dostavili potrošnikom.

Prav tako imajo težavo z nabavo drv. Že nekaj let jih ne dobivajo od Gozdnega gospodarstva Bled. Člani odbora sindikata delavcev trgovine so se zavzeli, da bi določeno količino drv oskrbeli tudi za potrošnike v jeseniški občini.

Naj še povemo, da potrošniki tudi premog lahko dobijo na kredit, pogoj pa so enaki kot za ozimnico.

J. R.

v
ga
iv-
ne
s
na
jo
te.

iz-
tu
do
er-
za-
ar-
ja-
im-
ša
in
d-
za
ko
ti
ne
se
in
ip-
lo-
za
re-

a-
mi
ir-
z
am
di
ra-
lje
č-
v
ič-
a-
je
ila
je
in
na
bo
ilo
tje
ga
cij
m,
ti-
va

o-
h-
o-

a-
d-
u-
ur-

ze
z
ih
so
re
i-

s
ri-
o-
eč
aj
o-
u-
o-
ti-
d-
in
ar
u-

ro
od
nj
ne
so
e-

di
o-

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Henry MILLER: Kozorogov povratnik. Rijeka, O. Keršovani 1978.

Zgoraj sem zapisal slovenski naslov — in ne Jarčeva obratnica, kot dejansko piše na naslovni strani. Gre namreč za eno izmed 6 knjig Millerjevega izbranega dela v srbohrvaščini, ki smo jih s precejšnjo zamudo kupili za knjižnico. V slovenščini pa imamo samo Rakov povratnik: ta je izšel 1964. leta in je bil dolgo časa ena izmed najbolj iskanih knjig.

Henry Miller je Američan nemškega rodu, svoja najboljša leta pa je menda preživel v Parizu. Pogosto lahko beremo, da je »sporen« avtor: to naj bi pomenilo, da ga nekateri visoko cenijo, drugi pa mislijo o njem najslabše. Sicer pa je bil prav Rakov povratnik v ZDA dolgo časa prepovedan. Zakaj je imel ta roman pri nas tako velik uspeh? Pa menda ne zaradi nespodobnih izrazov, ki jih v njem ne manjka?

Zaradi tega nekega literarnega dela ne bi smeli uvrstiti med pornografijo: sicer je pornografsko delo tudi vsak novejši slovar ali pravopis: tudi ta vsebuje »grde besede, povrh vsega pa jih je v njem laže najti kot v kakem romanu: lahko jih poiščete po abecedi. Sicer pa je pri nas vedno manj »potrebnežev«, ki iščejo v knjigah kaj podobnega. Danes je njihovo število že zanemarljivo, ne vem pa, kako je bilo ob izidu prevoda.

V zvezi s pornografijo bi morali upoštevati tudi tole misel, ki sem jo že večkrat bral: da spolni akt ne more biti predmet umetniškega opodobljanja (ali leposlovnega opisovanja), saj s svojo silovitostjo one-mogoča estetski doživljaj (ki je v bistvu preveč pretanjen, da bi prenesel grobosti).

Resna in prepričljiva misel, ki pa jo je stvarnost že večkrat ovrgla. Na filmskem platnu smo videli že nešteto takih prizorov, in mnogi med njimi so učinkovali zelo »estetsko«, pa čeprav se pri tem ni zgubila erotična sestavina. Pri prozi, kakršno piše Henry Miller, pa je stvar v temelju drugačna. Estetski učinek del te vrste (kot sta Rakov in Kozorogov povratnik) temelji prav na zanikanju in spreobračanju lepotnih (spodobnostnih, moralnih) pravil.

Zdi se mi, da se je smiselno ob H. Millerju spomniti na Rabelaisa. Gargantua in Pantagruela smo dobili lani v slovenskem prevodu, bilo je precej vznesenih besed, precej reklam: prevajalec je za svoje delo prejel nagrado. Prav. Vendar moram tako, reči, da nisem med tistimi, ki menijo, da ima Rabelais veliko povedati sodobnemu bralcu. V Gargantu in Pantagruelu je po mojem mnenju

vse preveč sestavin, ki so tesno in izključno vezane na Rabelaisov čas: in ki jih nekdo ki tega časa ni dihal skozi kožo, preprosto ne more razumeti.

Kar nam ima Rabelais povedati, je tesno povezano z razmerami in institucijami, o katerih se današnjemu bralcu komaj sanja. Po mojem skromnem mnenju nam Rabelais danes lahko govori samo posredno: preko svojih duhovnih dedičev in sodrnikov. Henry Miller je gotovo eden njih, ni naključno, da se je naselil prav v Franciji.

Romani H. Millerja imajo nekaj tipično rablejevskih sestavin. Na prvem mestu bi moral omeniti nezmerčnost: nezmerčnost (mnogovezje) v fabuliranju, razen tega pa še nezmerčnost v poudarjanju junakovih (pri Millerju predvsem spolnih) zmogljivosti. Jasno je: vsaka nezmerčnost je v nasprotju z določeno estetiko; estetika groteske pa jo nasprotno prav zahteva. — Druga taka stvar je vsakršno zasmehovanje nedotakljivih vrednot. Bogoskrunstvo v dobrednem pomenu. Mešanje zvišenega in nizkega, čistega in umazanega, svetega in grešnega. Poudarjeno plebejstvo, ki pa toliko bolj bode v oči, ker avtor hkrati daje na znanje, da mu ni tuja ne učenost ne plemenitost: da torej ni prostaki zato, ker drugačen ne bi znal biti, ampak ker to hoče. O teh in drugih značilnostih Rabelaisove groteske govori na dolgo in široko sovjetski teoretik M. Bahtin. Bralec je presenečen, ko vidi, koliko tega je moč najti pri našem sodobniku H. Millerju.

Millerjeva grotesknost je po svoje še učinkovitejša od Rabelaisove, in sicer v tem: ker ni cepljena na fantastiko in pravilnost. Millerjevi romani govorijo dejansko o avtorjevim življenju. Večina sodobnih pisateljev, ki uporabljajo kot snov lastna doživljanja, daje junaku romana (ki je njihov drugi jaz) izmišljeno ime. (Npr. L. Kovacic v Fragmentih.) Miller povsem pristojujo dajanje na znanje, da je junak on sam, Henry Miller. Stvarni opisi njegovih doživetij včasih čisto neopazno prehajajo skozi pretiravanje v grotesko in fantastiko. Pri tem pa je ta avtor eden tistih, ki so najbolj zaslužni za to, da

se v pripovedno umetnost spet vrača poetičnost.

Rakov povratnik se dogaja v Franciji. Zgodba Kozorogovega povratnika je zasidrana v Ameriki, konkretno v New Yorku: v pisarnah velike telegrafске družbe, kjer se je pripovedovalec, potem, ko je prosil za službo raznašalca, znašel na delovnem mestu šefa personale.

Česa tu vse ni skusil, videl, doživel! Miller je seveda neizprosno kritik ameriške civilizacije. Namenoma sem uporabil to zgubljeno frazo. Njena vsebina tu povsem ustreza resnici, pa ne v tistem pomenu, kot je navadno uporabljena (kot propagandni protikapitalistični slogan). Millerjevo zgražanje ni ideološko: Ameriki se ne posmehuje v imenu nasprotne (napredne) ideologije, pač pa v imenu nečesa večnočloveškega: v imenu človeka-plebejca, ki je star, kolikor je stara razredna družba. Pri F. Celinu (ki se zdi včasih na podoben način kritičen) je drugače: čutimo, da Celine ne mara človeka (zato, ker človek ljubi užitek). No, pri H. Millerju je ravno nasprotno. H. Miller je vedno na strani človeka (če človečnost enačimo s plebejstvom). K temu načinu sodi še to, da tudi samega sebe ne boš prikazoval kot lepega in zvišenega. Avtor-junak v Kozorogovem povratniku včasih pripoveduje o sebi reči, kakršnih skoraj nihče ne bi o sebi zapisal. (Včasih najdemo podobno odkritost v Rousseaujevih Izpovedih.)

V nekem romanu F. M. Dostojevskega je govora o tem, naj bi si junaki v igri pripovedovali vse najgrše, kar se kdo o sebi spominja. Dostojevski meni, da to ni mogoče: da bi svet ob tem propadel, utonil v umazaniji. In vendar, v romanih kot je Kozorogov povratnik je tako izpovedovanje ne le mogoče, pač pa v resnici poetično. Avtor si je, kot v srednjeveškem karnevalu, nataknil »grdo masko«. Resnico, ki je preveč grda, da bi lahko nastopila sama, je mogoče povedati skozi pretiravanje: če ni bil konec koncev šlo za to, da se avtor v temelju upira morali »lepega« in »grdega«.

Marko Hudnik

RESNICA O RAZMERAH V TEHNIČNEM BIROJU JESENICE

Ker je poročanje o razmerah v Tehničnem biroju Jesenice v sredstvih javnega obveščanja zavzelo že kar prevelik obseg, smo delavci te delovne organizacije prisiljeni obvestiti javnost o dejanskih razmerah in korigirati nepravilne podatke.

Ugotovitev, da smo se v hudi mednarodni konkurenci obdržali zaradi zanesljivega dela in vestnega izpolnjevanja rokov, drži. Kako kratki so bili ti roki in kako obširno in zahtevno delo smo v teh rokih opravili, ve le projektant, ki je v svoji praksi že doživel kritične trenutke pod pritiskom časovne stiske.

Očitek o preveč izplačanih dohodkih v prvi polovici letošnjega leta in o kršitvi resolucije, da smo izplačali 41 % preveč sredstev, drži, vendar je to kršitev potrebno obširneje razložiti.

Inozemskemu partnerju je bilo treba do roka, to je 20. junija 1982, izdelati ustrezno tehnično dokumentacijo. Faktura, ki je plačljiva v 60 dneh (404.490 dolarjev, to je 17.849.860,55 din), ni bila plačana, opravljeno delo pa je bilo delavcem plačano in tu je vzrok odstopanja oz. administrativnega prikaza razlike med lanskoletno realizacijo in dopustnim povišanjem osebnega dohodka v odnosu na ustvarjen dohodek. Do anomalij je prišlo zaradi izredno velikega obsega opravljenega dela (v odnosu na lansko leto 25 % več ob 15 % znižani obratni režiji) in zaradi povečanega stimulativnega faktorja.

Po sklepu delavskega sveta je bilo potrebno delo za inozemskega partnerja za vsako ceno opraviti do roka, ker bi ob prekoračitvi terminov lahko izgubili poslovnega partnerja, kar bi imelo za Biro katastrofalne posledice, saj izvozimo okrog 70 % svojih uslug.

Da bi dokumentacijo izdelali do roka, je delavski svet razpravljal o predlogih, da se vsi sestanki organizirajo izven rednega — premakljivega časa in da delavci planirajo dopuste po zaključku dela. Za čas napornega in intenzivnega dela od 1. aprila do 30. junija 1982 so se osebni dohodki obračunavali s stimulativnim faktorjem 1,5 (do takrat je bil ta faktor 1), kar je privedlo do anomalij v višinah osebnega dohodka.

Druženopolitične organizacije in delavski svet v Biroju so na te anomalije reagirali tako, da so

zahtevali in imenovali revizijsko komisijo, ki naj ponovno pregleda in preveri vrednotenje dela delavcev v tem obdobju. Delavski svet je sprejel sklep, da moramo biti do konca tretjega tromesečja z izplačili osebnega dohodka v mejah dogovora.

Tu moramo pripomniti, da so številke, ki jih navaja Železar v članku »Mar družbena merila veljajo le za nekatera«, netočne.

Izplačani osebni dohodki v mesecu juniju niso bili od 60.000 din navzgor do 170.000 din ampak od 60.000 din navzdol. Popravljeni izplačani mesečni dohodek na fizično zaposlenega je znašal 31.800 din, kar je razvidno tudi iz poročila službe družbenega knjigovodstva.

Trditve, da dohodek namenjamo le za osebne dohodke, ne drži! V polletju je bilo od celotnega prihodka (28.834.688,00 din) namenjeno 9 % za amortizacijo in materialne stroške, 16 % za obveznosti (pogodbene, sporazume in zakonske), 47 % za bruto osebne dohodke in 28 % za sklade. (V informacijo lahko pove-mo, da je bilo po zaključnem računu od celotnega prihodka 53.665.726,00 din porabljen za materialne stroške 11 %, za družbene obveze 13 %, bruto OD 40 % in za sklade 36 %).

V letu 1981 smo ustvarili 53 milijonov 665.726 din celotnega prihodka, kar predstavlja na zaposlenega delavca pri 53-članskem kolektivu 1.012.560,00 din. Od tega smo porabili za bruto osebne dohodke 405.444 dinarjev.

Stanje skladov 1. julija 1982 je bilo naslednje:

— poslovni sklad	43.363.503,40 din
— rezervni sklad	7.749.387,00 din
— sklad skup. porabe — stanovanj	16.710.688,30 din
— sklad skupne porabe — sploš. del.	6.098.763,00 din

Za novo poslovno zgradbo v vrednosti 35.000.000,00 din smo najeli le 10.000.000 din posojila in poravnali že v letu 1981 anuitete do 31. julija 1983 (prva obveza 31.1.1984), da smo s tem sprostili sredstva banke za druge družbene potrebe.

Med podiranjem suhega drevja na Mōravi (Foto B. B.)

Delavski svet je odobral sredstva tudi:

- Splošni bolnici Jesenice,
- Športnemu društvu Jesenice,
- Društvu invalidov Jesenice,
- Osnovni šoli Karavanških kurirjev (klubu mladih tehnikov),
- Namiznoteniškemu klubu Jesenice,
- za srečanje koroških partizanov itd.

Očitek, da vse, kar se da, namenimo le za osebne dohodke, torej ni čisto pravičen. Tudi obrobna pripomba, da za dedka Mraza v letu 1981 nismo namenili sredstev, ki jih zbirajo v občini, ne drži, o čemer se pisec članka lahko prepriča, če v našem računovodstvu pregleda potrdila o denarnih nakazilih. Enako se lahko prepriča, da imamo delavce, ki ne delajo vse samo za denar, ampak so žrtvovali veliko prostega časa za delo v delovni organizaciji in zato niso bili nagrajevani.

Glede urejenosti naših samoupravnih aktov pa sledi:

Po sprejemu zakona o združenem delu smo bili med prvimi delovnimi organizacijami, ki smo imeli našo interno zakonodajo usklajeno. Pri formiranju naših samoupravnih splošnih aktov smo sodelovali z občinsko komisijo za sprejemanje zakona o združenem delu in z družbenim pravobranilcem samoupravljanja. Vse sprejete samoupravne akte smo takoj po sprejetju poslali občinski komisiji, sindikatu in arhivu samoupravnih aktov pri republiškem sindikalnem svetu v Ljubljani in nanje dosedaj nismo dobili negativnih pripomb. Poleg tega je v letošnjem letu vse te akte pregledal Jernej Mlakar, bivši republiški inšpektor dela, ki je imel pripombo, da so naši akti s pravnega vidika sicer preobširni, za uporabo v praksi pa dobri.

Dopisnik v Železarju omenja, da imamo moderno opremljene počitniške zmogljivosti. Res imamo tri počitniške hišice in prikolico. Opremljene so primerno za normalni letni oddih, vzdrževane pa toliko, da ne propadejo. Zato smo imeli tudi več delovnih akcij za ureditev in vzdrževanje hišic.

Glede delitve osebnih dohodkov v Tehničnem biroju pa naslednje:

Osebni dohodki so se izplačevali delavcem na podlagi njihovega ovrednotenega dela po pravilniku o delitvi osebnega dohodka in skupne porabe.

Razpredelnice v tem pravilniku, po katerih se vrednoti delo, so plod 25-letnega razvoja in prirejene specifičnosti del v našem biroju. Povsem se strinjamo s trditvijo, da so člani komisije nekatere načrte prevrednotili in da občasno ni bilo pravičnega razmerja — to se je zares dogajalo. Da se to ne bi več zgodilo, je delavski svet imenoval posebno revizijsko komisijo, ki bo svoje ugotovitve vnesla v novi pravilnik in s tem odpravila anomalije.

Pisec članka v Železarju nas opozarja, da moramo več pozornosti

Zbor delavcev
Tehničnega biroja Jesenice

GASILCI SO ODSTRANILI GROZEČE SUHO DREVJE

Stare platane, okrasno drevje pred hotelom Korotan, ob poti k cerkvi v Murovi in pri vrtcu na Plavžu, so postale že nevarne. Med njimi je bilo nekaj povsem suhih debel, suhih pa je bilo tudi precej vej na tistih drevesih, ki so še kazala življenje.

Veje so se ob vetru ali pozimi zaradi težkega snega lomile in nezavarovano odpadale. Lahko bi pri tem poškodovale kakšnega pešca, povzročile prometno nesrečo na cesti, tiste, ki so stale nasproti Korotanu, pa bi lahko padle celo na železniški vozni vod.

Da ta nevarnost ne bi več ogrožala ljudi in naprav, so se pri krajevni skupnosti Plavž dogovorili, da jih bodo požagali in odstranili. Iskali so izvajalca, ki ga v začetku ni bilo. Ko so za to zvedeli gasilci, je zadeva stekla. S pomočjo nove velike avtomatske lestve, ki jo upravljajo gasilci in reševalci poklicne gasilske in reševalne čete Železarne, so se pri Gasilskem društvu Jesenice — mesto odločili, da skupno opravijo to

posvetiti druženopolitični aktivnosti, s katero se razen redkih izjem ne moremo ravno pohvaliti. K temu moramo dodati, da je izven delovne organizacije brez funkcij le 11 članov Biroja, vsi ostali pa delujejo v krajevni skupnosti in nekateri v regijskih in republiških organih.

Na vprašanje dopisnika in našega kritika, kakšna je moralna in politična ter socialistična odgovornost delavcev in komunistov v Tehničnem biroju Jesenice, lahko odgovorimo naslednje:

Takoj po vrednotenju dela v juliju, ko je prišlo do ekstremnih nepravilnosti, se je sestal kolegij, limitiral višino izplačil in preprečil izplačevanje osebnih dohodkov po postavkah, ki niso v skladu s katalogom del in pravilnikom o delitvi osebnega dohodka. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata in osnovna organizacija zveze komunistov sta zahtevala, da je takoj potrebno uskladi-ti osebne dohodke z dogovorom in ugotovila, da je bil odnos med pridobivanjem in delitvijo dohodka neustrezen.

Osnovna organizacija zveze komunistov je takoj predlagala potrebne in nujne ukrepe, in sicer:

1. Višina osebnega dohodka se mora gibanj v okviru dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka.

2. Čimprej popraviti pomanjkljivosti v pravilniku o delitvi OD.

3. V komisijo za vrednotenje dela imenovati tiste delavce, ki zelo dobro poznajo specifičnosti posameznih del tudi v podrobnosti.

4. Dohodek DO se mora deliti v skladu s 59. členom, druga točka zakona o združenem delu.

5. Nameniti je treba več sredstev za amortizacijo, tehnična sredstva za obdelavo tehnične dokumentacije, za odplačilo posojila za poslovne prostore, da se sprostijo sredstva v bankah za potrebe drugih delovnih organizacij.

6. Raziskati je treba možnosti sofinanciranja z drugimi delovnimi organizacijami in odpreti nova delovna mesta ter s tem zagotoviti socialno varnost starejšim delavcem.

Tudi samoupravna delavska kontrola je na nepravilnosti ostro reagirala, opozorila na anomalije in predlagala ukrepe za sanacijo položaja in način za pravičnejše porazdeljevanje dela in dohodka med delavce.

Delavci Tehničnega biroja Jesenice se zavedamo svoje odgovornosti v naši družbi in bomo skupno z druženopolitičnimi organizacijami v naši delovni organizaciji aktivirali vse sile, da stanje normaliziramo in spravimo v pravilno sorazmerje, ki ga od nas pričakuje naša socialistična družba. Čudimo pa se, da iz ene napake, ki smo je zagrešili, lahko nastane tako tendenciozno obravnavanje v javnih občilih.

Zbor delavcev
Tehničnega biroja Jesenice

GASILCI SO ODSTRANILI GROZEČE SUHO DREVJE

Stare platane, okrasno drevje pred hotelom Korotan, ob poti k cerkvi v Murovi in pri vrtcu na Plavžu, so postale že nevarne. Med njimi je bilo nekaj povsem suhih debel, suhih pa je bilo tudi precej vej na tistih drevesih, ki so še kazala življenje.

Veje so se ob vetru ali pozimi zaradi težkega snega lomile in nezavarovano odpadale. Lahko bi pri tem poškodovale kakšnega pešca, povzročile prometno nesrečo na cesti, tiste, ki so stale nasproti Korotanu, pa bi lahko padle celo na železniški vozni vod.

Da ta nevarnost ne bi več ogrožala ljudi in naprav, so se pri krajevni skupnosti Plavž dogovorili, da jih bodo požagali in odstranili. Iskali so izvajalca, ki ga v začetku ni bilo. Ko so za to zvedeli gasilci, je zadeva stekla. S pomočjo nove velike avtomatske lestve, ki jo upravljajo gasilci in reševalci poklicne gasilske in reševalne čete Železarne, so se pri Gasilskem društvu Jesenice — mesto odločili, da skupno opravijo to

B. B.

GREGORČIČEVE PLAKETE ZA LETO 1982

Na podlagi sklepa skupščine Telesnokulturne skupnosti Jesenice z dne 21. septembra o podelitvi Gregorčičevih plaket v letu 1982

RAZPISUJEMO

GREGORČIČEVE PLAKETE ZA LETO 1982

Za podelitev Gregorčičevih plaket so lahko predlagane organizacije ali posamezniki za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture,
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture,
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih,
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo, na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev lahko dajo vsi občani, telesnokulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi pisмено na naslov: Telesnokulturna skupnost Jesenice, Ledarska 4, do 1. novembra 1982.

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA DO 10. OKTOBRA

V mestni hiši je na ogled stalna arheološka, kulturnozgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V drugem nadstropju iste stavbe si lahko ogledate stalno razstavo Ljudska umetnost na Gorenjskem.

V Prešernovi hiši sta odprta Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galeriji Prešernove hiše si lahko ogledate razstavo Vizualna poezija avtorja Radomira Mašiča Kule z naslovom Ego sum ego.

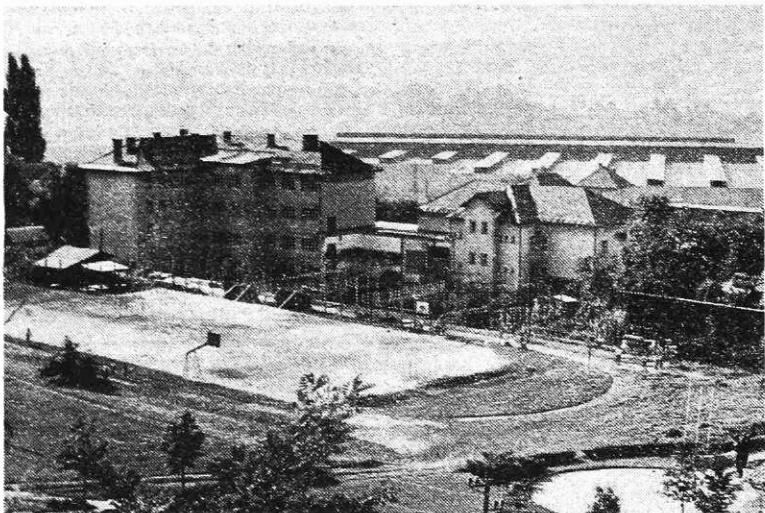
V galeriji mestne hiše je na ogled zgodovinska razstava Začetki organiziranega planinstva na Gorenjskem. V mali galeriji in stebriščni dvorani mestne hiše so na ogled likovna dela iz zbirke Gorenjskega muzeja.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji. V galerijskih prostorih si lahko ogledate razstavo Otroški avtoportret, delo učencev 6. razredov osnovne šole Simona Jenka iz Kranja.

Na prehodu med Titovim trgom in Tavčarjevo ulico je odprta stalna zbirka Kulturnozgodovinski spomeniki Kranja.

Razstave oz. zbirke so odprte vsak dan od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure (od 1. oktobra dalje pa od 16. do 18. ure), ob sobotah in nedeljah od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih so zaprte.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate poznosrednjeveški restavrirani kulturni spomenik Jenkova kasarna, ki je opremljen z etnološkim gradivom.

Gradbišče za osnovno šolo Karavanških kurirjev NOV na Koroški Beli (Foto I. Kučina)

AMATERSKO GLEDALIŠČE TONE ČUFAR JESENICE OBJAVLJA REPERTOARNI NAČRT in RAZPIS ABONMAJA za sezono 1982/83

Abonmajski program obsega:

a) predstave domače igralske skupine:

1. Gregor Strniša: SAMOROG (poetična drama)
2. Ivo Brešan: IGRA HAMELETA V SPODNJI MRDUŠI (komedija)
3. Eugene Ionesco: PLEŠASTA PEVKA (antiigra)
4. Jean Anouilh: ORKESTER (komedija)
5. Anton Leskovec: KRALJICNA HARIS (drama)

b) gostovanja drugih skupin:

1. Miloš Mikel: DIREKTNI PRENOS (nastop Zlatka Sugmana)
2. gostovanja gledališč s po eno predstavo:
 - MG Ljubljana, SLG Celje, PG Kranj, Šentjakobsko gledališče Ljubljana

3. štiri gostovanja amaterskih gledaliških skupin s po eno predstavo.

Izven abonmajskega programa bo gledališče pripravilo lutkovno igrice ob novem letu in imelo v gosteh železarske gledališke skupine ob letošnjem igriškem srečanju.

Vpis v abonma letos obsega skupno osem predstav (pet domačih, nastop Zlatka Sugmana ter po eno gostovanje gledališč in amaterskih skupin). K vpisu v abonma so vabljeni tako delovni kolektivi (osnovne organizacije sindikata), kakor tudi posamezniki. Kolektivni naročniki bodo prejeli za gostovanja gledališč in amaterskih gledaliških skupin po eno vstopnico na vsake štiri naročene.

Cena za celoletni abonma (8 predstav) znaša 320,00 din (20 % popust), za dijake in upokojece pa 200,00 din (50 %).

Podrobna pojasnila lahko dobite v pisarni gledališča, kjer bodo vpisovali abonente vključno do 1. oktobra 1982.

JESENSKI KROS

Komisija za množičnost in rekreacijo pri ZTKO Jesenice organizira za Savo — pri Zvagnu v četrtek, 7. oktobra, ob 15.30 jesenski kros.

Prijave bomo sprejemali eno uro pred pričetkom na štartu.

KATEGORIJE: mali šolarji 250 m; 1971 in mlajši CI-CE 500 m; 1970 in 1969 MPI-MPE 1000 m; 1968 in 1967 PTPI-PE 1000 m; 1966 mlaj, mladinke 1500 m; 1965-1964 st. mladinke 2000 m; 1966-1965 ml. mladinci 2000 m; 1964-1963 st. mladinci 3000 m; 1963-1962 članice 2000 m; 1962 in starejši — člani 5000 m; 1952 in starejši — rekreativke 1500 m; 1947-1942 ml. rekreativci 4000 m; 1941 in starejši — st. rekreativci 4000 m; pripadniki JLA 3000 m;

Prvi trije iz vsake kategorije dobijo medalje, ekipni prvak šolskih športnih društev pa pokal in trajno lano.

Mali šolarji tekmujejo v četrtek dopoldan ob 9.30 in za to kategorijo niso predvidena priznanja.

VSAKOLETNO ŠPORTNO TEKMOVANJE ČLANOV DU SLOVENIJE

Društva upokojevcev v Sloveniji že več let organizirajo razna športna rekreativna tekmovanja v okviru društev, občin, regij, z zaključkom na nivoju republike, kjer se zberejo športniki iz devetih regij.

Športniki — upokojevci iz jeseniške občine so tekmovali v treh panogah in to v kegljanju na asfaltu, streljanju z zračno puško in balinanju. V občinskem tekmovanju so bile najboljše ekipe: v kegljanju na asfaltu ekipa DU Jesenice, ta ekipa je zasedla tudi prvo mesto v regiji in se tako uvrstila v zaključno tekmovanje v republiko; v streljanju z zračno puško ekipa DU Javornik-Koroška Bela, vendar se ni udeležila regijskega tekmovanja in tako izpadla iz nadaljnjega tekmovanja; v balinanju je bila prva ekipa istega društva, v regijskem tekmovanju pa je prvo mesto zasedla ekipa balinarjev DU Radovljica in si tako pridobila pravico tekmovanja v republiko.

V soboto je bilo v Trbovljah zaključno tekmovanje v kegljanju na asfaltu in v balinanju pod pokroviteljstvom občinskega sveta sindikatov.

Tekmovanje je bilo organizacijsko na zelo visoki ravni, sprejem upokojevcev — športnikov pa je bil nad vse slaven in pri srčen. V tekmovanju v kegljanju na asfaltu in balinanju je nastopilo po devet ekip, to je iz vseh devetih regij. Gorenjsko regijo sta zastopali ekipi kegljačev z Jesenic in ekipa balinarjev iz DU Radovljica.

Ekipa kegljačev DU Jesenice je nastopila v postavi: Tomaž Čufar, Maks Vilfan, Srečo Štern, Milan Brest, Slavko Urban, Tone Groselj in Rudi Mandić. Tekmovali so se je v dveh borbenih partijah. Prva je bila ekipa kegljačev DU Novo mesto s 542 podrtimi keglji, druga je bila ekipa kegljačev DU Jesenice s 524 podrtimi keglji, tretja pa ekipa kegljačev DU Koper s 523 podrtimi keglji.

Na zaključnem tekmovanju je bilo tudi tekmovanje posameznikov na 50 lučev. Z Jesenic sta nastopila Tomaž Čufar in Srečo Štern. Izmed osemnajstih tekmovalcev je bil najboljši Tomaž Čufar z 234 podrtimi keglji. Ekipa kegljačev DU Jesenice je za doseženo drugo mesto prejela pokal, prav tako Tomaž Čufar.

Čufar za doseženo prvo mesto med posamezniki.

Z doseženimi rezultati tako ekipe kakor posameznikov smo zadovoljni, prav posebej se, če upoštevamo, da jeseniški kegljači — upokojevci niso imeli rednih treningov celo poletje, ker je bilo jeseniško kegljišče v popravilu. Če bi imeli tedensko redne treninge, bi jim prav gotovo ne ušlo prvo mesto, saj je bila razlika le 18 podrtih kegljev. Tako prav lahko štejemo jeseniško ekipo med najboljše, prav posebno še zaradi tega, ker se ta ekipa udeležuje tudi meddruštvenih tekmovanj na širšem območju Slovenije.

Upokojevci, združeni v šestih društvih upokojevcev v jeseniški občini, bi lahko tudi v ostalih panogah, kot sta balinanje in

streljanje z zračno puško, dosegali tako kot kegljači prva mesta v Sloveniji, seveda bi bilo potrebno bolj organizirano trenirati, pa tudi športni referenti bi morali svoje delo bolj vestno opravljati.

Vsaokoletna tekmovanja v različnih športnih panogah mobilizirajo širok krog upokojevcev, predvsem v posameznih društvih in na območju občin, kjer so ta predtekmovanja. Na območju občine Jesenice moramo pridobiti upokojevce tudi k ostalim športnim panogam, kot so: kolesarjenje, ribarjenje, gobarjenje in podobno. Posebno pozornost bo potrebno posvetiti tudi rekreaciji upokojevcev.

Na Jesenicah imamo še vrsto dobrih športnikov, ki bi lahko, če bi se vključili v DU, dvignili že doseženo kvaliteto in bi lahko posegali po prvih mestih tudi v republiškem merilu.

Stane Torkar

DOMA JIM JE POSTALO PRETESNO

Sijajne zmage in dosežke zadnjih let v zasneženih in ledenih stenah in vrhovih Makaluja (8481 m), Everesta (8848 m) in Lhotseja (8511 m) so naši vrhunski plezalci in alpinisti potrdili tudi letos s svojo prvo žepno himalajsko odpravo v prek 4000 m visoke stene šestega osemtisotaka Daulagirja (8167 m) in še prav posebej z izrednim uspehom v 6000 m visoki južni steni Aconcagua (7035 m) in tako odločno in uspešno stopili med elito svetovnega alpinizma.

Za zmagovalci strmin in višin Makaluja, Everesta in Lhotseja stopa številni in tehnično sposobni kader mladih plezalcev in alpinistov, ki odpira nove strani v zgodovini našega plezalnega športa in alpinizma, ki se ne boji zmagovati tudi tam, kjer je treba znati tudi mnogo tistega, česar se niso učili nikjer in od nikogar.

V preko 65 alpinističnih sekcijah in odsekih pri planinskih društvih širom Slovenije se v planinsko alpinističnih solah, tečajih, na predavanjih, v taborih in drugih oblikah solanja usposablja mladi plezalci in alpinisti, ki nečesto spati na lovcih svojih učiteljev in vzornikov, ki so jim leta in leta vzgojno kazali težko in nevarno smer v svet gor, ki se strmo dvigajo do neba.

Trda šola našega plezalnega športa in alpinizma je vzgojila in prekalila v

kratkem času zaupanja vredne naslednike številnih himalajcev. Številni mladi, mnogo obetajoči, iz ljubljanskih, domaških, škofjeških, tržičkih, kranjskih, kamniških, primorskih, idrijskih in drugih alpinističnih sekcij in odsekov nenehno uspešno napadajo zidove sten v Pakienici, Oslu, Kleku, Prentu in Dumitoru, ne zane pa jim tudi niso najtežje prevese in prepadne stene v drugih ostalih, kjer so smeri ocenjene s VI. in VII. težavnostno stopnjo, kar pomeni višek težavnosti in zmogljivosti.

Letošnja predjubilejna slovenska planinskoalpinistična sezona je pokazala, da je našim vrhunskim plezalcem in alpinistov v domačih stenah postalo pretesno. Iz težjih prevesev sten v Siroki peči, Spiku, Travniku in Šitah se vedno pogosteje ozirajo v prepadne Dolomite, Presenelo, Civetto in druge gorske skupine, kjer se sola in vzgaja smetana svetovnega alpinizma. Tudi v steni smrti, severni steni Eigerja, so se letos potrdili naši solo plezalci Francček Knez in Nejc Zaplotnik, podprene vloge niso igrali tudi v Grandes Jorasses, Grindelwaldu in drugje, kjer so se v prejšnjih nad prepadi pogostokrat srečali s plezalci in alpinisti svetovnega imena.

Cihulova smer v Siroki peči in Spiku, zajeda v Šitah, ekstremno težka plezalna smer JLA v Šitah, smeri v južni steni Planje nad Belim potokom in druge, težje smeri niso več neznanke za neustrašene plezalce iz Slovenske Bistrice ali Gorice ali obalnega in drugih alpinističnih odsekov, kjer se načrtno solajo in vzgajajo mladi.

Letošnja sezona je po doseženih uspehih v domačih gorah, Dolomiti, zahodnoalpinističnih Alpah in Alpah sploh nad vse spodbudna in razveseljujoča. Nekateri mladi so v letošnjem poletju okusili tudi vabo peruanskih Andov, Dauphinejev in drugih gorskih skupin, kjer se je treba znati boriti s strminami in višinami v suhih skali izven vertikalne ali v strmih zasneženih in ledenih ozebnikih.

Pri načrtnem solanju mladih plezalcev, bodočih alpinistov, pred katerimi stojijo velike in težke naloge, je z radostjo opaziti manj mladostne zagnanosti in predznosti, toda toliko več nujno potrebne znanja, psihične in fizične kondicije in previdnosti.

Pozitivna je tudi ugotovitev, da se je v letošnjem poletju pripetilo mnogo manj plezalno-alpinističnih nesreč kot v dosedanjih letih. Poleg osemnajstih smrtno nesrečnih gornikov sta letos umrla tudi dva velika planinca, prof. Ivan Michler in Cio Debeljak.

Kljub pomanjkanju časa so plezalci in alpinisti precej pomagali pri gradnji planinskih objektov na planini Jezero, v dolini Voje, pri gradnji nujno potrebne zidave iz Zlatnice na Kriške pade in Pogorje. Vse to v domači in domači okolici, na Spiki nad zadnjo 7. etazo, pri gradnji nove spodnje kočice na G. in drugje. Svoj delež so prispevali tudi v večavi Triglavskega doma na Kredarici.

Kakor vsako leto sta tudi letos od naša vrhunska alpinista (Andrej Šturm in Bojan Polak) kot inštruktorja v Šitah, kjer se solajo tamkajšnji vodniki.

Izredno odmenost in mednarodnem alpinističnem svetu so dosegli tudi naši alpinisti z zmago nad najvišjim vrhom Sovjetske zveze Pik Komunizma, kjer so dosegli jugoslovanski ženski višinski rekord 7495 m.

Letošnja poletna planinskoalpinistična sezona se počasi izteka, zadnje naveze se v tokavah, zlebovih, zajedah, grebenih in vrhovih že srečujejo z zgodnjimi snežnimi padavinami, ranimi slani in požledom. Kmalu bodo morali kandidati za naše bodoče alpinistične odprave krepke prijeti cepine in si navezati žerjnce. Za prvo silo si bodo privoščili plezalne vzpone v ledenih slapovih Luciferja ali sinjih slapovih pod Češko kočico nad Jezerskim, da bodo dobro pripravljani na visoko postavljene in težko dosegljive cilje v jubilejnim letu, devetdesetletnici slovenskega planinstva, od 1892 do 1982, ko pričakujemo od njih velike in pomembne uspehe in zmage, s katerimi bomo potrdili naše dosežke v Makaluju, Everestu, Lhotseju, Daulagirju in Aconcagui.

Uroš

DESET LET ZVESTOBE

Brez urnika ali šolskega zvonca vemo, da se prvi četrtek v septembru dobimo. Članice TVD Partizan Zirovnica smo letos z novim šolskim letom vstopile v deseto leto rekreacije za ženske.

V začetku leta 1973 je bilo na sestanku TVD Partizana predlagano, da bi ženske začele z rekreacijo, saj tako velika krajevna skupnost, kot je zirovniška, takrat res ni imela nobenega organiziranega življenja v telesno-vzgojnem smislu. Pobudnica za tako skupino je bila med drugimi tudi Rahela Čop, ki ves čas članice tudi vodi.

Prvič smo se sestale 5. aprila 1973. Takrat verjetno res ni nihče verjel, da se bomo tako vestno in vztrajno udeleževale rekreacije. Za zaposleno in za kmečko ženo, za mater in gospodinjico sta ti dve uri v četrkih od 20. do 22. ure začele pomeniti nek doživljaj in neko spremembo v današnjem hitrem tempu življenja. Mnoge so začele hoditi in opustile, prišle so nove, pa so spet odnehle in spet druge in vse, ki so nehale hoditi, so si poiskale ustrezen izgovor za to. Tistih, ki smo vztrajale, ni mnogo za tako veliko krajevno skupnost. Število se giblje od 12 do 20, seveda je odvisno od raznih neodločljivih obveznosti s šolarji, domom ali službo. Vendar smo tako navdušene, da nam je vsaki posebej žal, če enkrat »manjka«.

V začetku je nekam čudno zvenelo po vasi, da hodimo k telovadbi, kakor da doma ne bi imele kaj početi. Ti dve uri enkrat na teden nič ne spreminjata, če bi človek prej ne opravi svojih dolžnosti.

Kmalu so se nas domači in vaščani navadili. Ve se, da nas v četrtek zvečer ni doma, ve se, da dvorana Svobode ob igrah ali proslavah ne bo prazna, ker bomo zasedle vsaj eno vrsto, pa tudi pri delovnih akcijah smo vestno sodelovale, zlasti se leta 1975, ko se je v domu TVD Partizan veliko prenavljalo.

Zadnji teden v juniju se nekako poslovimo s piknikom, kamor lahko vsaka pripelje otroke od najmlajšega do največjega, da je tako veselje popolnejše. Septembra pa je tudi prva lepa nedelja naša, saj je pohod na Stol postal že kar tradicionalen. Tudi praznovanja 29. novembra, novega leta in 8. marca imamo interno, saj smo rade skupaj, čeprav kar v garderobi pred telovadnico in tako ni treba v javne lokale.

In kako se imamo pri »naši telovadbi«. Prva leta smo poleg prostih vaj veliko uporabljale tudi športne rekvizite: kožo, dvovinsko bradljo, švedsko skrinjo in kroge. Za zaključek je bila vedno igra med dvema ognjema, kar je našim prstom povzročilo precej poškodb in smo kmalu raje začele z odbojko. Po prenovi Partizana leta 1975 so odstranili oder in balkon in s tem je telovadnica postala večja. Namestili so koše, krogi pa se do danes niso namestili. Tudi ostale pomembne rekvizite smo pustile nekako ob strani, mnogo več pa uporabljamo blazine in kolebnice. V času Trefaltovega trim-

kanja na televiziji smo v četrkih vaje redno predelale.

Od vseh rekreacijskih skupin, ki so pričele z delom leta 1973 — dečki, deklice, mladinci, mladinke, članice, člani, smo se vsa leta obdržale le ženske. Ni nas premočilo ne slabo vreme, ne dober film na televiziji, pa tudi nekajkrat prav mrzla in za nekatere res oddaljena telovadnica, saj je krajevna skupnost dolga od Most do Rodin.

Zadnji dve leti smo s svojim zgledom pritegnile tudi mladinke, da so se resno oprijele dela v petkih, pa tudi morda nekam resno telovadijo ob sredah, saj se jim je zadnje čase res že kar očitalo: »Pa ženske pogledjte! Mladinke rade pridejo v četrkih tudi k nam, kar je za nas dokaz več, da je družba, ki jo sestavljamo, dobra. Brez kakšne samohvale upam trdit, da smo res dobra skupina, polna dobre volje in delovnega elana. Nikakor pa nismo zaključena družba, kakor mogoče katera misli; vedno smo vesele, če pride katera nova, še bolj pa, če med nami tudi ostane.

Mnoge smo ravno tu, v TVD Partizanu, začele igrati odbojko in se je tudi naučile, saj smo stare v razponu od 23 do 48 let in mnoge prej nismo imele možnosti za žogo. Za jesensko TRIM-ligo vedno izberemo najboljše in mnoge dobljene tekme so dokaz za resno in trdo delo. Da smo postale in tudi ostale tako homogena in disciplinirana skupina, pa velja največ zaslug naši »tovarišici« Raheli Čopovi, ki nas z mnogo truda in mnogokrat s polno mero potrpežljivosti vodi.

Sicer pa, pridite v četrkih ob 20. uri k nam, pa se same prepričajte, da deset let nismo vztrajale zaman. In upamo, da bomo še dolgo...

J. M.

Odbojka je najlepši del večera

Nepozabni bodo ostali naši skupni izleti

PROGRAM REKREACIJSKEGA DRSANJA NA DRSALEŠČU V PODMEŽAKLI

— sobota: od 15. do 17. ure
— nedelja: od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure.

Iz pisarne ŠD Jesenice

ŠOLSKO PRVENSTVO V KROSU

Bilo je lepo vreme in rosa se je še vedno lesketala v travi. Učenci smo se zbrali na pašniku pri hotelu Erika. Tekmovanje je dobro in hitro potekalo. Proga je bila kar zahtevna, saj smo tekli navkreber, ko pa smo tekli po klancu navzdol, so se nam noge premikale kar same od sebe. Pri teku so nam zelo pomagali navijači, ki so nam vlivali novih moči in poguma. Nekateri med nami so imeli tudi malo treme, ker so vedeli, da imajo premalo kondicije, da bi se dobro odrezali. Vendar pa se je po tekmi na obrazih šolarjev zrcalilo neizmerno veselje, saj je bilo podeljenih štiriindvajset diplom.

Ko smo se odpravili proti šoli, pa smo bili vsi veseli, razigrani in prijetno utrujeni.

Anamarija Oman,
7. r. OŠ JBO
KRANJSKA GORA

POUČUJEMO TUJE JEZIKE PO DOPISNI METODI

ČE ZARADI ODDALJENOSTI OD ŠOLSKIH CENTROV ALI POMANJKANJA ČASA NE MORETE OBISKOVATI PREDAVANJ, PRI-DITE NA DOPISNO DELAVSKO UNIVERZO LJUBLJANA:

- sami si boste določili čas, ritem in dolžino študija,
- stike s svojim profesorjem boste vzdrževali: pisмено, osebno, če želite, po telefonu.
- profesor vam bo poslal navodila za učenje,
- vi pa njemu naloge, ki jih bo popravljal in komentiral,
- po želji vam bo pisno, osebno ali telefonsko razložil, česar ne boste razumeli,
- prejeli boste učbenik, priročnik za samostojno učenje in ka-seto.

CENA 2.300 din.
Pokličite ali pišite na dopisno delavsko univerzo Univerzum, Ljubljana, Parmova 39, št. tel.: 061 310-021, 312-141, 312-133.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 2. oktobra, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini: Delikatesa — poslovalnica 7, Titova 7 in Delikatesa — Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu oktobru je za ob-čini Jesenice in Radovljica de-žurna lekarna na Jesenicah.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 2. oktobra: INTE-GRAL, TOZD MPPD Jesenice, Titova 67.

REŠITEV KRIŽANKE

37. ŠTEVILKE
ŽELEZARJA:

skovanka, Tovornik, činele, ČT, Bohinjsko, jok, Centa, TT, sled, Galo, Spartakus, kazalo, os, ambasador, vatelin, Storm, Istrani, Oleron, ZT, Rue, ŽT, tren, Leno, ora, Tesla, MO, TG, Logarska dolina, epoleta, otočanka, jarem, krožnik, Ra-ša, AD, Aare.

UGANKARSKI SLOVARČEK

NILIN — sodobni ruski pi-satelj (Pavel)
OKSER — višinsko širinska ovira pri parkurju, v konje-ništvu
OMERSA — lani umrlj slo-venski slikar (Nikolaj)
SARABANDA — počasen španski ples v 3 delnem taktu
SPODLJ — kostno, živalsko oglje

VABILO BORCEM JESENŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA

Vabimo te na zbor aktiva borcev Jeseniško-bohinjskega odreda za občino Jesenice, ki bo v petek, 8. oktobra, ob 16. uri v sejni sobi Skupščine občine Jesenice, Titova 78.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

2. in 3. oktobra amer.-ital. barvn. pust. film SUPER VOHLJAC; režija Sergio Corbucci, v gl. vlogi Terence Hill, ob 17. in 19. uri.
4. in 5. oktobra angl. barvn. akcij. film POBESNELI MAKŠ; režija George Miller, v gl. vlogi Mal Gib-son, ob 17. in 19. uri.
6. oktobra amer. barvn. krim. film SEDMERICA SEJE SMRT; režija Andy Sidaris, v gl. vlogi William Smith, ob 17. in 19. uri.
8. oktobra novozeland. barvn. kom. film NEUNICLJIVI MINI MORIS; režija Geoff Murphy, v gl. vlogi Kelly Johnson, ob 17. in 19. uri.
9. in 10. oktobra angl. barvn. pust. film NAPAD NA PLATFORMO JENIFER; režija Andrew V. Mc-Laglan, v gl. vlogi Roger Moore, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

2. in 3. oktobra angl. barvn. akcij. film POBESNELI MAKŠ ob 18. in 20. uri.
4. in 5. oktobra amer.-ital. barvn. film SUPER VOHLJAC ob 18. in 20. uri.
6. oktobra ZAPRTO!

7. oktobra amer. barvn. krim. film SEDMERICA SEJE SMRT ob 18. in 20. uri.
8. oktobra ital. franc.-angl. barvn. film RAJ ZA ŠOFERJE KAMIO-NOV ob 18. in 20. uri.
9. in 10. oktobra nem. barvn. sek. kom. film KLINIKA ZA SEKS ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

2. oktobra amer. barvn. kavb. film BEG NA DIVJI ZAHOD ob 20. uri.
6. oktobra angl. barvn. akcij. film POBESNELI MAKŠ ob 20. uri.
9. oktobra amer.-italij. pust. film SUPER VOHLJAC ob 20. uri.
13. oktobra nem. barvn. sek. kom. film KLINIKA ZA SEKS ob 20. uri.

KINO DOVJE

2. oktobra amer. barvn. glasb. kom. film BRATA BLUES ob 19. uri.
3. oktobra amer. barvn. kavb. film BEG NA DIVJI ZAHOD ob 19. uri.
9. oktobra angl. barvn. akcij. film POBESNELI MAKŠ ob 19. uri.
10. oktobra amer.-italij. barvn. pust. film SUPER VOHLJAC ob 19. uri.

SILVESTROVANJE V POČITNIŠKEM DOMU DU SLOVENIJE V IZOLI

Zaradi številnih vprašanj, kakšne so možnosti za silvestrovanje v počitniškem domu DU Slovenije, vam posredujem naslednjo informacijo re-cepcije doma:

»Vsakodnevna vprašanja glede rezervacije za praznik republike — 29. november, kakor tudi rezervacije v času novega leta, nam narekujejo, da vam posredujemo našo zamisel, kako izpeljati take termine.

Upamo, da bomo obojestransko strémeli za tem, da bomo napolnili naš dom z upokojenci, ki bodo bivali pri nas celo dekadno. Šele ko to ne bo mo-goče, bomo pristopili k rezervacijam za deljene termine oziroma trganju dekad.

Prednost naj imajo vsi prijavljeni upokojenci, ki bi želeli bivati celo dekadno v domu od 21. decembra do 1. januarja ali od 31. decembra do 11. januarja. Obračunali jim bomo normalni penzion, če imajo pravice do regresa, tudi regres.

Upokojenci, ki bi bivali v domu celo dekadno in bi v domu tudi silvestro-vali, bodo doplačali za silvestrovanje 800,00 din na osebo. Tisti, ki bodo v domu le nekaj dni, bodo doplačali 1.000,00 din na osebo in neupokojenci 1.200,00 din na osebo. Silvestrska večerja bo veljala na osebo 1.200,00 di-narjev za tiste udeležence, ki se prijavijo individualno.

Prijavit se je potrebno čimprej, kajti le tako bomo v domu lahko takoj pričeli z izdelavo programa, razporeda in vseh potrebnih dokumentacij, ki so potrebne.

Šele po prejetju vseh prijav bomo lahko dali generalno potrditev vseh rezervacij, seveda če se bodo vsa DU držala navodil.

Glede na citirani dopis pozivamo vse tiste, ki nameravajo silvestrovati ali preživeti v domu DU v Izoli dan republike, da se čimprej prijavijo.

Za KO DU občine Jesenice
Stane Torkar

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jese-nice vabi svoje člane na redni članski sestanek v soboto, 2. oktobra, ob 16. uri. Po sestan-ku bo zanimivo predavanje Stanka Ravnika o potovanju po Franciji. Predavanje bo spremljano s filmom.

V NAJEM SMUČARSKI DOM V ČRNEM VRHU

Športno društvo Jesenice DAJE V NAJEM SMUČAR-SKI DOM V ČRNEM VRHU nad Jesenicami.

Interesenti naj pošljejo pisne prijave ali se zgledajo osebno na upravi Športne-ga društva Jesenice, Ledar-ska 4, do 15. oktobra 1982.

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko in pozornost ob mojem živ-ljenjskem prazniku.

Miha Delopst

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Strojnih delavnic se ob odho-du v pokoj najiskrenejše zahvaljujem za pristrčno in nepozabno poslovilno srečanje, dragocena darila in zares lepe poslovilne besede vodilnih sode-lavcev.

Vsem želim veliko medsebojnega razumevanja in uspehov pri delu.

Tilka Avguštin

ZAHVALA

Anton Komljanec s Tomšičeve ceste se najlepše zahvaljujem za vrnitev izgubljenega papagajčka.

Lepa hvala!

Tanja Šebjanič

ZAHVALA

Ob prerani in nenadni smrti naše-ga moža in očeta

SLAVKA OMANA

še zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti. Za-hvaljujemo se delavcem tozd Valjar-na bluming-štekel za venec in denar, sošolcem tretjega razreda in ravnateljstvu osnovne šole bratov Žvan iz Gorij za spremstvo. Hvala tudi pra-porščaku in vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali. Še enkrat lepa hvala.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

ALBINE STRAJNAR

se iskreno zahvaljujem vsem sode-dom in znancem za pomoč, darovano cvetje in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem sosedu Pavlu Trplan za pomoč in tolažbo v času njene bolezni.

Vsem še enkrat iskrena hvala.
Hčerka Tilka
in sin Franci

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata Žele-zarne se iskreno zahvaljujem za de-narno pomoč za termalno zdravljenje v toplicah.

Enako zahvalo izrekam tudi dok-torju Resmanu za njegovo priporočilo, da mi je bilo omogočeno še brez-plačno letovanje v Biogradu na mo-ru.

Jernej Intihar

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne orga-nizacije sindikata TOZD Plavž se za-hvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

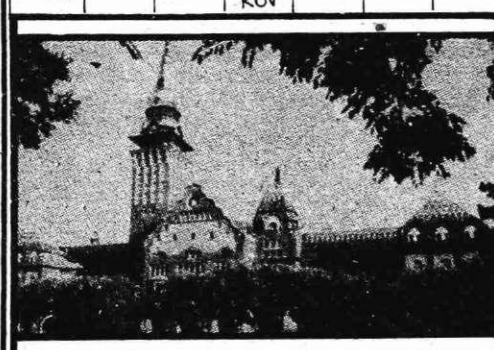
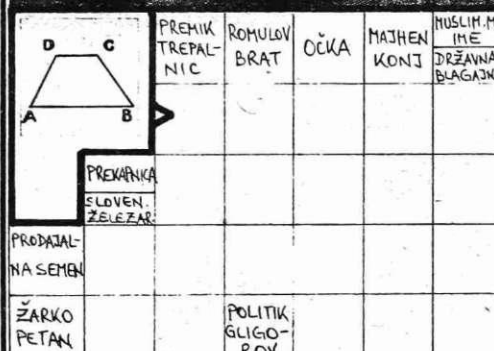
Mesud Pivač

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Željarna se najlepše zahva-ljujem za vso pozornost, denarno po-moč in izrečena sožalja ob tragični smrti mojega brata.

Še enkrat vsem lepa hvala.

Venčeslav Lapanja

KOSTNO ŽIVALSKO OGLEDJE	PRIPOM. ZA NEKJ KOTOV	LOVSKI PLEN	PLANOTA V JULIJ. ALPAH	IVAN VIDIC	SODOBNI RUSKI PISEC (PAVEL)	NAPOVE- DOVALKA GLADEK	ANTON ASKERC	SL. SLOVAR (NIKOLAJ)	ANGL. POP GLASBENIK (BRIAN)	MONGOL. VLADAR
GRUEA GRUVA	USNEN TRAK	IT. DENAR- ENOTA	ARAFAT	SL. ŽEN- TEJNIK ZAJEČAR	SESTAVIL RONNER	LAST. SVOJINA SAMUEL	RIH. BOG. PLODNOSTI IVAN MINATTI	PREBIVAL- STVA V AFRIKI	ORIENTAL. UT. ENOTA NESTO V DALMAC.	TANTAL
TEKOČA VODA RAZTRO- SITEV	USTANOVIT. KRŠČ. VERE ANTON NALLIS	MLINSKI ZLEB PREBIVAL- ALBANCIJE	DOVRŠNI PRETEKLI CAS	SRBSKO M. IME BIVŠI ČESKI NTENOVIG	LEO MARTIN BIVŠI VJAD. NASLOV	CAČAK DANE ZAJC	IME FILM. IGRALCA NOVARRA	PREBIVAL- STVA V AFRIKI	OKROGLA PLOŠČA	ITALIJ. LETO- VIŠČE
PREKOPAN SLOVEN. ŽELEZAR	PRODAJAL- NA SEMEN	ŽARKO PETAN	POLITIK GLIGO- ROV	POČASEN SPANJSKI PLES	MEŠTO V NOTRAN. DALMACIJE	OVIRA V KONJE- NIŠTVU	LJUBKON. Ž. IME	PRIPRAVA RAZDELITEV RADIJ	IME NOGON JOVANICA	

ZMAGA PROTI OLIMPIJI

JESENICE : OLIMPIJA 7:2
(1:0, 3:1, 3:1)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 1500, sodniki Jakič Ljubljana, Petrič in Rozman v Jesenici; strelci: 1:0 Klemenc 8, 2:0 Klemenc 21, 3:0 Raspet 23, 3:1 Groselj 27, 4:1 D. Horvat 35, 5:1 Klemenc 43, 5:2 Paulin 44, 6:2 M. Pajc 46, 7:2 Jug 49; kazenske minute: Jesenice nič, Olimpija dve minuti.

Jesenjski hokejisti so torej zabeležili prvo zmago v pokalu Karavank in to proti tradicionalnemu nasprotniku. Zmaga je bila povsem zaslužena, lahko pa bi bila še višja, saj je bil najboljši posameznik gostov vratar D. Lomovšek. Igra sama ni navdušila. Le redke domiselnosti in hitre akcije so nas spominjale, da sta na ledeni ploskvi dve najboljši jugoslovanski moštvi. Če je dokaj slaba igra razumljiva za Olimpijo, saj ni nastopilo več njenih najboljših igralcev: Rudi in Gorazd Hiti, T. Lepša, Kovač, Sekelj... je za Jesenice nič, Olimpija dve minuti.

Čeprav so domačini zmagali, vendar ne moremo mimo njihove dokaj medle igre, čeprav so tudi nastopili brez nekaterih standardnih igralcev. V njihovi igri se iz tekme v tekmo ponavljajo enake napake, o katerih smo že nekajkrat pisali.

Na slabo razpoloženje gledalcev v dvorani v Podmežakli je vplivala tudi gosta megla, ki je motila večji del srečanja. Najbrž bi morali v dvorani postaviti dva ventilatorja, tako kot to delajo v Ljubljani, saj se bo podobno ponavljalo še v mesecu oktobru.

KAC : JESENICE 12:4
(2:2, 3:1, 7:1)

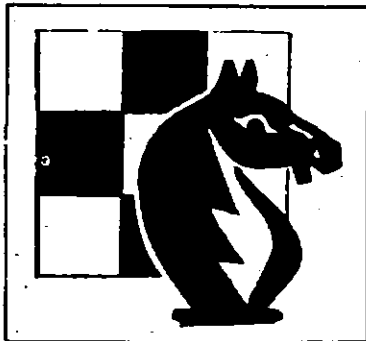
Mestna dvorana v Celovcu, gledalcev 600; strelca za Jesenice: Bešič trikrat in Suvak.

Ponovno srečanje s Celovčani je pokazalo kruto resničnost jeseniškega hokeja. Jeseničani so doživeli visok poraz, ki je še en dokaz več, da je lahko biti prvak v deželi, kjer se ne igra kvalitetni hokej, kakor hitro pa stopiš čez mejo, že dobiš zajetno »porcijo«.

Ljubitelji hokeja, ki spremljajo hokejske dogodke na straneh našega časopisa, se najbrž še spominjajo, da smo ob koncu sezo-

ne 1981-82, ko so Jeseničani osvojili dvajseti naslov državnega prvaka, govorili prav o tem. Namreč, da ne smemo zaspati na lovorikah in se trkati na prsi, če smo najboljši v nekvalitetni ligi, kot je jugoslovanska. Prava vrednost se pokaže v mednarodnih dvobojih. Kakšna je naša kvaliteta, smo spoznali že na začetku letošnje sezone, ko sta dve poprečni avstrijski moštvi KAC in Beljak dali štiri lekcije jugoslovanskemu prvaku. Spoznanje, ki je mučno, žalostno, vendar takšno, da kliče k temeljitim spremembam. Predvsem gre za spoznanje, da imamo na Jesenicah — po imenih — zelo dobre hokejiste, ki so že velikokrat dokazali, da znajo igrati soliden hokej. Toda ko se sestevamo letošnji učinek teh vrhunskih jugoslovanskih hokejistov, spoznamo, da je hore. Se huje je, če opazujemo, kakšna je igra moštva, ki nosi naslov državnega prvaka. Vse skupaj je resnično čudno, kajti igralci bi se morali zavedati, da imajo podporo v jeseniškem združenem delu, da takšnih problemov, kot so jih imeli na začetku prejšnjih sezon, ni. Predvsem mislimo na opremo, ki jo bo sicer potrebno obnoviti, toda najnujnejša je. Nimajo težav z ledom kot denimo Olimpija, ali pa Celje. Hokejisti Jesenic bi zato morali — z eno besedo — od sebe dati mnogo več. Zakaj tega ne, je v tem trenutku težko reči, naše mnenje pa je, da bi rešitev v vrstah jeseniških hokejistov morali poiskati v odkritem razgovoru vseh igralcev, strokovnjakov in tistih, ki skrbijo za jeseniški hokej. Igralci bi se morali tudi zavedati, da poleg pravice (beri solidnih pogojev) obstaja tudi dolžnost. Le-te pa so, če se so že odločili, da posvetijo del svojega življenja temu trdnemu, neizprosnemu, zahtevnemu in nevarnemu športu, da v treningu in tekme vložijo veliko več moškosti, borbenosti, skratka več sebe. Saj gre za hokej na ledu, ki mu pravijo najbolj »moška igra«, kjer moč in hitrost igrata največji vlogi. Če tega ni in ne bo, potem na tribunah dvorane v Podmežakli ne bo gledalcev. Če ne bo gledalcev, tudi podpore temu športu, ki ima globoke korenine v železarskem mestu, ne bo več.

D.

ŠAH

PRVI LETOŠNJI
TURNIR KRAJNINU

V soboto, 25. septembra, je bil v prenovljeni šahovski dvorani na Jesenicah prvi letošnji hitropotezni turnir v sezoni 1982/1983. Turnirja se je udeležilo štirinajst igralcev: zmagal pa je Lado Krajnc. Sledijo: Kosmač, Lužnik, Poljanšek, Ravnik, Rodman, Krničar, Kokošar, Bašič, itd.

GOSTOVANJE V KOSIJERČU

Jesenjska ekipa v postavi Soklič, Zorko, Krajnc, Pavlin, Rodman in Ravnik je sodelovala na velikem turnirju v Kosijerču, kamor je odpotovala na povabilo tamkajšnjih šahistov. Na turnirju je sodelovalo 14 ekip. Jeseničani pa so osvojili tretje mesto. Zmagala je ekipa Proleterja iz Zrenjanina, druga je bila ekipa Zlatibor, itd.

POLFINALNI TURNIR JESENIC

V soboto, 2. oktobra, se bo v šahovskem domu na Jesenicah začel polfinalni turnir Jesenic, ki bo ob enem kvalifikacija na finalno prvenstvo za leto 1982. Nastopijo lahko vsi šahisti, ki imajo manjšo kategorijo od druge, ali pa da kategorije sploh še nimajo. Turnir bo trajal devet kol, za igralne dneve pa se bodo odločili igralci sami. Pričetek v soboto ob 18. uri.

TK

KOŠARKARSKA PRAVILA

11

OSEBNI DOTIKI

Čeprav se košarka teoretično igra brez dotika, je očitno, da se osebnimi dotiki ne da povsem izogniti, ko se deset igralcev z veliko hitrostjo giblje po omejenem prostoru. Primer: žoga je prosta, dva nasprotnika pa hitro steketa proti njej in trčita. Osebnih dotikov utegne biti močan, toda če sta oba v ugodnem položaju, da prideta do žoge in sta nameravala samo to, se zgodi, da igralca trčita, toda sodniki ne dosodijo osebne napake niti enemu niti drugemu.

Nasprotni primer: Igralec lovi žogo, nasprotnik za njim pa mu, ko skuša priti do žoge, skoči za hrbet. Napaka naredi slednji, čeprav igra na žogo. V tem primeru lahko tudi pri kritju od zadaj, je navadno kriv za dotik igralec, ki stoji zadaj, ker je njegov položaj glede na žogo in nasprotnika neprimerno. Če je osebnih dotikov posledica »dobronamerna« poskusa igre na žogo in če so igralci v takem položaju, da lahko utemeljeno pričakujejo, da bodo prišli do žoge brez dotika, ali če se trudijo, da bi se dotika izognili, se tak dotik šteje za slučajen in ga sodniki ne kaznujejo.

OSEBNA NAPAKA

Osebnostna napaka je napaka igralca, ki povzroči dotik z nasprotnikom.

Nepravilno blokiranje (odviranje) je osebna napaka, s katerim se ovira napredovanje nasprotnika, ki nima žoge. Držanje je osebna napaka z nasprotnikom, s katerim se ovira svoboda njegovega gibanja.

Kritje od zadaj, ki pride v osebni dotik, je osebna napaka. Sodniki posebno pazita na to vrsto napak. Dejstvo, da poskusa priti obrambni igralec do žoge, ga ne opravičuje, da povzroči osebno napako z igralcem, ki ima žogo. Če obrambni igralec povzroči osebno napako pri poskusu, da bi prišel do žoge iz neprijetnega položaja, bo kaznovan.

Igralec ne sme držati, odvrniti, udarjati ali spotikati nasprotnika ali ovirati njegovo gibanje z razširjenimi rokami, z rameni, boki ali koleno, ne sme se z roko dotikati nasprotnika, razen če se slučajno dotakne nasprotnikove roke na žogi, ko skuša priti do nje. Če nasprotnik meče na koš, ta olajšava ne velja.

Dotik, ki ga povzroči obrambni igralec s približevanjem za hrbet nasprotnika, ki ima žogo, je oblika odviranja. Dotik, ki ga povzroči igralec, ki meče na koš, s silo svojega gibanja, je oblika zaletavanja in se kaznuje z osebno napako (v napadu). Igralec, ki vodi žogo, se na svoji poti ne sme zaleteti v nasprotnika ali se ga dotakniti, niti ne sme poskušati voditi med dvema nasprotnikoma, ali med nasprotnikom in mejno črto, razen če ni razmik tak, da lahko upravičeno pričakuje, da bo prišel skozi brez dotika. Če igralec, ki vodi žogo, uspe brez dotika priti mimo nasprotnika, dovolj je, da pride pred njega z glavo in z rameni, je za kasnejši dotik bolj odgovoren nasprotnik. Če ima igralec, ki vodi žogo, prosto pot, ga obrambni igralec ne sme zrniti s te poti. Če ima nasprotnik možnost, da se postavi na tej poti v pravilni obrambni položaj, se mora igralec, ki vodi, izogniti dotiku tako, da spremeni smer ali da konča vodenje. Ko pride do osebne napake, se ta vpiše prekršitelju v vseh primerih, poleg tega pa:

a) če je napaka storjena na igralcu, ki ne meče na koš, daje žogo v igro moštvo, ki ni napravilo napake in to izza bočne črte z mesta, kjer je bil storjen prekršek.

b) če je napaka storjena na igralcu, ki meče žogo na koš:

— če je zadetek dosežen, izvajalec pa je bil nepravilno oviran, ko je po odskoku še držal žogo, koš velja, izvajalec pa meče še en prosti met.

— če je zadetek dosežen, izvajalec pa je bil nepravilno oviran, ko je bil po odskoku še v zraku, vendar je žoga že zapustila njegove roke, koš velja, toda dodatnega meta ni.

— če zadetek ni dosežen, se izvajata dva ali trije prosti meti.

— dva če je bil osebni dotik storjen, ko izvajalec meta po odskoku ni več držal žoge z rokama.

— trije, če je bil nad igralcem storjen prekršek, ko je ta po odskoku še držal žogo z rokama.

NAMERNA NAPAKA

Namerna napaka je osebna napaka, ki jo storijo igralci namenoma. Po svoji težnosti spada med osebne napake in izključujočo napako. Igralec, ki se namenoma ne ozira na žogo in povzroči osebni dotik z nasprotnikom, ki ima žogo, naredi namerno napako. To velja tudi za napake, storjene na igralcu, ki nima žoge. Tudi igralec, ki ima žogo, lahko naredi namerno napako, če se namenoma dotakne nasprotnika.

Namerno osebno napako mora sodnik dosoditi tudi takrat, ko igralci s tako napako dobijo prednost.

Primer: Igralec A se je znašel sam med dvema napadalcema B, ki pridirata proti košu. Da bi preprečil zadetek, napravi napako. To je namerna osebna napaka, ki se kaznuje z dvema prostima metoma.

OBOJESTRANSKA NAPAKA

Obojestranska napaka nastane, kadar dva igralca nasprotnih moštev približno istočasno naredita osebno napako drug na drugega. V primeru obojestranske napake se ne dosodi prosti met, osebna napaka pa se vpiše obema prekršiteljema.

Žoga se da v igro v najbližjem krogu s sodniškim metom med ta dva igralca.

VECKRATNA NAPAKA

Večkratna napaka nastane, kadar dva ali več soigralcev približno istočasno naredi osebno napako na istem nasprotniku. Če nasprotniki naredijo dve ali več osebni napaki na enega igralca, se vsakemu prekršitelju vpiše po ena napaka, oskodovalnemu igralcu pa se dosodi dva prosta meta ne glede na število napak.

PRAVICA IZBIRE

Moštvo, kateremu sta dosojena dva ali trije prosti meti, ima pravico izbire, da izvede proste mete, ali da žogo v igro na sredini bočne črte.

O tem določa kapetan moštva, ki mora takoj in jasno pokazati sodniku, da bo dalo moštvo žogo v igro izza bočne črte. Odlašanje kapetana pri izkoriščenju pravice izbire je kršitev in se izvedeta dva prosta meta.

IZKLJUČUJOČA NAPAKA

Vsaka težka, nešportna osebna napaka je izključujoča osebna napaka. Igralec, ki naredi tako napako, mora biti izključen in takoj odstranjen iz igre.

PET NAPAK IGRALCA

Igralec, ki naredi pet osebni napak (ali tehničnih), mora zapustiti igro.

OSEM NAPAK MOŠTVA

Ko naredi eno moštvo osem osebni (tehničnih) napak v enem polčasu (podaljški se štejejo za del drugega polčasa), se vsaka naslednja napaka igralca kaznuje z dvema prostima metoma.

S predstavitvijo pravic košarkarske igre smo predvsem hoteli pomagati gledalcem te športne panoge, da bodo lažje spremljali dogodke na košarkarskih igriščih neposredno ali prek televizijskih zaslonov. To naj bi bil tudi prispevek k športni vzgoji vedno številnejših ljubiteljev košarke.

KONEC

MB

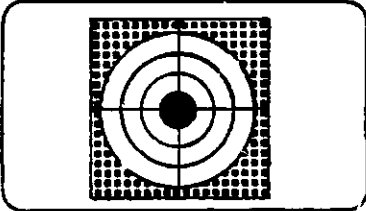
MLADINCI PRVI V AVSTRIJI

Na povabilo kluba WSG Radenthein se je preteklo soboto in nedeljo mladinsko moštvo košarkarskega kluba Jesenice udeležilo turnirja v Radentheinu. Sodelovala so štiri moštva: domači WSG, WAT 22 z Dunaja, BK Klosterneuburg z Dunaja in Jesenice.

Jeseničani so vse tri nasprotnike nadigrali in osvojili lep pokal v trajno last.

Rezultati: BK Klosterneuburg : Jesenice 18:92 (9:38), WSG Radenthein : Jesenice 44:87 (18:30), WAT 22 : Jesenice 65:74 (34:42).

Koš za Jesenice so dosegli: Trifkovič 54, Lunder 56, Narobe 15, Alibegović 32, Brgant 72, Stanojevič 22.

JESENIŠKI STRELCI V POBRATENEM VALJEVU

Desetega septembra je odpotovala z Jesenice v pobrateno mesto Valjevo ekipa štirih strelcev občinske strelske zveze Jesenice na tekmovalstvo za PREHODNI POKAL POBRATENIH MEST.

Ekipo so sestavljali: Pavel Jezeršek in Vojko Grebensek, člana SD TRIGLAV Javornik-Koroška Bela in Jože Hlebanja ter Andrej Janša iz SD JANEZ MRAK iz Mojstrane.

V Valjevu so se tekmovalci udeležili še ekipe iz pobratenih mest: JAJCE, ZADAR, NIKŠIĆ, KARDELJEVO in VALJEVO kot organizator.

Na dan prihoda je bil v hotelu JABLANIČA sestanek vseh ekip in vodji, da so se dogovorili o načinu oz. propozicijah tekmovalstva, ki se je naslednji dan, 12. septembra, pričelo ob 9.30.

Na sestanku so se vodje in tekmovalci spoznavali, čeprav je bilo to za večino udeležencev ponovno srečanje po enem letu. Tekmovalstvo namreč poteka že nekaj let. Lansko leto je bilo to tekmovalstvo na Jesenicah. V nedeljo smo se zbrali v prekrasnem strelišču za MK (malokalibrsko) in zračno puško, kjer se je pričel zagrižen boj za vsak osvojen krog. Tekmovalstvo se je končalo okoli 13. ure. Z nestrpnostjo smo vsi pričakovali rezultate na razglasni deski.

Zmagali so strelci iz mesta JAJCE pred ekipo iz mesta ZADAR, na tretje mesto pa se je uvrstila ekipa JESENIC, kar je dosegel v tem tekmovalstvu najboljša uvrstitev.

Med posamezniki se je Pavel Jezeršek z Jesenice uvrstil na odlično drugo mesto.

Organizatorju — mestu Valjevu gre vsa pohvala za priprave sprejem ekip in za dobro organizacijo tekmovalstva.

J. L.

PRVENSTVO ŽELEZARNE V KOŠARKI ZA LETO 1982

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne razpisuje prvenstvo Železarne v košarki za leto 1982.

Tekmovalstvo bo potekalo po pravilih košarkarske zveze Jugoslavije. Ekipa šteje deset igralcev, ki se neomejeno menja. Igra se 2x10 minut. Ekipa ima pravico do enega time outa v 10 minutah.

Ekipa, ki ni prišla na dvoboj, je tekmo izgubila z 10:0.

V primeru neodločenega rezultata se igra podaljšek 3 minute.

Prijave pošljite na sindikat Železarne (tel. 3266) do 13. ure danes, 30. septembra, nakar bo žrebanje v sejni sobi.

Izvedba tekmovalstva je zaupana košarkarskemu klubu Jesenice, vodja tekmovalstva pa bo Marko Božič.

SKUPNE UGOTOVITVE PREDSTAVNIKOV ZTKO JESENICE IN ŽELEZARNE O LETOŠNJEM OBČINSKEM TEKMOVANJU V PLOVANJU

V zvezi s člankom, ki je bil objavljen v glasilu Železar dne 9. septembra letos pod naslovom Ekipa Železar žrtve privatizacije, so se sestali predstavniki ZTKO Jesenice in Železarne Jesenice ter ugotovili naslednje:

1. Predstavniki ZTKO priznavajo, da so bile na letošnjem občinskem tekmovalju v plavanju narejene nekatere nepravilnosti, in sicer že v samih razpisnih pogojih, ki niso v skladu s pravili Plavalne zveze Slovenije in po katerih naj bi se tekmovalstvo izvedlo.

Na tekmovalju ni bil prisoten nihče od komisije za množično rekreacijo pri ZTKO, ki bi lahko reševal nastale spore.

2. Na organiziranih tekmovaljih je bilo opaziti posamezna odstopanja in nepravilnosti, katere povzročajo nepotrebna trenja in slabe odnose.

Na razgovoru smo prišli do nekaterih skupnih zaključkov v tem smislu, kaj je treba storiti v bodoče, da ne bi prihajalo do podobnih dogodkov, kot na letošnjem občinskem tekmovalju v plavanju.

V zvezi s tem naj ZTKO za prihodnje občinsko prvenstvo v plavanju uredi propozicije in druge samoupravne akte in jih uskladi s pravili Plavalne zveze Slovenije.

3. Ugotovljeno je bilo, da plavalni šport v jeseniški občini stagnira, zato je potrebno napore usmeriti v kvalitetnejši premik v tem športu, zlasti v pogledu izboljšanja dela plavalnega kluba, ki bi z večjo množičnostjo pridobil tudi na kvaliteti. Iz udeležbe na rekreacijskih akcijah je razvidno, da je zanimanje za to športno panogo veliko.

4. ZTKO je na seji izvršnega odbora pooblastil rekreacijsko skupino »Maraton 82«, da izvede vse rekreacijske akcije (plavalno šolo, plavanje v večernih urah, akcijo »na plavanje se dobimo«) vključno z navedenim občinskim tekmovaljem v plavanju.

Nesprejemljivo v zvezi s tem tekmovaljem pa je bilo, da je rekreacijska skupina

»Maraton 82« bila istočasno kot izvajalec tekmovalstva hkrati tudi udeleženec.

5. V bodoče naj se organizacija takšnih in podobnih tekmovalj ureja na samoupraven način prek pristojnih samoupravnih organizacij, ne pa da zlasti o pomembnejših organizacijskih vprašanjih odločajo posamezniki. Navedeno bo ZTKO v prihodnje tudi izvajala.

6. Dne 21. septembra letos je bil sklican sestanek predstavnikov ZTKO, ŠT Jesenice, plavalnega kluba Jesenice, TTKS in »Maratona 82«.

Na tem sestanku je bilo ugotovljeno, da je treba iti v napredek tega športa na Jesenicah in je zato potrebno v tej smeri angažirati vse dejavnike, ki bi kakorkoli pri tem pomagali.

Dogovorjeno je bilo, da se člani »Maraton 82« v čim večjem številu vključijo kot tehnični, organizacijski in strokovni kader v plavalni klub Jesenice.

S to vključitvijo se bo delo v plavalnem klubu lahko bistveno izboljšalo. Odboru »Maraton 82« pa bo le pod tem pogojem omogočeno nadaljnje delovanje in obstoj. Ta dogovor je vezan na sklep 10 ZTKO, da se ekipi »Maraton 82« odpove dosedanja patronat s strani ZTKO.

Sklenjeno je bilo tudi, da izvršni odbor SD Jesenice skliče delovno konferenco plavalnega kluba Jesenice, na katero bodo vabljeni vsi ljubitelji plavalnega športa. Na tej konferenci naj bi našli najboljše izhodišče za ponovni dvig plavanja na Jesenicah.

7. Taki in podobni dogodki kot so bili minuli, v zvezi z občinskim tekmovaljem v plavanju, niso v prid razvoju športa na Jesenicah. Zato vsi skupaj želimo nadaljnje povezovanje in sodelovanje v cilju razvoja telesne kulture na Jesenicah in boljših rezultatov v posameznih športih.

se nadaljuje)

JADRANJE NA DESKI

7

DESKA ZA ZAČETNIKE

Naučiti se jadrati na deski, ni posebno težko. Čeprav se na začetku mnogokrat kopamo, navadno po desetih urah učenja je uspešno krmarimo jadralno po mirni vodi. Uspeh učenja ni samo odvisen od naše pripravljenosti in spretnosti, ampak mnogo tudi od deske in njene opreme.

Na prvi začetniški deski se naučimo jadrati mnogo hitreje in z manj truda. Deska za začetnika mora biti robustna in stabilna.

Stabilnost je tista čarobna beseda, ki je za uspeh pri prvih poizkusih najpomembnejša. Še predno se naučimo voditi jadro in krmariti desko, moramo znati stati na deski in ostati na njej. Da deska leži stabilno na vodi, mora imeti ploščat spodnji del in majhno debelino. Zakaj? Širok ploščat spodnji del nudi pri strahih precej več upora kot zaokrožen trup. Tanka deska ima obenem se zelo nizko težnjo. Gredeji najo bolj dolgi in po možnosti poklopilni, saj se učimo jadrati v plitvi vodi, kjer pa lahko poškodujemo gredeji in desko.

Za prijetno in stabilno vožnjo je bolje, če imamo desko z večjim volumnom — od 200 do 220 litrov, tako da se ob premikih naprej ali nazaj, to je na premeč ali krmo, deska takoj ne potopi. Deske z večjo prostornino imajo tudi večji vzgon in zato ne reagirajo tako občutljivo.

Naslednja značilnost začetniške deske je zmerne sposobnost zavijanja, da se nam ob vsakem napadnem nagibu jambora deska ne začne obračati.

Tudi dobra stabilnost glede smeri je precej pomembna pri prvih korakih na deski in padcih.

Deske za začetnike morajo biti primerne tudi za jadranje proti vetru pod čim manjšim kotom, saj imajo začetniki vedno težave, kako prijadrali spet k obali oziroma v izhodiščno točko. Deska mora biti narejena tako in vsa njena oprema mora preprečevati, da bi šla preveč v veter ali z vetrom. Če gre deska preveč v veter (sprednji del deske se obrača proti vetru), se nam začetniške napake masčujejo s padci v vodo. Pri obračanju deske z vetrom ali proti vetru nam je stabilnost smeri in znana sposobnost zavijanja v veliko pomoč. Potasneje in enakomernije se deska vrti, več možnosti imamo, da po prvih poskusih krmarenja ostanemo suhi na deski.

Pozorni moramo biti tudi na material, iz katerega je izdelana deska za začetnike. Deska mora biti čim bolj robustna, zato izberemo tako, ki je narejena iz termoplastičnih mas: polietilen, ABS, ASA. Da se pri padcih ne poškodujemo, naj bo deska brez ostrih robov in strlečih delov (gredeji). Površina deske naj bo hrapava, da nam ne drsi, a ne pregraba, da se ne namiramo.

Če primerjamo deske za začetnike in moderne allround deske, kmalu opazimo, da so deske za začetnike nekoliko potasnejše in manj okretne. Zato naj vsak začetnik pred nakupom dobro premisli, koliko bo jadral. Če bo jadral le med dopustom in ob lahkem vetru, mu zadostuje deska za začetnike. Kdor pa že na začetku sanja, da bo jadral tudi v močnejšem vetru in se več ukvarjal z jadranjem, naj raje kupi allround desko, ki bo sicer za učenje malo težja, vendar jo bo lahko uporabljal tudi kasneje, ko bo jadranje že dobro obvladal.

Med stabilne deske za začetnike, ki jih z lahko krmarimo pri vetru z močjo do štiri bofore in ki so dokaj poceni, bi lahko šteli naslednje deske: TC Beacher, Windglider, Aloha, Windsurfer, Mistral Com-

petition, Morlin 707, Wayer, Alpha Competition, Alpha Waikiki, HyFly 343, 444, Sailboard Start, Klepper S3 itd.

Tudi naslednje allround deske sodijo med boljše konstrukcije, ki so prirejene za začetnike, imajo zelo dobre lastnosti pri lahkem in močnejšem vetru: TC Hunter, Sailboard Vario, Point Rainbow 390, HyFly 535, Mistral Kailua, FZ Lighting, Marker Mark I. Vse te deske so izdelane iz termoplastičnih mas, iz poliestra, ojačenega s steklenimi vlakni, pa so izdelane naslednje allround deske, ki so prirejene za začetnike: Eagle Swing, Dynamik Shark S, Laser Funbird, King Kobra itd.

Akrobatsko jadranje

VABILO V GIMNASTIČNO ŠOLO

V okviru dejavnosti šolskega športnega društva osnovne šole Tone Cufar bo pričela z delom gimnastična šola za deklice, ki obiskujejo malo šolo in prve razrede osnovnih šol v jeseniški občini.

V šolo bo sprejetih samo 30 deklic zaradi omejenega prostora za vadbo in zaradi premajhnega števila vadiateljev.

Začetek gimnastične šole bo v torek, 5. oktobra, s pričetkom ob 16. uri. Šola bo delovala do konca šolskega leta 1982/83, vadbena pa bo ob torkih in petkih od 16. do 17. ure.

Gimnastična sekcija
TVD Partizan Jesenice

TRIM LIGA V KOŠARKI